

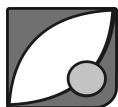

„Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa na lata 2006-2013”

Kraków, lipiec 2006

Karta sprawdzająca:

Opracowany przez	
 <u>Akordbud-Consulting Sp. z o.o</u> ul. Salwatorska 14 30-109 Kraków tel.12/ 429 94 61	

L.p.	Opracowane przez:	Podpis
1	mgr inż. MBA Janusz Kusch	
2	mgr inż. Ewa Daros	
3	mgr inż. Sylwia Kot	

Spis treści

1. PODSTAWY STRATEGII ROZWOJU GMINY WIŚNIOWA.....	6
1.1. WPROWADZENIE.....	6
1.2. METODYKA PRAC.....	8
1.3. KRYTERIA OCENY ZADAŃ REALIZACYJNYCH	9
2. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W GMINIE WIŚNIOWA	11
2.1. POŁOŻENIE GMINY WIŚNIOWA	11
<i>Rys Historyczny.....</i>	<i>15</i>
2.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBY NATURALNE	16
2.2.1. Środowisko przyrodnicze.....	16
2.2.2. Zasoby naturalne.....	17
2.2.3. Klimat.....	18
2.3. DEMOGRAFIA.....	18
2.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	24
2.4.1. Transport.....	24
2.4.2. Gospodarka wodna.....	27
2.4.3. Gospodarka ściekowa.....	29
2.4.4. Gospodarka odpadami	30
2.4.5. Sieć energetyczna	31
2.4.6. Alternatywne źródła energii	31
2.4.7. Zaopatrzenie w gaz.....	33
2.4.8. Telekomunikacja.....	33
2.5. GOSPODARKA	33
2.6. ROLNICTWO.....	38
2.7. SFERA SPOŁECZNA	43
2.7.1. Służba zdrowia	43
2.7.2. Pomoc społeczna.....	47
2.7.3. Oświata.....	52
2.7.4. Sport, rekreacja.....	58
2.7.5. Kultura	59
<i>Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniowej.....</i>	<i>59</i>
<i>Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej.....</i>	<i>63</i>
2.7.6. Turystyka	65
2.7.7. Zabytki.....	68

2.7.8.	Bezpieczeństwo publiczne.....	70
2.8.	BEZROBOCIE.....	71
2.9.	GOSPODARKA MIESZKANIOWA.....	77
2.10.	ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY.....	79
2.10.1.	Główne problemy zidentyfikowane w obszarze infrastruktury technicznej i środowiska naturalnego.....	79
2.10.2.	Problemy zidentyfikowane w obszarze gospodarczym.....	80
2.10.3.	Problemy zidentyfikowane w sferze społecznej.....	81
2.11.	ANALIZA SWOT.....	81
3.	NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO.....	89
3.1.	ZGODNOŚĆ Z NARODOWYM PLANEM ROZWOJU.....	89
3.2.	ZGODNOŚĆ Z NARODOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU REGIONALNEGO.....	90
3.3.	ZGODNOŚĆ Z NARODOWĄ STRATEGIĄ WZROSTU ZATRUDNIENIA I ROZWOJU ZASOBÓW LUDZKICH W LATACH 2000-2006.....	91
3.4.	ZGODNOŚĆ Z REGIONALNYM PROGRAMEM OPERACYJNYM WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2007-2013.....	91
3.5.	ZGODNOŚĆ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2007-2020	95
3.6.	ZGODNOŚĆ Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO.....	98
3.7.	ZGODNOŚĆ Z PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO.....	101
3.8.	ZGODNOŚĆ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU POWIATU STRYŻÓWSKIEGO NA LATA 2002-2010.....	103
3.9.	ZGODNOŚĆ Z PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU STRYŻÓWSKIEGO.....	105
3.10.	ZGODNOŚĆ Z PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WIŚNIOWA.....	106
3.11.	ZGODNOŚĆ ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WIŚNIOWA.....	112
3.12.	UWZGLĘDNIENIE POLITYKI RÓWNYCH SZANS.....	114
5.	ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY WIŚNIOWA.....	115
5.1.	CEL STRATEGII.....	115
5.2.	MISJA GMINY.....	115
5.3.	CELE STRATEGICZNE.....	117
5.3.1.	Obszar I. ROLNICTWO.....	117
5.1.1.	Obszar II : KAPITAŁ LUDZKI I SFERA SPOŁECZNA.....	120
5.1.2.	Obszar III : INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	124
5.1.3.	Obszar IV : PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	127

5.1.4.	Obszar V : TURYSTYKA I AGROTURYSTYKA	129
6.	LISTA PLANOWANYCH DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH NA OBSZARZE GMINY WIŚNIOWA W LATACH 2006-2013.....	132
6.1.1.	Schemat Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa.....	132
6.1.2.	Projekty priorytetowe realizowane na obszarze Gminy Wiśniowa w latach 2006-2013...140	
7.	PLAN FINANSOWY REALIZACJI ZADAŃ PRIORYTETOWYCH NA LATA 2006-2013 DLA GMINY WIŚNIOWA	142
7.1.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ PRIORYTETOWYCH STRATEGII ROZWOJU GMINY WIŚNIOWA W LATACH 2006-2007.....	145
8.	SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII GMINY WIŚNIOWA	146
8.1.	WYZNACZENIE ZESPOŁU DO REALIZACJI ZADAŃ.....	146
8.2.	SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	146
9.	SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII ROZWOJU GMINY WIŚNIOWA	147
9.1.	SPOSOBY MONITOROWANIA I OCENY STRATEGII ROZWOJU GMINY WIŚNIOWA.....	147
9.2.	PUBLIC RELATIONS STRATEGII ROZWOJU GMINY WIŚNIOWA.....	149
10.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY.....	151

1. Podstawy Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa

1.1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem programowym, który wielokierunkowo integruje potrzeby społeczności lokalnej. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionu na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Strategia Rozwoju Gminy ujmuje główne cele i uwarunkowania jej rozwoju w horyzoncie czasowym 10-15 lat w zmieniającym się otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym. Jest tworzona przez czynny udział całej społeczności Gminy (mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje publiczne) przy koordynacji Rady Gminy i uwzględnia zgłoszone przez nią zadania. Strategia jest dokumentem programowym analizującym bieżące potrzeby, określającym trendy i kierunki rozwoju gospodarczego, ekonomicznego i społecznego. Celem opracowania Strategii Rozwoju jest zbudowanie ramowego schematu działań, na którym mogą opierać się lokalne władze, organizując swoje przyszłe działania, a także pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia gospodarczego i społecznego w zagrożonych obszarach gminy poprzez szybszy wzrost ekonomiczny i wzrost zatrudnienia.

Podstawą Strategii Rozwoju Gminy powinno być założenie maksymalnego wykorzystania szeroko rozumianych wewnętrznych zasobów oraz potencjału miejscowych podmiotów. Dokument ten powinien być oparty o dokładną inwentaryzację istniejących zasobów Gminy i walorów jej lokalizacji.

Strategia definiuje kierunek procesu przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych na terenie Gminy przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego (stworzenie mechanizmu zachęt do rozwoju rolnictwa, przedsiębiorczości, i inwestowania na terenie Gminy), a także odbudowy więzi społecznych. Reasumując celem budowy strategii jest wzrost gospodarczy i społeczny Gminy. Może być on osiągnięty przez rozwijanie nowych form działalności gospodarczej, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, rozwój

infrastruktury technicznej i społecznej, z uwzględnieniem zagadnień ochrony stanu środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczo-społecznego. Strategia Rozwoju Gminy jest tworzona po to, by ukierunkować opisane wyżej przemiany. Świadoma i planowa realizacja zadań opisanych w strategii, zaowocuje bardziej efektywnym wykorzystaniem istniejących możliwości. Poszczególne działania maksymalnie wykorzystują efekt synergii i kierunkują korzystne zmiany w rejonie objętym strategią.

Pierwsza część dokumentu jest diagnozą stanu Gminy. Bazuje na ustaleniach Narodowego Spisu Powszechnego, danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i innych podmiotów oraz informacjach znajdujących się w posiadaniu Urzędu Gminy i innych jednostek organizacyjnych. Na ich podstawie określono najważniejsze obszary problemowe Gminy Wiśniowa. Dzięki przeprowadzonym ankietom, zidentyfikowano również szereg problemów niewidocznych na co dzień, a dotyczących sfery społecznej i gospodarczej.

W dalszej części przeprowadzone zostały analizy i prognozy. Zaproponowane w niniejszym dokumencie rozwiązania zostały zaczerpnięte z literatury, doświadczeń innych samorządów w Polsce i innych krajach Europy. Ich przyjęcie nie gwarantuje pełnego sukcesu, daje jednak możliwość wykorzystania doświadczeń i dobrych praktyk wypracowanych przez inne społeczności.

Projekty ujęte w niniejszej Strategii są jedynie propozycją przedsięwzięć, a ich realizacja będzie zależna od uwarunkowań finansowych, potrzeb środowiska lokalnego i możliwości technicznych.

Zadania przewidziane do wykonania w ramach Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa na lata 2006-2013 będą realizowane w zależności od wdrażania Funduszy Strukturalnych w Polsce i opracowywania, bądź aktualizacji, dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym (np. przyjęcie Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 - 2013) oraz planów regionalnych.

O wszystkich zmianach w proponowanej Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa (nowe zadania, modyfikacja obszarów problemowych) będzie decydował Wójt oraz Rada Gminy Wiśniowa.

1.2. Metodyka prac

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa została opracowana z zastosowaniem niżej opisanych procedur. Ogólna procedura konstruowania Strategii Rozwoju Gminy składała się z trzech etapów:

Etap I - Charakterystyka: zgromadzenie danych, informacji i ich analiza .

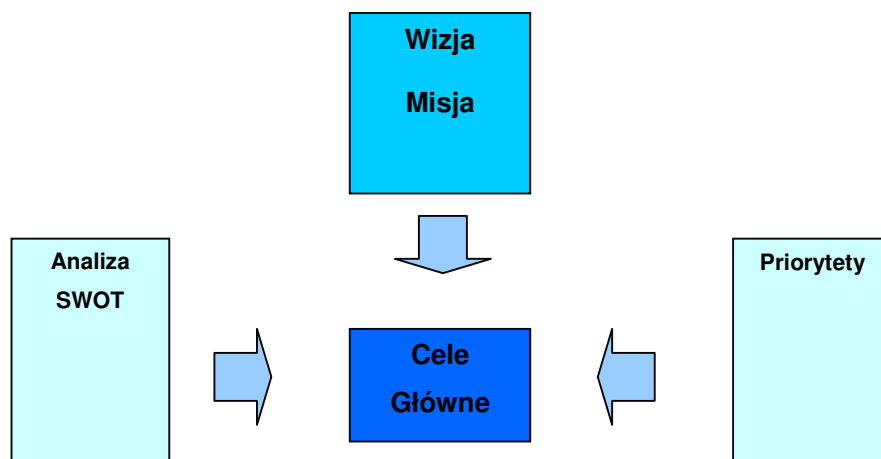
Etap II - Konsultacje: przeprowadzenie ankiet wśród społeczności Gminy Wiśniowa, przeprowadzenie otwartych konsultacji z lokalną społecznością w celu przygotowania analizy mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń środowiska (analiza SWOT) lokalnego. Określenie głównych zagadnień problemowych.

Etap III - Sformułowanie celów Strategii, ich struktury oraz współzależności. Określenie listy zadań z uwzględnieniem jednostek odpowiedzialnych za ich wdrożenie.

Przygotowanie i przedłożenie projektu „Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa na lata 2006-2013”.

Zgodnie z wytycznymi programowania regionalnego i „najlepszymi praktykami” panującymi w krajach członkowskich Unii Europejskiej, Strategia Rozwoju zawiera następujące elementy, ściśle ze sobą powiązane:

- Analizę SWOT
- Misję Gminy
- Obszary strategiczne
- Główne cele strategiczne dla poszczególnych obszarów strategicznych,
- Cele operacyjne,
- Zadania realizacyjne,
- Zasady monitorowania i oceny realizacji strategii

1.3. Kryteria oceny zadań realizacyjnych

Ocena inwestycji w kategoriach uwarunkowań społecznych:

1. Zasięg oddziaływania.
2. Wpływ na rozwój gospodarczy.
3. Wpływ inwestycji na rozwój edukacyjno-oświatowy dzieci i młodzieży.
4. Wpływ inwestycji na bezpieczeństwo mieszkańców.
5. Wpływ inwestycji na poprawę spędzania wolnego czasu przez mieszkańców.
6. Wpływ inwestycji na rozwój kulturalny mieszkańców.

Ocena inwestycji w kategoriach strukturalnych:

1. Powiązanie inwestycji z innymi inwestycjami już realizowanymi przez Gminę.
2. Zgodność inwestycji z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, czy Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.
3. Stopień zaawansowania inwestycji.
4. Wpływ na środowisko naturalne.

5. Wpływ inwestycji na poprawę wizerunku Gminy.
6. Wpływ inwestycji na poprawę komfortu życia mieszkańców poprzez zapewnienie niezbędnej infrastruktury technicznej.

Ocena inwestycji w kategoriach finansowych:

1. Wpływ inwestycji na budżet.
2. Korzyści ekonomiczne dla mieszkańców.
3. Możliwość finansowania inwestycji z niekomercyjnych środków bezzwrotnych.
4. Możliwość finansowania inwestycji z niekomercyjnych źródeł zewnętrznych (kredyty i pożyczki preferencyjne).
5. Możliwość współfinansowania inwestycji z udziałem własnym mieszkańców lub innych zainteresowanych podmiotów.

2. Charakterystyka obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie Wiśniowa

Charakterystyka Gminy Wiśniowa jest raportem sporządzonym na podstawie dostępnych materiałów statystycznych, badań dokumentacyjnych, dostępnej literatury, danych Urzędu Gminy. Raport o stanie Gminy opisuje jej stan obecny, problemy oraz stan aktywności społeczności lokalnych w najważniejszych obszarach:

- środowiskowym,
- kulturalnym,
- społecznym,
- gospodarczym,
- turystycznym,
- infrastrukturalnym,
- związanym z zarządzaniem.

2.1. Położenie Gminy Wiśniowa

Gmina Wiśniowa leży około 40 km na południowy zachód od Rzeszowa – głównego miasta regionu należy do powiatu strzyżowskiego, jest jedną ze 160 gmin województwa podkarpackiego. Powierzchnia gminy wynosi 8 329 ha. Stanowi to 0,5% powierzchni województwa podkarpackiego i 16,5% powierzchni powiatu strzyżowskiego. Administracyjnie, Gmina Wiśniowa podzielona jest na 13 sołectw i liczy 8 489 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 103,8 osób/km². Gmina Wiśniowa położona jest w środkowo – zachodniej części województwa podkarpackiego w powiecie strzyżowskim. Od północy Gmina Wiśniowa graniczy z Gminą Wielopole Skrzyńskie (powiat ropczycko-sędziszowski), od południowego zachodu z Gminą Wojaszówka (powiat krośnieński), od zachodu sąsiaduje z Gminą Frysztak (powiat strzyżowski), natomiast od strony wschodniej graniczy z Gminą Strzyżów (powiat strzyżowski).

Położenie Gminy na tle Województwa Podkarpackiego

Źródło: Mapa, Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Centrum Gminy stanowi wieś Wiśniowa, gdzie mają swą siedzibę władze administracyjne. Wieś ze względu na lokalizację w niej, takich jednostek jak: Urząd Gminy, Spółdzielnia Kótek Rolniczych, Gminna Spółdzielnia „SCh”, Bank Spółdzielczy Strzyżów O/Wiśniowa, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, AGRO-FRUCT, WITMAR, Przetwórstwo Drewna, MEBLARZ S.C. pełni dla mieszkańców Gminy rolę centrum usługowo-administracyjnego.

Gmina leży na obszarze dwóch regionów: Pogórza Dynowskiego i Pogórza Strzyżowskiego, które oddziela od siebie linia rzeki Wisłok. Obszar położony na lewym brzegu rzeki należy do Pogórza Strzyżowskiego, natomiast tereny na prawym brzegu zaliczane są do Pogórza Dynowskiego. Większa część obszaru Gminy położona jest w zlewni rzeki Wisłok, którą zasilają potoki Pstrągówka i Szufnarówka oraz inne bezimienne ciekі stanowiące dopływy rzeki.

Przez teren Gminy przebiega linia kolejowa Rzeszów-Jasło. Dobre połączenia zapewnia komunikacja autobusowa na trasie Rzeszów-Krosno, do przejścia granicznego w Dukli, Rzeszów-Jasło, Rzeszów-Iwonicz, Rzeszów-Wielopole Skrzyńskie-Ropczyce-Dębica, a także linie lokalne.

Gmina swym zasięgiem obejmuje 13 sołectw: Jaszczurowa, Jazowa, Kalembina, Kozłówek, Kożuchów, Markuszowa, Niewodna, Oparówka, Pstrągówka, Różanka, Szufnarowa, Tułkowice, Wiśniowa. Trzy dominujące to Różanka, Szufnarowa i Wiśniowa, które stanowią 38% całego obszaru Gminy. Ludność zamieszkująca te trzy sołectwa stanowi 45% ogółu ludności Gminy.

Podział administracyjny Gminy Wiśniowa:

L.p.	Sołectwo/wieś	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [ha]
1	Jaszczurowa	342	544,40
2	Jazowa	367	344,10
3	Kalembina	413	204,35
4	Kozłówek	476	565,81

5	Kożuchów	351	390,64
6	Markuszowa	829	592,07
7	Niewodna	647	710,95
8	Oparówka	264	732,48
9	Pstrągówka	616	769,02
10	Różanka	991	986,49
11	Szufnarowa	1 285	1 497,76
12	Tułkowice	453	313,52
13	Wiśniowa	1 621	677,41

Źródło: Urząd Gminy Wiśniowa (stan na 2003r.)

Rys Historyczny

W 1279 r. pojawiają się pierwsze wzmianki o Kożuchowie a w 1366 r. o Wiśniowej. W okresie tym teren dzisiejszej gminy należał zapewne do rodu Bogoriów, potem zaś m.in. do bogatych rodzin Odrowążów, Bonerów, Jabłonowskich a od poł. XIX w. - Mycielskich. Ci ostatni stworzyli z Wiśniowej swoistą mekkę krakowskiego świata artystycznego i politycznego przełomu wieków. Józef Mehoffer, Jan Cybis, Tytus Czyżewski i inni, wielokrotnie gościli w murach tutejszego pałacu. Dziś obiekt ten, wybudowany na początku XVII w. i przebudowany w 2 połowie wieku XVIII i XIX (wg proj. F. Pokutyńskiego) stanowi jedną z największych atrakcji gminy. Towarzyszą mu liczne zabudowania podworskie, w tym oficyna będąca niegdyś obronnym dworem (XVI - XX w.) oraz neoromańska kaplica grobowa Mycielskich z 1901 r. (wewnątrz cenne XV w. rzeźby włoskie) a otoczenie stanowi rozległy park (11 ha).

2.2. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne

2.2.1. Środowisko przyrodnicze

Wg fizyko – geograficznego podziału J. Kondrackiego gmina Wiśniowa leży w Strefie Alpejskiej, w Prowincji Karpat i Podkarpacia, Podprowincji Karpat Zachodnich, w obrębie Makroregionu Karpaty Zewnętrzne, w obrębie Mezoregionu Pogórza oraz Regionów:

- Pogórza Strzyżowskiego,
- Pogórza Dynowskiego.

Rzeka Wisłok, ciek II – rzędu zasilający Wisłę, stanowi naturalną granicę pomiędzy tymi mezoregionami.

Pogórze Strzyżowsko – Dynowskie to pasmo wzgórz, ciągnące się z północnego zachodu na południowy wschód, poprzecinane dolinami rzek i potoków. W obrębie Gminy wysokość wzgórz sięga 532m n.p.m. (Góra Chełm).

Teren Gminy Wiśniowa jest urozmaicony pod względem ukształtowania terenu, co w znacznym stopniu decyduje o jego walorach krajobrazowych. Gmina leży w obrębie dwóch typów krajobrazu: doliny nadrzecznej Wisłoka oraz pasma otaczających go wzgórz.

Dolina Wisłoka to obszar bezleśny, natomiast otaczające go zbocza gór porośnięte są zwartymi kompleksami leśnymi o zróżnicowanym drzewostanie. Wzgórze na terenie Gminy obfitują w liczne źródła czystej wody.

Znaczny obszar należący do południowej i zachodniej części Gminy został objęty ochroną w ramach Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego. Obszar ten charakteryzuje się przewagą szerokich garbów wzniesień prawie w całości porośniętych lasami. Granice parku stanowi droga Markuszowa – Wiśniowa – Jaszczurowa.

W związku ze stosunkowo niewielkim rozwojem lokalnego przemysłu stopień zanieczyszczenia środowiska naturalnego Gminy Wiśniowa nie jest wysoki. Jednak

nie bez znaczenia pozostają zanieczyszczenia emitowane poza jej granicami, a szczególnie z pobliskiego Krosna.

Stan wód powierzchniowych na terenie Gminy Wiśniowa jest relatywnie znacznie gorszy niż powietrza. Podobnie jak na obszarze całej Polski, również w Gminie Wiśniowa ciekami wodnymi wykorzystywane są jako odbiorniki ścieków, przeważnie nie oczyszczanych. Głównymi zanieczyszczeniami wód są osiedla wiejskie zlokalizowane bezpośrednio nad przepływającymi przez nie ciekami. Poza ściekami bytowymi z osiedli, jako źródła zrzutu ścieków należy wymienić zakłady przemysłowe spoza obszaru Gminy.

2.2.2. Zasoby naturalne

Wśród zasobów naturalnych Gminy Wiśniowa, lasy zajmują obszar 1 956 ha, tj. 23% powierzchni całej Gminy. Dominują tutaj zespoły buczyny karpackiej w formie podgórskiej. W niżej położonych partiach lasu przeważa dąb szypułkowy, klon polny, lipy drobnolistne i szerokolistne oraz grab zwyczajny. Sporadycznie występuje olszyna górska i wierzba.

Wiśniowa nie należy do Gmin zasobnych w surowce mineralne. Wśród występujących wymienić można:

- *Piaski* – występują w dolinie rzeki Wisłok,
- *Piaskowce* – występują w rejonie wsi Jazowa,
- *Iły eoceńskie* – występują w rejonie miejscowości Oparówka i Markuszowa, mogą być zastosowane do produkcji ceramiki cienkościennej i cegły palonej,
- *Wody mineralne* – w miejscowości występują podziemne zasoby wody mineralnej. Są to zasoby o temperaturze ok. 85°C. Według naukowców są to pokłady o dużej zasobności, co stwarza szansę na ich wykorzystanie. Pod względem chemicznym jest to woda zmineralizowana typu chlorkowo-kwaśnowęglowo-sodowa, a pod względem geologicznym woda węglowo-sodowa. Woda tego typu może być wykorzystywana do celów leczniczych (balneologia) bądź do innych celów, np. ogrzewania budynków, szklarni.

2.2.3. Klimat

Rejon Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego należą do klimatów kształtowanych pod wpływem gór i wyżyn. Największe zróżnicowanie warunków klimatycznych występuje pomiędzy terenami położonymi najwyżej, a terenami dolinnymi – doliną rzeki Wisłok oraz głęboko wciętymi dolinami cieków.

Wpływ klimatów wyżynnych zaznacza się dużymi dobowymi amplitudami temperatur i o wiele niższymi i łagodniejszymi amplitudami rocznymi. Sumy roczne opadów nie są wysokie. Wiosny znacznie się opóźniają. Zimą na tych terenach zaznacza się grawitacyjny wpływ powietrza. Zimne powietrze gromadzi się w wąskich dolinach, tworząc zastoiska chłodnych mas powietrza. Często są tu również zjawiska inwersji.

Średnia temperatura roczna wynosi tu od 7,5⁰C do 7,8⁰C. Średnia temperatura stycznia wynosi poniżej –3⁰C, a lipca 18⁰C. Roczna suma opadów waha się od 700 do 800mm. Wielkość miesięcznych sum opadów jest nieregularna i zmienia się z roku na rok. Występuje tu od 80 do 90 dni z pokrywą śnieżną, a dni z przymrozkiem około 110 – 120. Okres wegetacyjny trwa około 200 dni, przy czym okres aktywnego rozwoju roślin, przy średniej temperaturze dobowej 10⁰C, wynosi około 160 dni. Na teren Gminy docierają wiatry halne wiejące od Przełęczy Dukielskiej. Kierunek i prędkość wiatru w znacznym stopniu kształtuje rusztowy układ dolin rzek i potoków.

2.3. Demografia

Sytuacja demograficzna i społeczna Gminy Wiśniowa.

Ludność Gminy Wiśniowa według danych Urzędu Statystycznego w Krakowie w dniu 31.12.2005 roku szacowana była na 8 489 mieszkańców, w tym mężczyźni: 4 198, kobiety: 4 291.

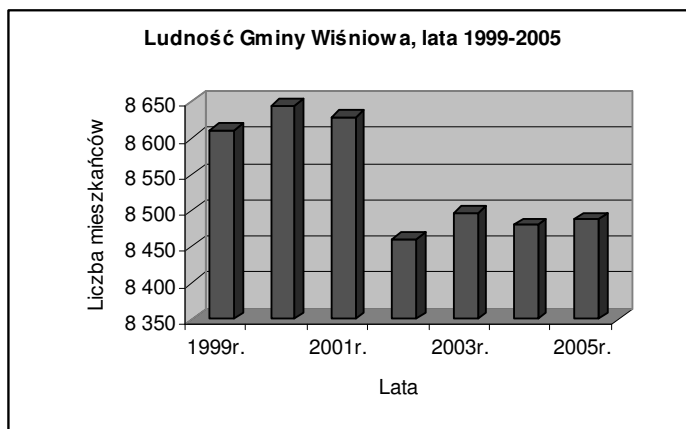
Wielkość gęstości zaludnienia, wynoszący 102 osób/km² (co stawia gminę na trzecim miejscu w powiecie) świadczy o tym, że Gmina Wiśniowa jest zaludniona podobnie do przeciętnego zaludnienia w kraju (122 osoby/km²) oraz do województwa podkarpackiego (118 osób/km²).

W Gminie Wiśniowa daje się zauważyć systematyczny spadek populacji mieszkańców. W latach 2000 – 2005 liczba ludności zmniejszyła się o 156 osoby, co stanowi ok. 1,8 %.

Sytuacja ta tłumaczona jest przede wszystkim niskim przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji.

Rok	Ogółem	Płeć	
		Mężczyźni	Kobiety
1999	8 612	4 286	4 326
2000	8 645	4 301	4 344
2001	8 630	4 304	4 326
2002	8 461	4 177	4 284
2003	8 497	4 192	4 305
2004	8 480	4 197	4 283
2005	8 489	4 198	4 291

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Ludność faktycznie zamieszkała, stan na 31 XII

Przeprowadzając analizę demograficzną Gminy ważne jest zbadanie struktury wiekowej mieszkańców. Największą grupę stanowią mieszkańcy w przedziale wiekowym 20-24 lat (ok. 9% ogółu mieszkańców Gminy) oraz 15-19 lat, 25-29 lat (po ok. 8% ogółu mieszkańców). Najmniejszą grupę stanowią mieszkańcy w podeszłym wieku, 85 lat i więcej, którzy stanowią ok. 1% społeczności Gminy.

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Wiśniowa:

L.p.	Przedział wiekowy	Liczba ludności		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1	0-4 lat	522	285	237
2	5-9 lat	554	284	270
3	10-14 lat	638	312	326
4	15-19 lat	672	329	343
5	20-24 lat	723	359	364
6	25-29 lat	659	327	332
7	30-34 lat	609	317	292
8	35-39 lat	514	270	244
9	40-44 lat	604	319	285
10	45-49 lat	569	316	253
11	50-54 lat	490	266	224
12	55-59 lat	385	189	196
13	60-64 lat	282	124	158
14	65-69 lat	405	182	223
15	70-74 lat	333	142	191
16	75-79 lat	294	97	197
17	80-84 lat	168	59	109
18	85 lat i więcej	68	21	47
Gmina Razem		8 489	4 198	4 291

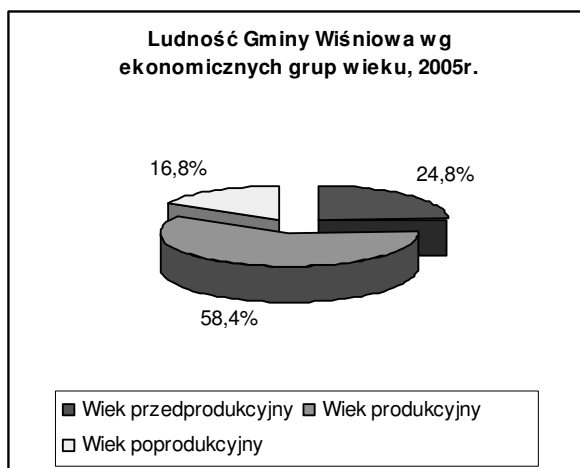
Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, stan na 31.XII.2005r.

Wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (24,8%) i produkcyjnym (58,4%) w populacji ogółem świadczy o dużym potencjale rozwojowym Gminy. Z drugiej jednak strony oznacza wzrost zasobów pracy, co przy braku rozwoju Gminy rzutować może na poziom bezrobocia.

Struktura ludności Gminy Wiśniowa według ekonomicznych grup wieku, 2005r.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba ludności		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1	Wiek przedprodukcyjny	2 107	1 073	1 034
2	Wiek produkcyjny	4 956	2 624	2 332
3	W tym wiek mobilny	3 388	1 729	1 659
4	W tym wiek niemobilny	1 568	895	673
5	Wiek poprodukcyjny	1 426	501	925
Gmina Razem		8 489	4 198	4 291

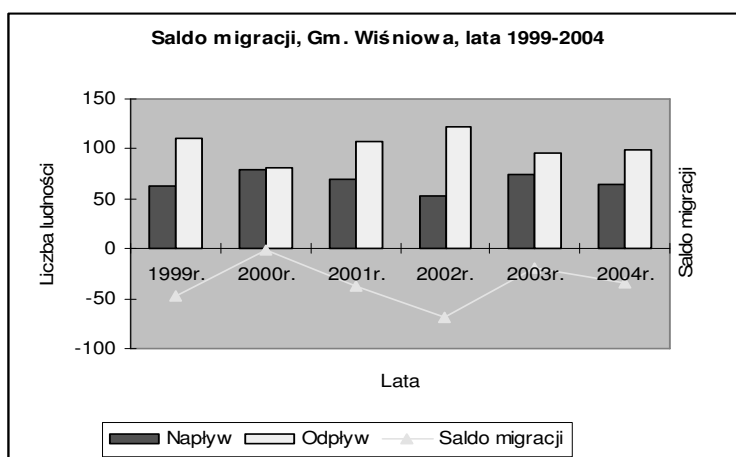
Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2005r.

Czynnikami, które są bardzo istotne z punktu widzenia demografii, kształtując liczbę ludności, należą: przyrost naturalny i migracje. Ruch migracyjny ludności na terenie Gminy Wiśniowa wykazuje tendencję spadkową, co jest m. in. wynikiem braku wystarczającej ilości miejsc pracy, mieszkań i niskich dochodów. Obecnie więcej osób odpływa z Gminy do miasta, a mniej przybywa. Zjawisko to dotyczy również migracji ludności z innych Gmin do Gminy Wiśniowa i na odwrót. Więcej mieszkańców wyjeżdża za granicę niż wraca. W 2004 roku w Gminie Wiśniowa saldo migracji było ujemne i wyniosło – 34 osoby.

Saldo migracji na terenie Gminy Wiśniowa, lata 1999-2004:

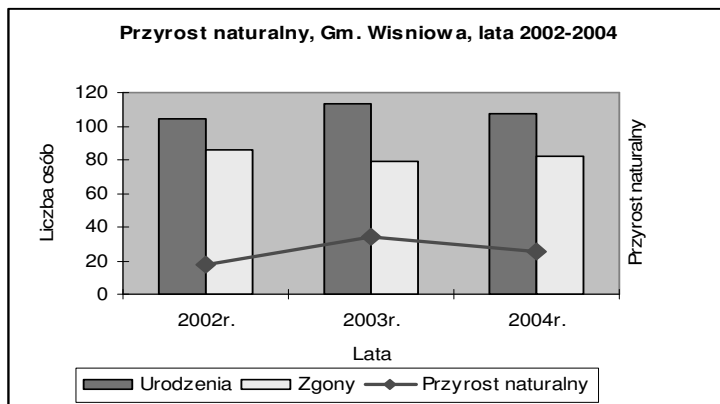
Rok	Napływ	Odływ	Saldo migracji
1999	63	110	-47
2000	79	81	-2
2001	70	107	-37
2002	53	122	-69
2003	75	95	-20
2004	65	99	-34

Gmina Wiśniowa charakteryzuje się również niskim przyrostem naturalnym ludności. Przyrost naturalny w Gminie Wiśniowa w 2004r. wyniósł 2,9 i był większy niż odpowiednio, dla powiatu strzyżowskiego: 1,0, dla województwa podkarpackiego: 1,2. Dla kraju wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w 2004r. wyniósł -0,2.

Przyrost naturalny na terenie Gminy Wiśniowa, lata 1999-2004:

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2002	104	86	18
2003	113	79	34
2004	107	82	25

Dla Gminy Wiśniowa wskaźniki przyrostu naturalnego i migracji przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Przyrost naturalny na 1000 ludności
			ogółem	W tym niemowląt		
Powiat strzyżowski	350	666	603	5	63	1,0
Gmina Wiśniowa	53	107	82	1	25	2,9

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, *Ruch naturalny ludności w 2004r.*

Wyszczególnienie	Napływ			Odptyw			Saldo migracji	
	Ogółem	W tym		Ogółem	W tym		Ogółem	Na 1000 ludności
		Z miast	Z zagranicy		Do miast	Za granicę		
Powiat strzyżowski	630	253	16	648	252	10	-18	-0,3
Gmina Wiśniowa	69	19	4	101	47	2	-32	-3,7

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, *Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2004r.*

Prawdopodobny scenariusz liczby ludności do roku 2030 w powiecie strzyżowskim według demografów Głównego Urzędu Statystycznego przedstawiono w tabeli:

Ludność [tys.]	2004	2005	2010	2015	2020	2025	2030
Ogółem	62,0	61,7	61,6	61,6	61,6	61,4	60,7
Mężczyźni	30,6	30,4	30,4	30,5	30,7	30,8	30,5
Kobiety	31,4	31,3	31,2	31,1	30,9	30,6	30,2

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Prognoza ludności, stan na 31. XII; „Prognoza demograficzna na lata 2003-2030”, GUS, Warszawa 2004r.

Zamieszczone dane wskazują, że w okresie 2004 – 2030 nastąpi spadek ogólnej liczby ludności na badanym obszarze.

2.4. Infrastruktura techniczna

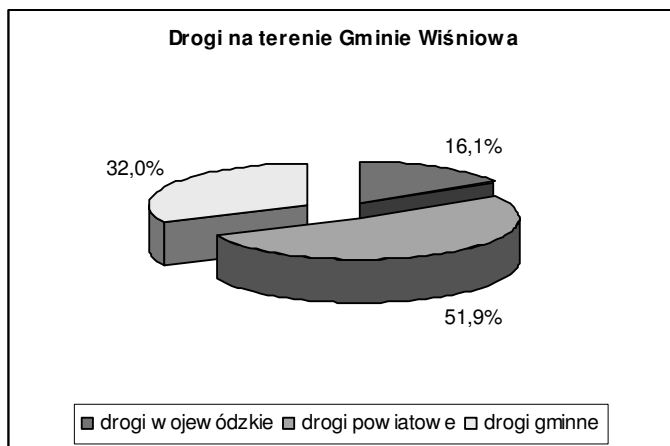
2.4.1. Transport

Drogi i szlaki komunikacyjne

Gmina Wiśniowa posiada stosunkowo dobrą dostępność komunikacyjną, zapewnioną układem drogowym i kolejowym.

Przez obszar Gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie Nr 986 Tuszyna-Ropczyce-Wiśniowa oraz Nr 988 Babica-Strzyżów-Frysztak-Warzyce, których łączna długość wynosi 12 206 m. Zapewniają one gminie powiązania z większymi ośrodkami miejskimi, dostęp do centrów handlowo-usługowych i administracyjnych. Dostępność komunikacyjną z sąsiednimi terenami zapewniają również drogi powiatowe o łącznej długości 39,433 km.

Łączna długość 16 dróg gminnych wynosi 24,300 km. Stanowią one 51,9% sieci komunikacyjnej Gminy.

Sieć dróg w Gminie Wiśniowa

L.p.	Rodzaj	Nr drogi	Nazwa	Długość [m]
1	Drogi wojewódzkie	986	Tuszyma-Ropczyce-Wiśniowa	6 2006
2		988	Babica-Strzyżów-Frysztak-Wawrzyce	6 000
Razem				12 206
1	Drogi powiatowe	1 349 R	Brzeziny-Jaszczurowa-Stępina	2 473
2		1 350 R	Różanka-Grodzisko	4 706
3		1 919 R	Tułowice przez wieś	2 692
4		1 920 R	Różanka-Wiśniowa	5 826
5		1 921 R	Dojazd do stacji PKP Wiśniowa	271
6		1 922 R	Wiśniowa-Jazowa-Markuszowa	5 150
7		1 923 R	Frysztak-Kobyle-Jazowa	2 710
8		1 926 R	Kożuchów-Markuszowa-Oparówka-Wysoka Strzyżowska	7 105
9		1 2405 R	Jaszczurowa-Wiśniowa	8 500
Razem				39 433
1	Drogi gminne	1 12457 R	Wiśniowa-Balice	1 000
2		1 12456 R	Wiśniowa-SKR- Urząd Gminy	750
3		1 12451 R	Wiśniowa-Szufnarowa-Rakówki	5 000
4		1 12453 R	Wiśniowa-Szkoćnik-Szufnarowa-Wytrząska	3 000

5		1 12452 R	Różanka-Niewodna-Szufnarowa	3 500
6		1 12455 R	Różanka-Zawadka	750
7		1 12454 R	Różanka-Rola-Grodzisko	1 500
8		1 12459 R	Kożuchów-Szkoła	500
9		1 12458 R	Kalembina-Kożuchów-Niewodna	750
10		1 12461 R	Kalembina-Wistok-Kładka	1 000
11		1 12462 R	Markuszowa-Wysoka-Szkoła	750
12		1 12463 R	Markuszowa-Rędziny-Ława	1 500
13		1 12465 R	Markuszowa-Sklep-Oparówka	1 500
14		1 12460 R	Jazowa-Skrzyżowanie-SKR	300
15		1 12464 R	Kozłówek-Podlas-Cyranówka	1 000
16		1 12466 R	Oparówka-Las	1 500
Razem				24 300
Łączna sieć dróg w Gminie Wiśniowa				75 939

Gminę Wiśniowa należy zaliczyć do obszarów o dobrze rozwiniętej sieci drogowej. Problem stanowi zły stan techniczny i funkcjonalny szeregu odcinków dróg gminnych, lokalnych i dojazdowych (wąskie jezdnie, łuki poziome o nienormalnych promieniach, duże spadki podłużne, liczne załomy tras, brak lub nie utrzymywane pobocza), które powodują utrudnienia w ruchu pojazdów i pieszych, szczególnie w okresie intensywnych prac polowych, kiedy po tych drogach poruszają się maszyny rolnicze o dużych gabarytach. Nawierzchnie często są zniszczone, jezdnie posiadają liczne wyboje, koleiny, deformacje. Pojawiają się problemy z odprowadzeniem wód opadowych. Konieczne są więc prace inwestycyjne związane z remontem, przebudową, czy modernizacją nawierzchni dróg.

Transport kolejowy

Przez teren Gminy Wiśniowa przebiega linia kolejowa Rzeszów – Jasło.

Transport publiczny

Podstawowymi środkami transportu publicznego w powiązaniach zewnętrznych i wewnętrznych Gminy są: autobus PKS oraz prywatne linie mikrobusowe.

2.4.2. Gospodarka wodna

Ludność Gminy Wiśniowa jest zaopatrywana w wodę głównie z wodociągów zbiorczych oraz z własnych studni. Wodociągi w Gminie zasilane są przede wszystkim z ujęć wód źródłanych oraz podziemnych. Jakość wody uzdatnionej i koszty uzdatniania zależą od jakości wody surowej.

Na terenie Gminy eksploatowane są następujące ujęcia:

- Trzy ujęcia źródlane będące w zarządzie spółki wodno – wodociągowej w Wiśniowej o łącznej udokumentowanej wydajności wynoszącej $Q_E = 8,28\text{m}^3/\text{h}$. W wodę z tych ujęć jest zaopatrywana ludność Wiśniowej,
- Spółka Wodno – Wodociągowa w Tułkowicach posiada pozwolenie wodno – prawne na pobór wody. Woda ujmowana jest z dwóch źródeł udokumentowanych o łącznej wydajności $Q_E = 1,2\text{m}^3/\text{h}$. Z ujęć tych zaopatrywane jest ludność z miejscowości Tułkowice, Markuszowa, Kożuchów.
- Spółka Wodno – Wodociągowa w Pstrągówce posiada pozwolenie wodno – prawne na pobór wody. Woda ujmowana jest z dwóch źródeł udokumentowanych o łącznej wydajności $Q_E = 4,8\text{m}^3/\text{h}$.
- W miejscowości **Wiśniowa** znajduje się głębinowe ujęcie wód podziemnych. Od 2001 roku właścicielem tego ujęcia jest Spółdzielnia Mieszkaniowa w Wiśniowej. Woda z tego ujęcia, wodociągiem, kierowana jest do 75 mieszkań (39 należących do 2 wspólnot mieszkaniowych i 36 gospodarstw domowych) oraz do Przedszkola.

W wodę wodociągową zaopatrywane są także następujące miejscowości:

- Kalembina (dwa ujęcia wód podziemnych znajdują się w Kalembinie oraz w Kożuchowie),
- Kozłówek (dwa ujęcia w KozłóWKu),
- Markuszowa (dwa ujęcia w KozłóWKu i Markuszowej)
- Jazowa (ujęcie w Jazowej),

- Jaszczurowa (ujęcie w Jaszczurowej),
- Różanka (ujęcie w Niewodnej),
- Szufnarowa (dwa ujęcia wód podziemnych w Szufnarowej)

Wodę ujmowaną ze zbiorników wyrównawczych wodociągami doprowadza się do odbiorców. Ujęciami z lokalnych ujęć wody na terenie gminy Wiśniowa zarządzają spółki wodno – wodociągowe.

Pozostali mieszkańcy Gminy zaopatrują się w wodę ze studni kopanych. Korzystają one najczęściej z pierwszego napotkanego zwierciadła wód. Często są to ujęcia mało zasobne w wodę. Woda z tych studni jest narażona na zanieczyszczenia ze względu na małą miąższość warstwy izolującej.

Wg danych Urzędu Gminy Wiśniowa Gmina jest w około 80% zawodociągowana.

Długość sieci wodociągowej na terenie Gminy Wiśniowa, stan na 31.12.2005r.:

Lp.	Nazwa sieci	Długość w [km]
1	Wiśniowa	22,0
2	Jazowa	7,0
3	Jaszczurowa	2,2
4	Kalembina	6,9
5	Kożuchów	3,0
6	Kozłówek	3,3
7	Markuszowa	3,0
8	Niewodna	2,5
9	Oparówka	1,5
10	Pstrągówka	11,8
11	Różanka	5,2
12	Szufnarowa	4,0
13	Tułowice	3,4
Razem		75,8

Źródło: Urząd Gminy w Wiśniowej

Sieć wodociągowa na terenie Gminy Wiśniowa, 2004r.:

Długość sieci wodociągowej [km]	Podłączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
		W dm ³	Na 1 mieszkańca w m ³
77,1	1 443	211,3	24,9

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, stan na 31.XII,2004r.

2.4.3. Gospodarka ściekowa

Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych, o wyraźnie antropogenicznym charakterze, są ścieki komunalne i przemysłowe. Znaczący wpływ mają również spływy powierzchniowe, szczególnie z terenów stanowiących grunty orne.

Gmina Wiśniowa posiada mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków opartą na działaniu niskoobciążonego osadu czynnego, o przepustowości 200 m³/dobę. Oczyszczalnia ta została oddana do eksploatacji w 1996 roku. Oczyszczalnia obsługuje budynki, mieszkania, urzędy, instytucje i zakłady pracy znajdujące się na terenie miejscowości Wiśniowa. Do punktu zlewnego znajdującego się na terenie oczyszczalni, beczkowozami przywożone są ścieki. Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni wynosi około 130m³/dobę przy średniej przepustowości 200m³/dobę (przepustowość maksymalna wynosi 260m³/dobę). Ścieki z oczyszczalni odprowadzane są do potoku Szufnarówka (dopływu rzeki Wisłok).

Do chwili obecnej wykonano 12 050 mb zbiorczej kanalizacji sanitarnej, do której przyłączonych jest 179 budynków, w tym 11 budynków bez mieszkań i 168 gospodarstw i budynków wielolokalowych, które łącznie dają 227 mieszkań.

Na przełomie 2005/2006r. do sieci kanalizacji GM. Wiśniowa została przyłączona sieć kanalizacyjna wybudowana przez Gm. Frysztak, obsługująca 76 gospodarstw z miejscowości Cieszyna i 5 gospodarstw z pogranicza miejscowości Wiśniowa.

Na terenie Gminy znajdują się jeszcze dwie oczyszczalnie ścieków, które obsługują Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy „Caritas” oraz Szkołę Podstawową w Szufnarowej. Przepustowość tych oczyszczalni jest niewielka (poniżej 5m³/dobę).

W pozostałych przypadkach ścieki są gromadzone w tzw. szambach i wywożone do oczyszczalni ścieków, bądź odprowadzane bezpośrednio do gruntu lub do cieków, co powoduje zanieczyszczenie wód powierzchniowych.

Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Wiśniowa, 2005r.:

Gmina	Długość sieci kan. [mb]	Budynki mieszkalne i zbiorowego zamieszkania podłączone do sieci kanalizacyjnej		Ścieki odprowadzone w m ³ /dobę
		Budynki [szt.]	Mieszkania w tych budynkach [szt.]	
Wiśniowa	12 050	168 (budynków gospodarstw i budynków wielolokatorowych)	227 mieszkań	Q śrd. 130 m ³ /dobę

Źródło: Urząd Gminy Wiśniowa

Gmina planuje dalszą rozbudowę kanalizacji wraz z budową oczyszczalni ścieków zgodnie z zapisami zawartymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Planuje się, że ścieki te odprowadzone będą z utworzonej aglomeracji powyżej 2 000 RLM po lewobrzeżnej stronie Wisłoka - teren Gminy Wiśniowa – do jednej oczyszczalni np. rozbudowanej do przepustowości 800 m³/dobę obecnie funkcjonującej oczyszczalni ścieków.

2.4.4. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy ilość wszystkich wytwarzanych odpadów wynosiła 196,8 (t/rok), z czego 20 t stanowią odpady przemysłowe. Odpady przemysłowe pochodzą głównie z przemysłu spożywczego. Zakładem produkującym odpady spożywcze jest Zakład Przetwórstwa Owoców AGRO – FRUT w Wiśniowej. Odpadami są tu wysłodki z jabłek, które przekazywane są rolnikom na paszę. W Gminie prowadzi się zbiórkę odpadów komunalnych i komunalnopodobnych. Część odpadów podlega selektywnej zbiórce. Ilość odpadów zmieszanych wynosiła 88,5 (t/rok). Pochodziły one głównie z 2 223 domostw zbierających niesegregowane odpady. W 2002 roku wywieziono na wysypisko śmieci 86,32 tony odpadów, a w 2003 roku 88,5 ton.

Na terenie Gminy prowadzona jest zbiórka odpadów przez firmę „Zagroda”. Zbiórka selektywna odbywa się bezpośrednio z gospodarstw – do kolorowych pojemników. Na terenie Gminy wystawionych jest ich 60. Do pojemników tych zbierane jest: szkło białe i szkło kolorowe, makulatura, plastik, metale.

Wiele akcji związanych z ochroną środowiska, zapewnieniem czystości na terenie Gminy jest prowadzonych we współpracy ze Związkiem komunalnym „WISŁOK”.

2.4.5. Sieć energetyczna

Istniejący stan systemu energetycznego w Gminie Wiśniowa pokrywa aktualne potrzeby w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną. Wymaga on jednak ciągłej rozbudowy.

2.4.6. Alternatywne źródła energii

Na obszarze Gminy Wiśniowa występują podziemne zasoby wody mineralnej. Są to złoża wód geotermalnych o temperaturze ok. 85°C. Woda tego typu może być wykorzystywana do celów grzewczych np. ogrzewanie budynków, szklarni, pomieszczeń gospodarskich.

Na terenie Gminy znalazła zastosowanie energia promieniowania słonecznego z zamontowanych kolektorów. Stosowana jest do wspomagania ogrzewania budynków jednorodzinnych, obiektów gospodarczych i przygotowania ciepłej wody użytkowej na potrzeby ich mieszkańców.

2.4.7. Zaopatrzenie w gaz

Gmina posiada dobrze rozbudowaną sieć gazową. Istniejące sieci gazowe i stacje redukcyjne w większości zabezpieczają bieżące potrzeby. Sieć gazowa wymaga jednak dalszej rozbudowy i modernizacji.

Rozbudowana sieć dystrybucji butli z gazem płynnym pozwala na wykorzystanie gazu do celów bytowych i grzewczych w budynkach nie podłączonych do gazociągu.

2.4.8. Telekomunikacja

Potrzeby w zakresie telefonizacji w Gminie są zaspokojone. Gmina objęta jest działalnością Zakładu Telekomunikacyjnego Polska S.A. w Strzyżowie. Aktualnie z usług telekomunikacyjnych na terenie gminy korzysta ok. 1000 abonentów i liczba ta ciągle wzrasta. Lista abonentów telefonii stacjonarnej jest uzupełniona przez abonentów telefonii komórkowej. Na terenie Gminy, w miejscowości Szufnarowa, zostały wybudowane 3 stacje przekaźnikowe, co w znacznym stopniu poprawiło zasięg telefonii komórkowej.

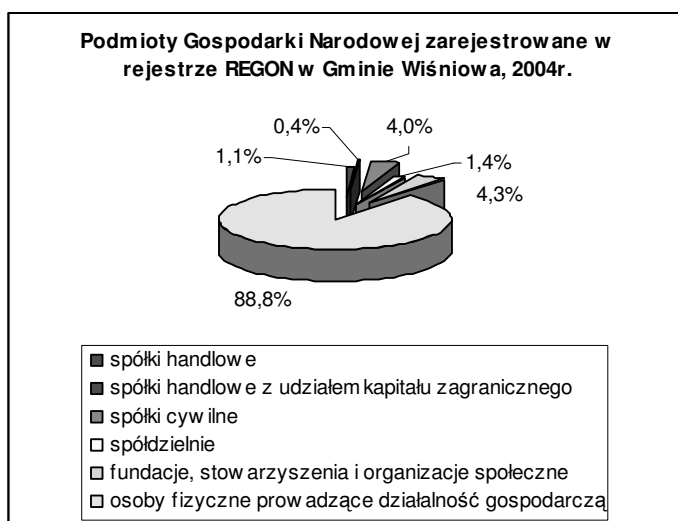
2.5. Gospodarka

Sytuacja społeczno-gospodarcza na terenie Gminy Wiśniowa podlega ustawicznym przemianom, z głównym ukierunkowaniem na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw prywatnych w branży usług i małej produkcji nieprzemysłowej. Na terenie Gminy Wiśniowa pod koniec roku 2004 zanotowano 315 podmiotów gospodarczych. Liczba ta stanowi 10,9 % wszystkich podmiotów z powiatu strzyżowskiego. Z ogólnej liczby firm działających na terenie Gminy Wiśniowa dominującą grupą były podmioty prowadzone przez **osoby fizyczne 78,1 %; spółki prawa handlowego i cywilne stanowiły 4,8 %** ogólnej liczby podmiotów. **Przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielnie, fundacje oraz stowarzyszenia stanowiły ok. 17,1%** operujących podmiotów. Wśród wszystkich podmiotów, aż **94,6 %** należało do **sektora prywatnego**.

Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Wiśniowa w 2004r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Z ogółem					
				Spółki handlowe		Spółki cywilne	spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				razem	W tym z udziałem kapitału zagranicznego				
Powiat strzyżowski	2 886	173	2 713	52	6	138	20	80	2 333
G. Strzyżów	1 092	76	1 016	24	2	60	8	33	865
G. Czudec	534	28	506	12	1	22	4	10	444
G. Frysztak	519	31	488	8	1	24	2	15	423
G. Niebylec	426	21	405	4	1	21	2	10	355
G. Wiśniowa	315	17	298	4	1	11	4	12	246

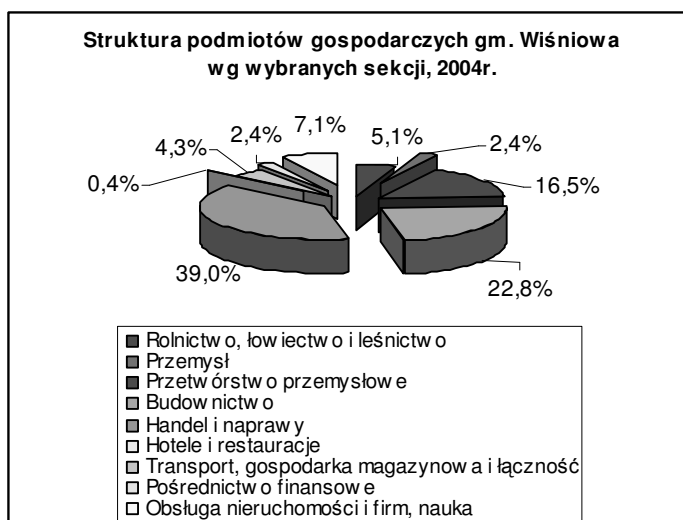
Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Podmioty Gospodarki Narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w 2004r. (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne., stan w dniu 31 XII)

Struktura podmiotów gospodarczych Gminy Wiśniowa wg wybranych sekcji, 2004r.:

Wyszczególnienie	Gmina Wiśniowa	Powiat Strzyżowski
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	13	85
Przemysł razem	48	348
W tym przetwórstwo przemysłowe	42	336
Budownictwo	58	406
Handel i naprawy	99	930
Hotele i restauracje	1	49
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	11	191
Pośrednictwo finansowe	6	61
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	18	267
Ogółem	315	2 886

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2004r. (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie), stan na 31 XII

Podmioty gospodarcze w Gminie Wiśniowa, to głównie niewielkie zakłady usługowe i handlowe w większości jednoosobowe, działające w branżach: samochodowej,

transportowej, ślusarskiej, blacharskiej i budowlanej. Dla Gminy Wiśniowa wysoki jest udział podmiotów zajmujących się handlem i naprawami (39,0%). Wśród ogólnej liczby podmiotów, odsetek tych firm jest wyższy niż dla całego powiatu strzyżowskiego. Sektor ten prezentuje największą dynamikę rozwojową. Sektor handlowo-usługowy w dużym stopniu miał wpływ na tempo przemian własnościowych w Gminie, podobnie jak w skali powiatu, województwa, czy też kraju. Stosunkowo wysoki jest udział podmiotów z branży budowlanej – 22,8%. Natomiast nie jest zbyt wysoki udział podmiotów zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (16,5%), ale wyższy dla Gm. Wiśniowa, niż dla powiatu strzyżowskiego (11,6%). Wyższy niż dla powiatu (2,9%) jest również odsetek przedsiębiorstw z sektora rolniczego, łowieckiego i leśnego (5,1%), co związane jest z rolniczym charakterem Gminy.

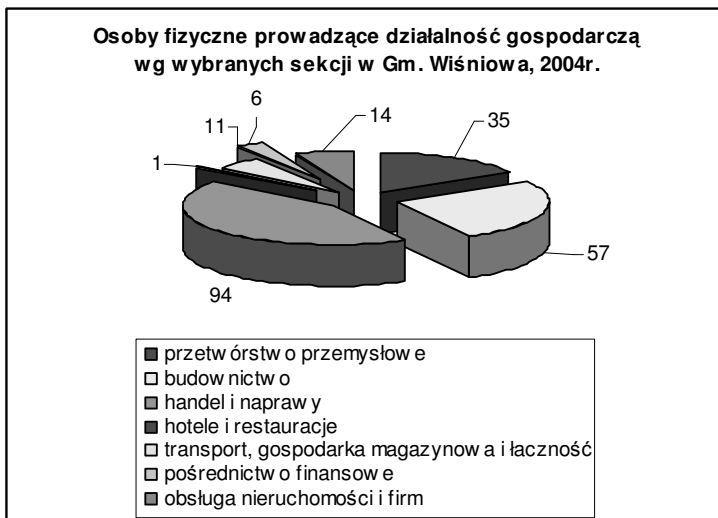
Poprzez powstawanie nowych podmiotów gospodarczych dokonuje się w szybkim tempie prywatyzacja gospodarki.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na terenie Gminy Wiśniowa i Powiatu Strzyżowskiego, 2004r.

Wyszczególnienie	Powiat Strzyżowski	G. Strzyżów	G. Czudec	G. Frysztak	G. Niebylec	G. Wiśniowa
Przetwórstwo przemysłowe	282	106	53	50	38	35
Budownictwo	394	129	77	56	75	57
Handel i naprawy	851	314	157	171	115	94
Hotele i restauracje	37	13	6	8	9	1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	186	57	38	34	46	11
Pośrednictwo finansowe	60	26	12	13	3	6
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	235	97	48	42	34	14
Ogółem	2 333	865	444	423	355	246

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wybranych sekcji w 2004r., Stan na 31.XII.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Wiśniowa dominującą sekcją jest handel i naprawy (38,2%) – podobnie jak na terenie powiatu strzyżowskiego (36,4%), budownictwo (23,2%) oraz przetwórstwo przemysłowe (14,2%). Najmniej podmiotów gospodarczych działa w branżach usługowych: hotele i restauracje (0,4%), pośrednictwo finansowe (2,4%).

Nowym zjawiskiem gospodarczym jest rozwijający się rynek gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych – co ze względu na założenia zrównoważonego rozwoju powinno znaleźć wsparcie ze strony władz Gminy w postaci rozwiązań systemowych. Na terenie Gminy Wiśniowa działają 4 gospodarstwa agroturystyczne:

- Krystyna i Jacek Opielowski, Szufnarowa
- Krystyna i Stanisław Ziębowie, Szufnarowa
- Krystyna i Janusz Ziębowie, Pstrągówka
- Zofia i Mieczysław Skowronowie, Pstrągówka

Na terenie Gminy Wiśniowa znajdują się m.in.:

- Piekarnia GS w Wiśniowej,
- Prywatna piekarnia w budynku SKR w Wiśniowej,

- Zakład Mechaniki Pojazdowej "Autoserwis" w Wiśniowej,
- Bank Spółdzielczy Strzyżów O/Wiśniowa,
- Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Wiśniowej.
- Gminna Spółdzielnia „SCH” w Wiśniowej
- WITMAR
- AGRO-FRUCT
- Zakład Przetwórstwa Drzewnego
- MEBLARZ S.C.
- JUSTA S.C.

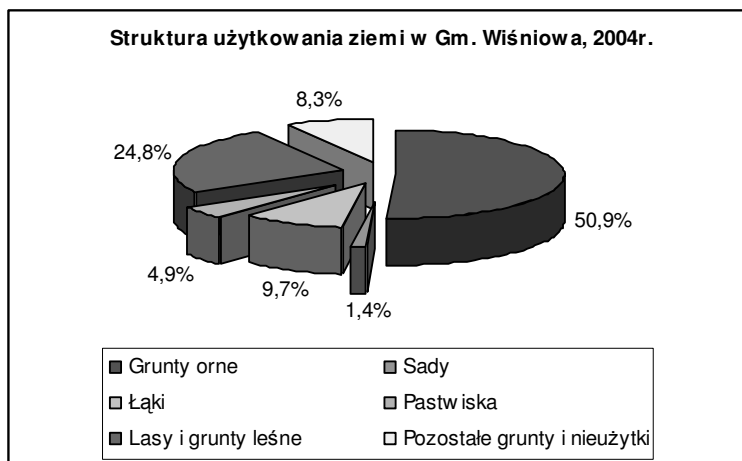
2.6. Rolnictwo

Powierzchnia użytków rolnych na terenie Gminy Wiśniowa (GUS, stan na 2004r.) wynosiła 5 571 ha użytków rolnych, z czego 4 241 ha stanowią grunty orne.

Struktura użytkowania ziemi w Gminie Wiśniowa w przedstawia się następująco (stan na 2004r.):

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
1	Powierzchnia użytków rolnych ogółem	5 571 ha
2	Grunty orne	4 241 ha
3	Sady	118 ha
4	Łąki	806 ha
5	Pastwiska	406 ha
6	Lasy i grunty leśne	2 064 ha
7	Pozostałe grunty i nieużytki	694 ha

Źródło: GUS, 2004r.

Zarówno na obszarze użytków rolnych jak i lasów, gleby są głębokie, zasobne w przyswajalne dla roślin składniki, a więc przydatne do uprawy cennych gatunków roślin.

Gleby użytków rolnych o niekorzystnych warunkach wodnych zostały w zdecydowanej większości ulepszone poprzez melioracje oddziałujące na 1860 ha.

Gleby na terenie Gminy zaliczają się w większości do III i IV klasy bonitacyjnej. Na podstawie rolniczej klasyfikacji gleb użytków rolnych na poszczególne klasy bonitacyjne przypada:

- klasa II - 2,2%,
- klasa III - 26,6% ,
- klasa IV - 60,7%,
- klasa V - 8,5%,
- klasa VI - 1,9% .

Gleby najlepszej jakości występują na tzw. Zawisłoczu, w miejscowościach: Jazowa, Kozłówek, Markuszowa. W dorzeczu Wisłoka występują mady - gleby bardzo urodzajne jednak trudne do uprawy. Najgorsze warunki glebowe występują we wsiach Jaszczurowa, Szufnarowa, i Niewodna. Miejscowości te charakteryzują się górzystym terenem, nie pozwalającym na pełną mechanizację prac związanych z działalnością rolniczą. Większość gruntów rolnych posiada dobre walory zdrowotne i powinny być one przeznaczone pod produkcję zdrowej żywności.

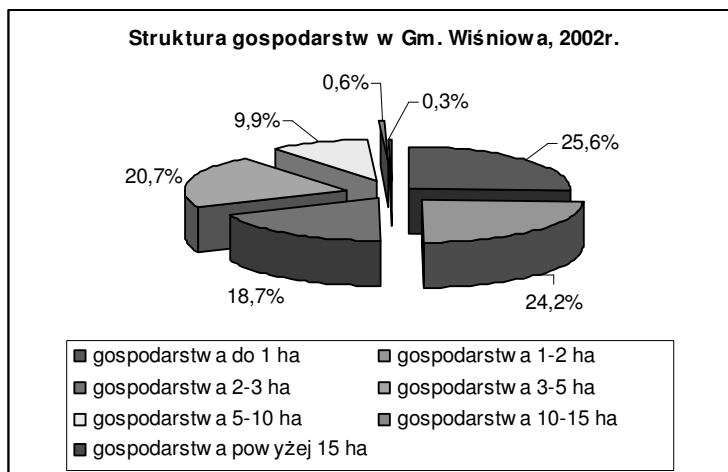
Na obszarze Gminy znajdują się ok. 1 434 indywidualne gospodarstwa rolne. Dominują małe gospodarstwa rolne o powierzchni 1-2 ha - przy średniej dla powiatu strzyżowskiego 3,0 ha, dla woj. podkarpackiego 3,5 ha. Struktura agrarna charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem gospodarstw rolnych i rozproszeniem produkcji, co ma wpływ nie tylko na kierunki i organizację produkcji rolnej, ale również kształtuje strukturę osadnictwa i co za tym idzie rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne. O dużej skali rozdrobnienia świadczy fakt, że 49,8% ogólnej liczby gospodarstw mieści się w przedziale obszarowym do 2 ha, 18,7% stanowią gospodarstwa o powierzchni 2 - 3 ha, natomiast tylko 0,6% to gospodarstwa w przedziale 10 -15 ha i 0,3% gospodarstwa powyżej 15 ha. Co trzecie gospodarstwo ma charakter karłowaty (poniżej 2 ha), co czwarte mieści się w przedziale od 2-3 ha, a co piąte - 3-4 ha. Sumując: gospodarstwa drobne i karłowate stanowią 68,5% ogólnej ich liczby, podczas gdy większe - powyżej 10 ha - stanowią ok. 1%. Obecna struktura obszarowa wynika przede wszystkim z funkcji, jaką pełnią drobne gospodarstwa. Jest nią najczęściej wytwarzanie nie na sprzedaż.

Podobną strukturę użytkową gospodarstw prezentują również pozostałe Gminy powiatu strzyżowskiego.

Struktura powierzchniowa gospodarstw rolnych w Gminach Powiatu Strzyżowskiego:

Wyszczególnienie	Gospodarstwa o powierzchni [ha]							
	Razem	Do 1 ha	1-2 ha	2-3 ha	3-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	Powyżej 15 ha
Powiat Strzyżowski	12 051	3 772	3 207	2 103	2 059	826	52	29
Gm. Strzyżów	3 400	1 132	934	508	555	245	17	5
Gm. Czudec	2 303	903	675	304	260	138	15	8
Gm. Frysztak	2 154	661	527	406	403	145	8	0
Gm. Niebylec	2 429	625	644	555	475	124	-	-
Gm. Wiśniowa	1 765	451	427	330	366	174	10	6

Źródło: wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego, 2002r.

Gospodarstwa domowe wg głównego źródła utrzymania na terenie Gminy Wiśniowa _____ i Powiatu Strzyżowskiego:

		Powiat Strzyżowski	Gmina Wiśniowa		
Ogółem		17 155	2 223		
Główne źródła utrzymania gospodarstwa domowego	Praca	Razem	8 505	1 091	
		Poza rolnictwem	Razem	7 350	786
			Najemna	6 655	724
			Na rachunek własny lub z dochodów z najmu	695	62
		W rolnictwie	Razem	1 155	305
			W tym w swoim gospodarstwie domowym	1 070	290
	Niezarobkowe źródło	Razem	8 437	1 102	
		emerytura	4 949	673	
		Renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka)	1 827	216	
		Pozostałe niezarobkowe	1 661	213	

	źródła		
	Dochody z własności	8	-
	Na utrzymaniu	180	28
	Nieustalone	25	1

Źródło: wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego, 2002r.

Produkcja roślinna w większości gospodarstw ma charakter wszechstronny i niewyspecjalizowany. Przeważa uprawa zbóż, ziemniaków i roślin motylkowych. W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła i trzody chlewnej.

Stopień przygotowania zawodowego rolników jest niekorzystny. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego, 2002r., tylko 2% rolników w Gminie Wiśniowa posiada wykształcenie wyższe, 13% średnie zawodowe, 2% policealne, 28% zasadnicze zawodowe, a wykształceniem podstawowym legitymuje się ponad połowa (52%) rolników. Taka struktura wykształcenia utrudnia racjonalizację produkcji rolniczej, adaptację do warunków gospodarki rynkowej, reorientację zawodową i podejmowanie inicjatyw gospodarczych.

Niekorzystna jest także struktura wiekowa rolników. Od lat obserwuje się postępujący proces starzenia właścicieli gospodarstw.

Przekształcenia w gospodarce krajowej spowodowały spadek opłacalności produkcji, spadek zapotrzebowania na wiele rodzajów płodów rolnych oraz spadek popytu na zwierzęta hodowlane, co spowodowało zahamowanie inwestycji i modernizacji w gospodarstwach rolnych. Skutkiem tego jest powiększanie powierzchni odłogów, kosztem terenów uprawnych.

Szansę na rozwój rolnictwa można upatrywać w rozwoju gospodarstw ekologicznych. Jednak prowadzenie tego typu działalności wymaga konsekwencji działania oraz wiedzy w zakresie metod upraw, wzbogacania gleb itp. W chwili obecnej na terenie Gminy istnieją 2 gospodarstwa ekologiczne. Potrzebny jest system wspierania i zachęt do tworzenia nowych.

Zbyt produkcji rolniczej i przemysł przetwórczy

Problemy ze zbytem produktów rolnych są obecnie jednym z kluczowych w Gminie. Na terenie Gminy Wiśniowa nie ma stałych punktów skupu warzyw i owoców. Brak też punktów skupu żywca wołowego i wieprzowego. W Gminie nie ma zakładu przetwórstwa mięsnego, stąd rolnicy są zmuszeni zbywać żywiec w Gminach sąsiednich.

Sezonowo organizowane są punkty skupu owoców i warzyw. Główne podmioty prowadzące skup to AGRO-FRUCT – zakład w Wiśniowej, HORTINO Leżajsk, Vortumns w Lisowie, PEKTOWIN Jasło. Oprócz wymienionych firm pojawiają się również okazjonalni kupcy, czy możliwość sprzedaży produktów na targach i bazarach na niewielką skalę.

Oferowane ceny skupu są na granicy opłacalności lub wręcz poniżej kosztów produkcji.

Usługi na rzecz rolnictwa

Usługi w zakresie upraw gruntów rolnych świadczą:

- Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Wiśniowej,
- Spółdzielnia Usług Rolniczych w Jazowej i Różance.

Rolnicy prowadzący działalność gospodarczą, posiadający odpowiedni sprzęt i maszyny świadczą usługi przy uprawach, żniwach i zbiorach.

2.7. Sfera społeczna

2.7.1. Służba zdrowia

Zdaniem mieszkańców w gminie występuje niedobór usług medycznych (aż 72% ankietowanych na pytanie „Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy Gminy mają zapewniony dostęp do usług medycznych w wystarczającym zakresie?” odpowiedziało NIE). Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Wiśniowa prowadzona jest w oparciu

o placówki zdrowia mieszczące się na terenie Gminy Wiśniowa. Zgłaszający się pacjenci mogą skorzystać z podstawowej opieki zdrowotnej.

Na terenie Gminy znajdują się dwa Ośrodki Zdrowia, w miejscowościach Wiśniowa i Markuszowa:

- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Rodzinnej S.C.**,
Wiśniowa
- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Eskulap Spółka Partnerska Lekarzy**,
OZ Markuszowa

Stan usług medycznych jest wystarczający na miejscowe potrzeby. Na stałe w Gminie zatrudnieni są następujący pracownicy medyczni:

- 3 lekarzy ogólnych,
- 2 stomatologów,
- 7 pielęgniarek.

Liczba pracowników medycznych na tle powiatu jest na średnim poziomie, świadczą oni tylko podstawowe usługi medyczne.

Liczba pacjentów przypadających na 1 lekarza: 2,5 Wśród Gmin wiejskich Gm. Wiśniowa zajmuje na tle powiatu pierwsze miejsce pod względem liczby lekarzy przypadających na 10 tys. ludności.

Do poszczególnych ośrodków zdrowia przypisani są mieszkańcy następujących sołectw Gm. Wiśniowa:

Ośrodek zdrowia	Sołectwa obsługiwane przez ośrodek zdrowia	Ilość mieszkańców
Ośrodek zdrowia w Wiśniowej	Wiśniowa	1 633
	Szufnarowa	1 288
	Niewodna	632
	Jaszczurowa	342
	Pstrągówka	608
	Jazowa	364
	Kalembina	413
Razem		5 280

Ośrodek zdrowia w Markuszowej	Markuszowa	826
	Tułowice	458
	Kożuchów	356
	Kozłówek	472
	Oparówka	261
Razem		2 373

Źródło: Urząd Gminy Wiśniowa

Świadczenia z zakresu stomatologii realizowane są za pośrednictwem **Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Gabinetu Stomatologiczne Dentimed**, w Wiśniowej i Szufnarowej.

Mieszkańcy mają możliwość zaopatrywać się w leki w trzech aptekach funkcjonujących na terenie Gminy: dwóch aptekach prywatnych mieszczących się w Wiśniowej i Markuszowej oraz jednym punkcie aptecznym w Wiśniowej.

Brak specjalistycznych gabinetów, czy poradni na terenie Gminy Wiśniowa rekompensowany jest przez bliskość ośrodków medycznych na terenie Gmin sąsiednich, głównie w m. Strzyżów. Ze specjalistycznej służby zdrowia mieszkańcy mogą skorzystać w przychodni specjalistycznej w Strzyżowie. Najbliższy punkt pogotowia ratunkowego również znajduje się w Strzyżowie.

Pomoc doraźna	Izba przyjęć
	Ambulatorium Urazowo-Ortopedyczne przy Izbie Przyjęć, Strzyżów
	Oddział Pomocy Doraźnej, Strzyżów
Ambulatoryjna opieka specjalistyczna	Gabinet Skórno - Wenerologiczny - Indywidualna Praktyka Lekarska, Strzyżów
	Gabinet Logopedyczny, Strzyżów
	Gabinet Chirurgiczny - Wojciech Kowalewski, Czudec
	Specjalistyczna Poradnia Ginekologiczno - Położnicza Ewa Kornaga, Czudec
	Gabinet Chirurgiczny Wojciech Kowalewski Sp. z o.o. NZOZ MEDCHIR, Czudec
	Psychiatryczny Gabinet Lekarski Iwona Adamkiewicz, Strzyżów
Specjalistyczne świadczenia zdrowotne	Zespół Opieki Zdrowotnej, Gmina i Miasto Strzyżów
	Gabinet Laseroterapii, Gmina i Miasto Strzyżów
	Gabinet Masażu Ręcznego, Gmina i Miasto Strzyżów
	Gabinet Kinezyterapii (dla dzieci i dorosłych), Gmina i Miasto Strzyżów
	Gabinet Masażu Wirowego, Gmina i Miasto Strzyżów
	Gabinet Światłolecznictwa i Magnetoterapii, Gmina i Miasto Strzyżów
	Gabinet Fizykoterapii, Gmina i Miasto Strzyżów
	Gabinet Rehabilitacyjny SANARE, Gmina i Miasto Strzyżów
	Niepubliczny Gabinet Rehabilitacyjny "EURO-MED", Gmina i Miasto Strzyżów
	Gabinet Rehabilitacyjny SANARE, Gmina Czudec
	Gabinet Rehabilitacji, Gmina Frysztak

Działające gabinety prywatne, w tym stomatologiczne, wpływają na podniesienie dostępności usług medycznych, jednak dla wielu mieszkańców powiatu bariera finansowa ogranicza korzystanie z prywatnej służby zdrowia.

Na terenie Gminy Wiśniowa nie działają gabinety prywatne.

Najbliższy szpital znajduje się w m. Strzyżowie. Szpital Powiatowy w Strzyżowie, świadczy usługi w zakresie leczenia zamkniętego. Szpital zapewnia opiekę mieszkańcom powiatu na oddziałach:

- Izba Przyjęć,
- Oddział Chirurgii Ogólnej,
- Oddział Wewnętrzny,
- Oddział Ginekologiczno – Położniczy,
- Oddział Noworodkowy,
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej,
- Zakład Diagnostyki Obrazowej,
- Ambulatorium Izby Przyjęć,
- Ambulatorium Urazowo-Ortopedyczne przy Izbie Przyjęć,
- Oddział Pomocy Doraźnej.

2.7.2. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej**. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką budżetową Gminy Wiśniowa i wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej określone przepisami ustawy *o pomocy społecznej* z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.), ustawy *o świadczeniach rodzinnych* z dnia 28 listopada 2003r. (Dz. U. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.), ustawy *o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej* z dnia 22 kwietnia 2005r. (Dz. U. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.) na terenie Gminy Wiśniowa. Ośrodek wypełnia wszystkie ustawami określone zadania własne i zlecone. W ośrodku zatrudnione jest 7 osób w poszczególnych sekcjach.

Zadania własne Gminy w ramach pomocy społecznej obejmują m. in.

- wypłacanie jednorazowych zasiłków celowych,

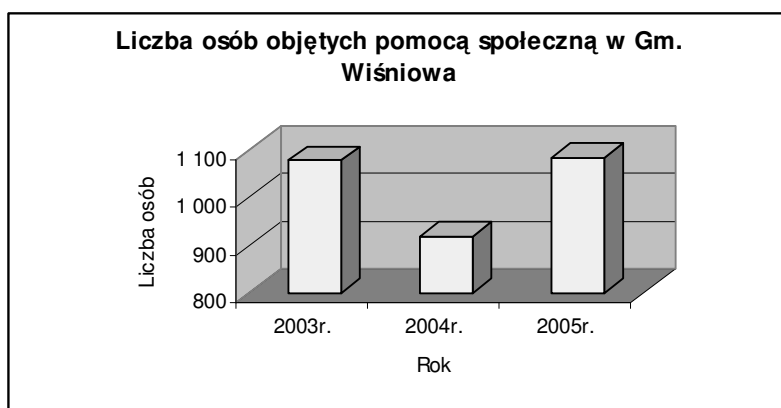
- finansowanie wyżywienia w szkołach,
- zapewnienie schronienia osobom bezdomnym.

W 2005r. ilość osób objętych pomocą wynosiła 1 085 osób.

Zakres pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Wiśniowej:

	Ilość osób objętych pomocą	Kwota pomocy [PLN]
2003r.	1 078	959 247
2004r.	918	606 197
2005r.	1 085	644 106

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej

Wśród rodzajów pomocy świadczonej przez GOPS należy wymienić: zasiłki celowe, zasiłki okresowe, zasiłki stałe, pomoc w formie usług opiekuńczych, pomoc w formie dożywiania dzieci, dorosłych, prowadzenie pracy socjalnej. Najczęstszym powodem świadczenia pomocy jest:

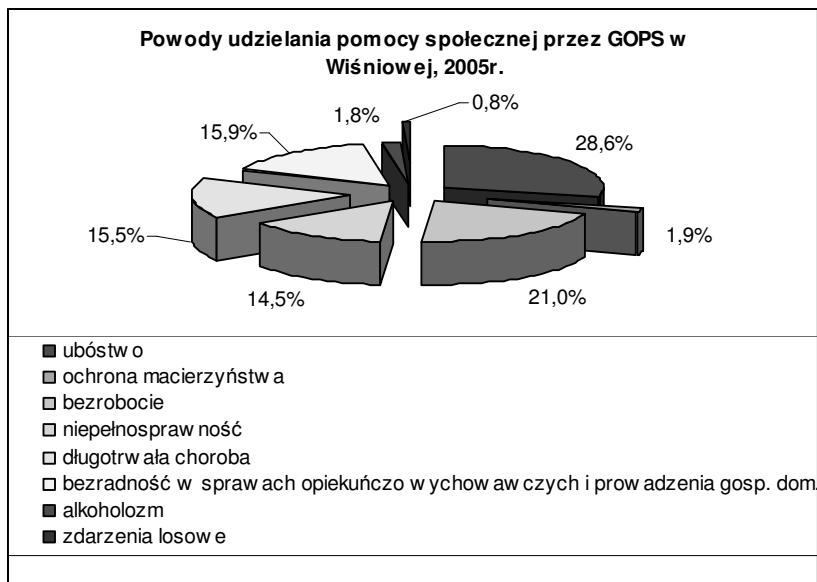
- ubóstwo,
- ochrona macierzyństwa
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała choroba,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizm,

- zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe.

Powody zwracania się o pomoc:

Powody trudnej sytuacji	2003r.	2004r.	2005r.
Ubóstwo	485	409	410
Ochrona macierzyństwa	59	32	28
Bezrobocie	327	312	301
Niepełnosprawność	227	209	208
Długotrwała choroba	222	224	222
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego			
Ogółem	147	156	229
W tym:			
Rodziny niepełne	45	42	33
Rodziny wielodzietne	96	91	170
Alkoholizm	28	40	26
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	4	0
Zdarzenia losowe	0	7	12

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej

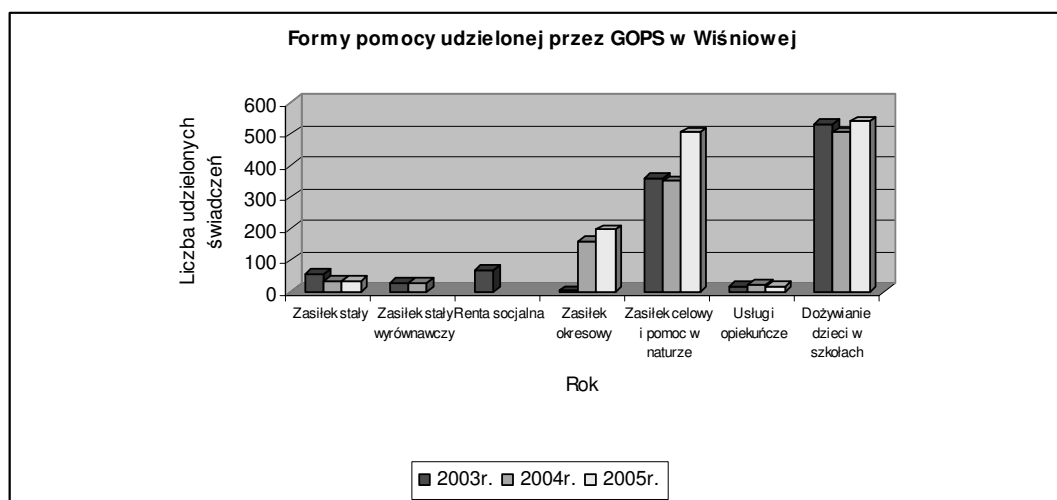
Najwięcej, bo aż 28,6% pomocy, dotyczyło ubóstwa, 21% bezrobocia, 15,9% dotyczyło przypadków bezradności w sprawach wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym dla rodzin niepełnych i wielodzietnych. Jest to wynikiem ubożenia społeczeństwa i trudnych warunków panujących na rynku pracy.

Forma pomocy udzielanej przez GOPS w Wiśniowej:

Wyszczególnienie	2003r.	2004r.	2005r.
Zasiłek stały	56	34	35
Zasiłek stały wyrównawczy	31	28	0
Renta socjalna	69	0	0
Zasiłek okresowy	4	162	197
Zasiłek celowy i pomoc w naturze	358	351	505
Usługi opiekuńcze	17	24	16
Dożywianie dzieci w szkołach	530	505	539

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniowej

- Zasiłki stałe wyrównawcze są obecnie zasiłkami stałymi (od 01.05.2004r.), a zasiłki z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym zostały zastąpione świadczeniami pielęgnacyjnymi finansowanymi w ramach świadczeń rodzinnych.
- Zasiłki pielęgnacyjne od maja 2004r. finansowane są ze środków na świadczenia rodzinne (nie z budżetu na pomoc społeczną).
- Zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa zostały zastąpione dodatkiem do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka i również są finansowane w ramach świadczeń rodzinnych.

W 2005r. o ok. 18% wzrosła liczba zasiłków okresowych w porównaniu do roku 2004, o ok. 30% wzrosła liczba zasiłków celowych i pomocy w naturze.

Liczba udzielonych świadczeń:

Wyszczególnienie	Liczba udzielonych świadczeń
Świadczenia na korzystanie z posiłku	70 689
W tym:	
Zasiłki	171
Posiłki dla dzieci	70 518
Usługi opiekuńcze	4 832
Pogrzeby	1
Inne zasiłki celowe w naturze	805
Zasiłki okresowe	887

Źródło: Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Wiśniowej

Zasiłek w naturze (wyprawki) – realizowany był przez Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół.

W ramach zadań zleconych Gminie w 2005r., udzielono 349 świadczeń w formie zasiłków stałych na kwotę 102 131 zł. dla 35 osób.

W 2005r. GOPS otrzymał środki na realizację zadań zleconych Gminie (wypłata zasiłków stałych) w wysokości 102 708 zł., opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne od podopiecznych – 8 140 zł. Ponadto Wojewoda Podkarpacki przyznał środki w ramach dofinansowania realizacji zadań własnych Gminy na:

- zasiłki okresowe – dotacja 156 600 zł.
- realizację programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – dotacja 92 720 zł.
- utrzymanie Ośrodka – 68 000 zł.

Rada Gminy w Wiśniowej na realizację zadań własnych na 2005r. przyznała środki na:

- zasiłki i pomoc w naturze – 200 000 zł.
- usługi opiekuńcze – 45 430 zł.

- dożywianie dzieci – 55 000 zł.
- utrzymanie Ośrodka – 65 400 zł.

2.7.3. Oświata

Gmina Wiśniowa posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć placówek oświaty i wychowania. Potencjał edukacyjny Gminy tworzony jest przez 9 szkół podstawowych i 2 filie, w których w r. szk. 2004/2005 naukę pobierało 725 dzieci, oraz gimnazjum w miejscowości Wiśniowa z oddziałami w Markuszowej, Jaszczurowej, Szufnarowej i Różance, w którym w r. szk. 2004/2005 pobierało naukę 383 uczniów.

W gminie działa 1 placówka przedszkolna dwuoddziałowa w Wiśniowej. W roku 2004 z przedszkola korzystało 47 dzieci, a opiekę nad nimi sprawowało 3 nauczycieli. Przedszkole mieści się w budynku należącym do Zabytkowego Zespołu Dworskiego w Wiśniowej.

Liczba dzieci w przedszkolach w roku 2004/2005:

Wyszczególnienie	Liczba przedszkoli	Miejsca w przedszkolach	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
Powiat Strzyżowski	11	756	32	708
G. Strzyżów	2	358	14	327
G. Czudec	4	200	10	192
G. Frysztak	4	153	6	142
G. Niebylec	-	-	-	-
G. Wiśniowa	1	45	2	47

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Wychowanie przedszkolne w 2004r.

Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów Gminie Wiśniowa w r. szk. 2004/2005:

Wyszczególnienie	Szkoły	Pomieszczenia szkolne	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci
Szkoły podstawowe	12	63	51	725	139
Gimnazja	1	20	18	383	128

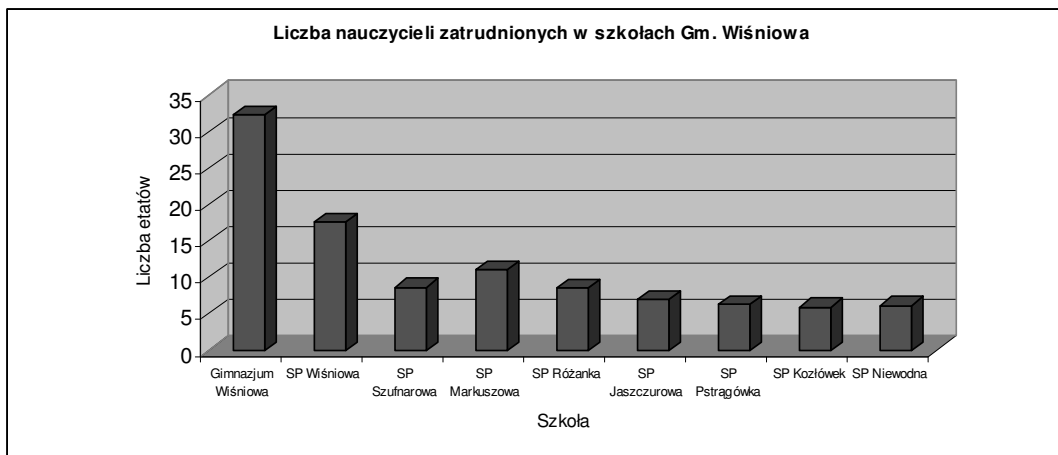
Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Placówki oświatowe na terenie Gminy Wiśniowa:

Szkoła	Liczba sal dydaktycznych	Powierzchnia dydaktyczna [m ²]	Liczba uczniów	Powierzchnia dydaktyczna na 1 ucznia	Liczba nauczycieli [etaty]
Gimnazjum Wiśniowa	16	900	371	2,42	32,44
SP Wiśniowa	11	358	200	1,79	17,63
SP Szufnarowa	9	412	107	3,85	8,66
SP Markuszowa	7	279	92	3,03	11,14
SP Różanka	8	297	68	4,37	8,56
SP Jaszczurowa	8	500	55	9,09	6,89
SP Pstrągówka	4	200	57	3,51	6,33
SP Kozłówek	5	241	37	6,51	5,94
SP Niewodna	5	128	35	3,66	6,16
SP Tułkowice	3	107	39	2,74	6

Źródło: dane Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół Gminy Wiśniowa, stan na lipiec 2006r.

Najwyższy wskaźnik powierzchni dydaktycznej przypadający na jednego ucznia posiada Szkoła Podstawowa w Jaszczurowej (9,09), najniższy Szkoła Podstawowa w Wiśniowej (1,79). Średnia powierzchnia dydaktyczna przypadająca na 1 ucznia w G. Wiśniowa wynosi 4,1 m² / 1 ucznia. Najwięcej etatów nauczycielskich przypada na Gimnazjum w Wiśniowej (32,44) oraz Szkołę Podstawową w Wiśniowej (17,63). Najmniej nauczycieli zatrudnia Szkoła Podstawowa w KozłóWKu (5,94 etatu).

Liczba uczniów i nauczycieli na terenie Gminy Wiśniowa:

Wyszczególnienie	Rok szk. 2003/2004	Rok szk. 2004/2005	Rok szk. 2005/2006
Szkoły Podstawowe - ogółem	9	9	9
Uczniowie	766	723	689
Liczba nauczycieli pełnoetatowych	77,31	77,31	77,31
Liczba oddziałów	49	48	46
Średnia liczba uczniów na jeden oddział	15,63	15,06	14,97
Liczba uczniów na 1 nauczyciela pełnozatrudnionego	9,9	9,35	8,91
Gimnazja - ogółem	1	1	1
Uczniowie	378	383	371
Liczba nauczycieli pełnoetatowych	32,44	32,44	32,44
Liczba oddziałów	18	18	18
Średnia liczba uczniów na jeden oddział	21	21,27	20,61
Liczba uczniów na 1 nauczyciela pełnozatrudnionego	11,65	21,27	11,44
Oddziały przedszkolne przy Szkołach Podstawowych			
Uczniowie	103	92	85

Liczba nauczycieli pełnoetatowych	6	6	6
Liczba oddziałów	6	6	6
Przedszkola Niepubliczne	1	1	1
Miejsca	70	70	70
Dzieci 6-letnie	19	21	28

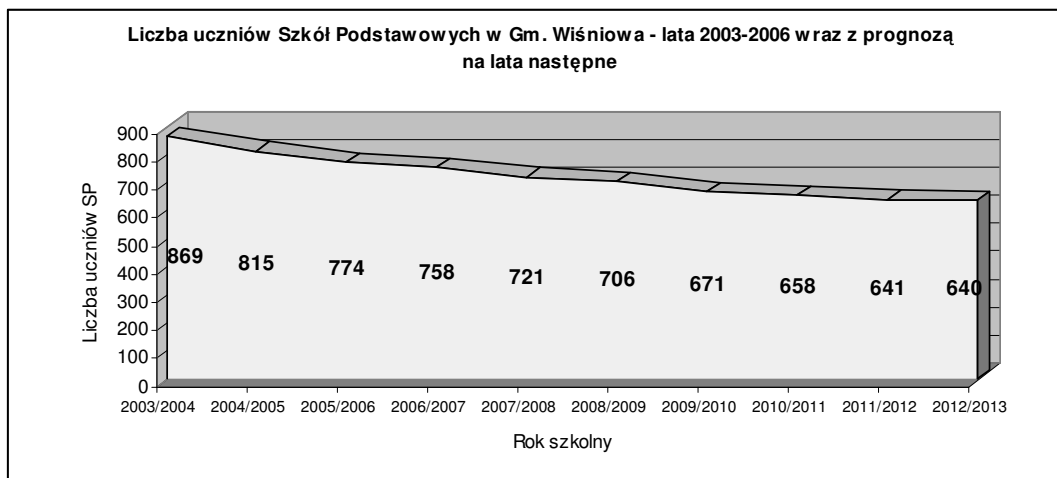
Źródło: dane Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół Gminy Wiśniowa

We wszystkich szkołach zarówno podstawowych jak i gimnazjalnych widoczny jest spadek ilości uczniów. W porównaniu do roku szkolnego 2003/2004 liczba dzieci spadła o ok. 11%, gdyż w roku szkolnym 2003/2004 wynosiła 869 (klasy „0” i I-IV łącznie), a w roku 2005/2006 wynosi 774 i według prognoz spadek ten będzie się w dalszym ciągu pogłębiał. Szacuje się, że w roku szkolnym 2012/2013 do Szkół Podstawowych będzie uczęszczało 640 uczniów. Podobnie przedstawia się sytuacja w Gimnazjum na terenie Gminy. Liczba uczniów maleje i przewiduje się, że tendencja ta będzie się utrzymywać w latach następnych.

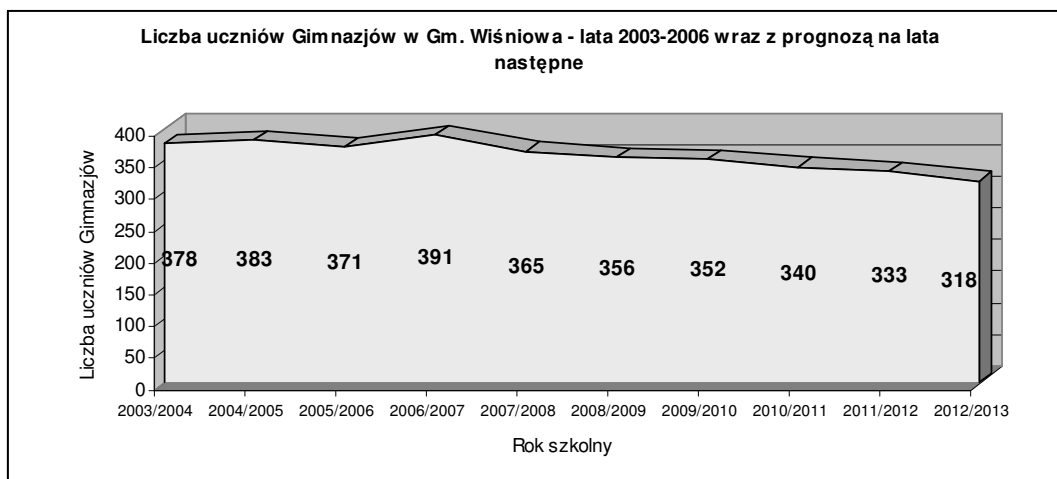
Prognoza ilości uczniów w Gminie Wiśniowa:

Rodzaj placówki	Rok szkolny							
	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Przedszkola	28	26	14	16	19	23	16	20
SP „0” i klasy 1-6 łącznie	774	758	721	706	671	658	641	640
Gimnazja łącznie	371	391	365	356	352	340	333	318

Źródło: dane Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół Gminy Wiśniowa

Szkoły Podstawowe: „0” i klasy 1-6 łącznie

Stan techniczny i poziom wyposażenia szkół jest zróżnicowany. Większość szkół wymaga modernizacji lub rozbudowy. Konieczne jest także wyposażenie placówek w niezbędne pomoce dydaktyczne. Wyposażenie sportowe szkół jest niewystarczające. Jedynie Szkoła Podstawowa w Szufnarowej i Gimnazjum w Wiśniowej posiadają pełnowymiarowe sale gimnastyczne. Zastępcze sale gimnastyczne znajdują się w szkołach w KozłóWKu, Wiśniowej. Każda ze szkół posiada boisko szkolne. Jest to szczególnie ważne w przypadku szkół, które nie dysponują salą gimnastyczną. Każda ze szkół wyposażona jest w salkę komputerową. Pozwala to na zapoznanie się

uczniów z funkcjonowaniem i obsługą komputera oraz pozwala rozwijać zainteresowania z dziedziny informatyki. W każdej ze szkół działają kółka zainteresowań. Najbardziej prężnymi pod tym względem są szkoły w Wiśniowej i Różance (4 kółka zainteresowań), najmniej szkoła w Pstrągówce (1 kółko zainteresowań). W trzech szkołach Gminy: w Wiśniowej, Szufnarowej i Jaszczurowej, uczniowie mogą korzystać ze stołówki.

Baza placówek oświatowych w Gminie Wiśniowa:

Szkoła	Sala gimnastyczna	Boisko szkolne	Klub sportowy	Szatnia	Pokój nauczycieli wychowania fizycznego	Sala komputerowa	Stołówka	Kółka zainteresowań
Wiśniowa	1	1	0	1	0	1	1	4
Szufnarowa	1	1	0	1	0	1	1	2
Markuszowa	0	1	0	1	0	1	0	3
Różanka	0	1	0	1	0	1	0	4
Jaszczurowa	0	1	0	1	0	1	1	2
Pstrągówka	0	1	0	1	0	1	0	1
Kozłówek	1	1	0	1	0	1	0	3
Niewodna	0	1	0	1	0	1	0	3
Tułowice	0	1	0	1	0	1	0	2

Źródło: dane Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół Gminy Wiśniowa

W roku szkolnym 2006/2007 zostanie oddany do użytku nowowybudowany wyposażony w pełnowymiarową salę gimnastyczną budynek Gimnazjum w Wiśniowej.

Absolwenci gimnazjum z terenu gminy mogą kontynuować naukę w szkołach średnich i zawodowych zlokalizowanych na terenie powiatu strzyżowskiego, głównie w mieście Strzyżów.

Szkoły ponadpodstawowych w powiecie strzyżowskim, r. szk. 2004/2005:

Wyszczególnienie		Szkoły	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci z r. szk. 2003/2004
				Ogółem	W tym klasa I	
Szkoły zasadnicze (zawodowe) dla młodzieży	Szkoły ponadpodstawowe	-	-	-	-	-
	Szkoły ponadgimnazjalne	3	17	403	128	45
Szkoły policealne		1	2	45	24	10
Ponadpodstawowe średnie szkoły zawodowe oraz ponadgimnazjalne technika dla młodzieży	Szkoły ponadpodstawowe	1	9	259	-	239
	Szkoły ponadgimnazjalne	3	11	320	134	-
Ponadgimnazjalne licea profilowane dla młodzieży		1	11	306	98	b.d.
Licea ogólnokształcące dla młodzieży	Szkoły ponadpodstawowe	-	1	23	b.d.	245
	Szkoły ponadgimnazjalne	2	23	681	b.d.	-

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. b.d. – brak danych

Wobec zmieniającej się liczby uczniów, a w konsekwencji niewystarczającej wysokości subwencji oświatowej budżet Gminy jest nadmiernie obciążony dopłatami do oświaty. W 2004r. wydatki budżetu Gminy na oświatę i wychowanie stanowiły 56,9% budżetu ogółem. Konieczna jest reorganizacja sieci szkół w najbliższych latach zarówno pod względem infrastruktury i wyposażenia, jak również organizacyjnym.

2.7.4. Sport, rekreacja

Na terenie Gminy Wiśniowa działają trzy kluby sportowe „Wisłok” Wiśniowa, „Huragan” Kozłówek i „Albatros” Szufnarowa. Kluby te prowadzą sekcje piłki nożnej juniorów i seniorów w klasie A i B. Rozgrywki są objęte terminarzem rozgrywek Podkarpackiego

Związku Piłki Nożnej. W gimnazjum i szkołach podstawowych działają kluby uczniowskie.

Obiekty sportowe w miarę możliwości finansowych są remontowane, modernizowane tak, by spełniały wymagane standardy. Baza sportowa jest jednak niewystarczająca, ograniczona zwłaszcza dla uczniów, ze względu na brak odpowiedniej ilości sal gimnastycznych i boisk sportowych.

W Gminie Wiśniowa funkcjonują następujące obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym:

Lp.	Wyszczególnienie	Kluby sportowe
1	Stadion sportowy w Wiśniowej	„Wisłok” Wiśniowa
2	Stadion sportowy w Kozłótku	„Huragan” Kozłówek
3	Stadion sportowy w Szufnarowej	„Albatros” Szufnarowa

Mieszkańcy Gminy widzą potrzebę rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Istnieje konieczność budowy przyszkolnych sal gimnastycznych, rozbudowy stadionów i boisk. Jako propozycje infrastrukturalne pojawiły się: budowa Gminnego Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego, budowa basenu, czy budowa hali sportowej.

2.7.5. Kultura

Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniowej

Ważnym elementem życia kulturalnego Gminy jest Ośrodek Kultury w Wiśniowej.

Ośrodek pracuje w oparciu o pomieszczenia obiektu wielofunkcyjnego, którego jest administratorem. Placówka posiada odpowiedni sprzęt audiowizualny, nagłaśniający, który pozwala na organizację imprez w pomieszczeniach i w plenerze. Ośrodek zatrudnia 7 pracowników, co w przeliczeniu na etaty wynosi 5,5. Kadre pracowników tworzą osoby z dużym stażem pracy i doświadczeniem, co zapewnia pracę placówki na wysokim poziomie merytorycznym. Ośrodek jest czynny od wtorku do niedzieli,

w godz. 8.00 – 20.30. W roku 2005 placówka zorganizowała ponad 90 imprez dla różnych grup wiekowych, z których skorzystało 20 000 osób.

Finansowanie Ośrodka opiera się o dotacje Rady Gminy oraz pozyskane środki z zewnątrz. W 2006r. środki te wynosiły 20 000 zł. Budżet placówki dodatkowo jest wspierany przez nagrody pieniężne, np. Zespół Pieśni i Tańca otrzymał nagrodę pieniężną ufundowaną przez Zarząd Powiatu w wysokości 1 700 zł., przeznaczoną na zakup kapeluszy i koszul dla Zespołu.

W Ośrodku Kultury prowadzi działalność 15 zespołów artystycznych, są to m.in.:

- Chór Męski "Echo" o 25-letniej tradycji, znany w regionie, w kraju i zagranicą z wysokiego poziomu artystycznego,
- zespół instrumentalno-wokalny
- zespół wokalny przy SP w Markuszowej
- Kapela Ludowa „Wiśniowianie”
- Zespół Pieśni i Tańca „Wisznia”
- dziecięce zespoły taneczne,
- Zespół Instrumentów Dętych.

Ośrodek Kultury w Wiśniowej jest organizatorem wielu konkursów i przeglądów, które na stałe zagościły w kalendarzu wydarzeń kulturalnych Gminy, można tutaj wymienić:

- Gminny i Międzygminny przegląd zwyczajów i obrzędów związanych z Bożym Narodzeniem, w którym biorą udział grupy kolędnicze,
- Przegląd kolęd i pastorałek,
- Gminny konkurs na pisankę i palmę wielkanocną,
- Gminny konkurs „Poeci i pisarze dzieciom”, organizowany w jesieni,
- Gminny konkurs piosenki znanej i lubianej,
- Wojewódzki konkurs piosenki „Z piosenką polską w Unii Europejskiej”,
- Gminny i międzygminny konkurs „Na szkle malowane”,

- Eliminacje poezji religijnej Sędziszów 2005 (powiat ropczycko sędziszowski, strzyżowski)
- Wojewódzki przegląd zespołów pieśni i tańca,
- Gminny konkurs poezji i piosenki religijnej,
- Konkurs strojenia drzewek bożonarodzeniowych.

Ośrodek Kultury w Wiśniowej aktywnie uczestniczy także w organizowaniu wielu imprez o szerszym, często ponadlokalnym zakresie, m. in.:

- Międzywojewódzkie spotkanie Kapel Ludowych,
- Wojewódzki przegląd Zespołów Pieśni i Tańca,
- Wojewódzki piknik kulturalno-rekreacyjny,
- Gminne dożynki,
- Turniej Gmin Wiśniowa – Korczyna,
- Turniej wsi (Markuszowa, Oparówka, Kozłówek, Szufnarowa),
- III Staropolska Biesiada Ludowa,
- Dni Gminy Wiśniowa,
- Pikniki kulturalno-rekreacyjne,
- Dożynkowy turniej wsi (Tułkowice, Dobrzechów, Markuszowa),
- Powiatowy turniej Gmin powiatu strzyżowskiego (Starostwo Strzyżów, Miasto i Gmina Strzyżów, Czudec, Frysztak, Wiśniowa).

Dużą popularnością cieszą się też imprezy plenerowe w poszczególnych miejscowościach Gminy. Imprezy te organizowane były w Oparówce, Markuszowej, Kozłówku, Różance, Wiśniowej, Szufnarowej, Pstrągówce, Tułkowicach, Niewodnej i Kożuchowie. Jedynie w Jaszczurowej, Jazowej i Kalembinie nie udało się zorganizować imprez tego typu.

Placówka jest także organizatorem imprez okolicznościowych, świąt i rocznic państwowych, takich jak:

- 3 maja,
- 11 listopada,
- Dzień Kobiet,
- Dzień Matki

Ośrodek nie boi się podejmować nowych wyzwań. Do nowych inicjatyw należy zaliczyć „Strojenie stołu wielkanocnego” w Koźuchowie. Ważnym przedsięwzięciem było także zorganizowanie imprezy plenerowej na stadionie sportowym w Wiśniowej dla dzieci niepełnosprawnych pod hasłem „Sprawni inaczej”.

- W Ośrodku Kultury prowadzone są także zajęcia gry na gitarze, w których brało udział 8 osób.
- Ośrodek zainicjował także zajęcia języka angielskiego metodą Callana, w których obecnie biorą udział 2 grupy: dziecięca i młodzieżowa;
- Jest koordynatorem konkursu ogłoszonego przez Wójta „Mój dom, mój ogród”;
- Organizuje spotkania i wystawy rękodzieła artystycznego z terenu gminy;
- Organizuje wystawy twórców – amatorów spoza Gminy oraz IPN;
- Współpracuje ze szkołami podstawowymi i gimnazjum: organizowanie przeglądów, konkursów, wystaw, dyskotek;
- Czynnie włącza się w uświetnianie imprez religijnych – występy chórów, orkiestry;
- Współpracuje z organizacjami społecznymi: Kołem Gospodyń Wiejskich, Ochotniczą Strażą Pożarną, ludowymi klubami sportowymi poprzez organizację wspólnych imprez;
- Zabezpiecza ciekawe spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież podczas ferii zimowych i wakacji oraz dni wolnych od nauki. W Ośrodku można zagrać w tenisa stołowego, bilard, piłkarzyki, gry świetlicowe, pooglądać telewizję satelitarną, czy bezpłatnie skorzystać z kawiarenki internetowej (5 komputerów).

Ośrodek Kultury w Wiśniowej współpracuje z sześcioma innymi ośrodkami kultury:

- Dydnia – Powiat Brzozów,

- Dukla – Powiat Krosno,
- Nowy Żmigród – Powiat Jasło,
- Brzostek – Powiat Dębica,
- Wielopole Skrzyńskie – Powiat Ropczycko-Sędziszowski,
- Frysztak – Powiat Strzyżowski.

Współpraca polega na wymianie zespołów artystycznych, realizacji wspólnych imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.

Działalność Ośrodka skupia się także na zacieśnianiu współpracy transgranicznej dzięki kontaktom ze słowackim miastem Svidnik. Ostatnio została spisana także umowa o współpracy z Ladomirovą. Współpraca polega na wymianie zespołów artystycznych, organizacji wspólnych imprez kulturalnych i sportowych, wymianie doświadczeń i pomysłów.

Źródło: Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniowej

Oprócz Ośrodka Kultury w Gminie Wiśniowa działają także znajdujące się w każdej miejscowości domy ludowe lub domy strażaka, które dysponują dużą salą oraz zapleczem kuchennym. Wykorzystywane są przede wszystkim na wesela, zabawy i dyskoteki. W budynkach tych zlokalizowane są również placówki handlowe. W miejscowości Niewodna znajduje się Klub Seniora.

Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej

Na terenie gminy działa Biblioteka Publiczna w miejscowości Wiśniowa. **Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej** powstała 12.01.1949r., od 1975 roku mieści się w budynku Ośrodka Kultury w Wiśniowej. We wsiach Markuszowa, Kozłówek, Szufnarowa i Różanka mieszczą się filie biblioteki. Łączny stan księgozbioru wynosi ok. 52 tys. pozycji. Biblioteka liczy 4 pracowników: oddziału dla dorosłych, oddziału dla dzieci, księgową, funkcję kierownika sprawuje pani mgr Małgorzata Twardosz.

Zbiory

Oddział dla Dorosłych

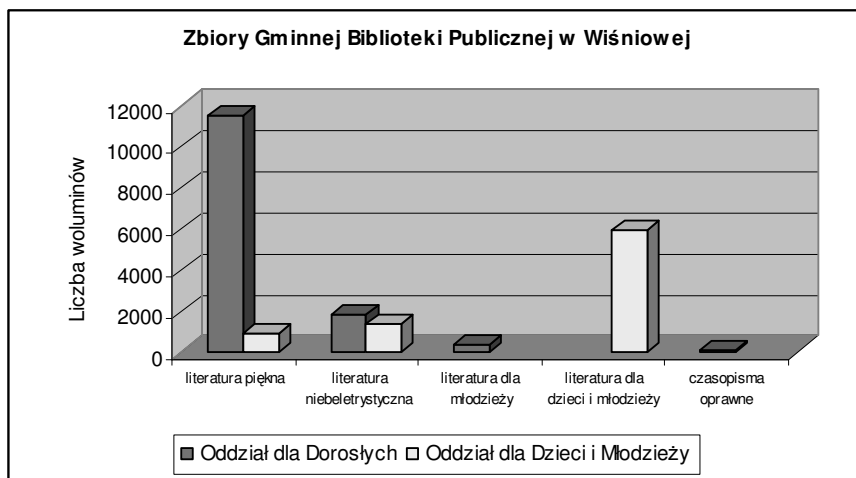
Księgozbiór liczy 13.825 woluminów, w tym:

- literatura piękna - 11.564 woluminy,
- literatura niebeletrystyczna – 1.813 woluminów,
- literatura dla młodzieży – 383 woluminów,
- czasopisma oprawne – 65 woluminów.

Oddział dla Dzieci i Młodzieży

Zbiory liczą 8.257 woluminów, w tym:

- literatura dla dzieci i młodzieży - 5.987 wol.,
- literatura niebeletrystyczna – 1.376 wol.,
- literatura piękna – 894 wol.

Zbiory audiowizualne: 81 sztuk, w tym głównie bajki dla dzieci i ekranizacje lektur na kasetach wideo.

Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniowej realizuje usługi w zakresie:

- wypożyczania książek i czasopism,
- udostępniania zbiorów na miejscu,
- udzielania informacji,
- usługi reprograficzne z materiałów bibliotecznych,
- wypożyczania kaset wideo i książki mówionej,
- oferuje korzystanie z bogatego księgozbioru regionalnego.

Wśród czasopism prenumerowanych przez bibliotekę znajdują się następujące tytuły: „Super Nowości”, „Claudia”, „Poradnik domowy”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Waga i Miecz”, „Victor Gimnazjalista”, „Filipinka”, „Rodzina Boża”.

Biblioteka posiada także bogaty zbiór czasopism oferowanych przez czytelników np.: „Polityka”, „Gala”, „Newsweek”.

Biblioteka pragnie maksymalnie zwiększyć jakość oferowanych usług. W planach rozwojowych placówki znajduje się: kontynuacja komputeryzacji biblioteki (zakup kolejnych licencji programu Libra 2000, komputeryzacja 4 filii bibliotecznych, prezentacja części katalogów w internecie), powiększenie lokalu, stworzenie odrębnej czytalni, stworzenie strony www, uruchomienie możliwości zamawiania książek przez internet (przez e-mail, lub komunikator Gadu-Gadu), popularyzacja regionu (dalsze kompletowanie księgozbioru regionalnego).

2.7.6. Turystyka

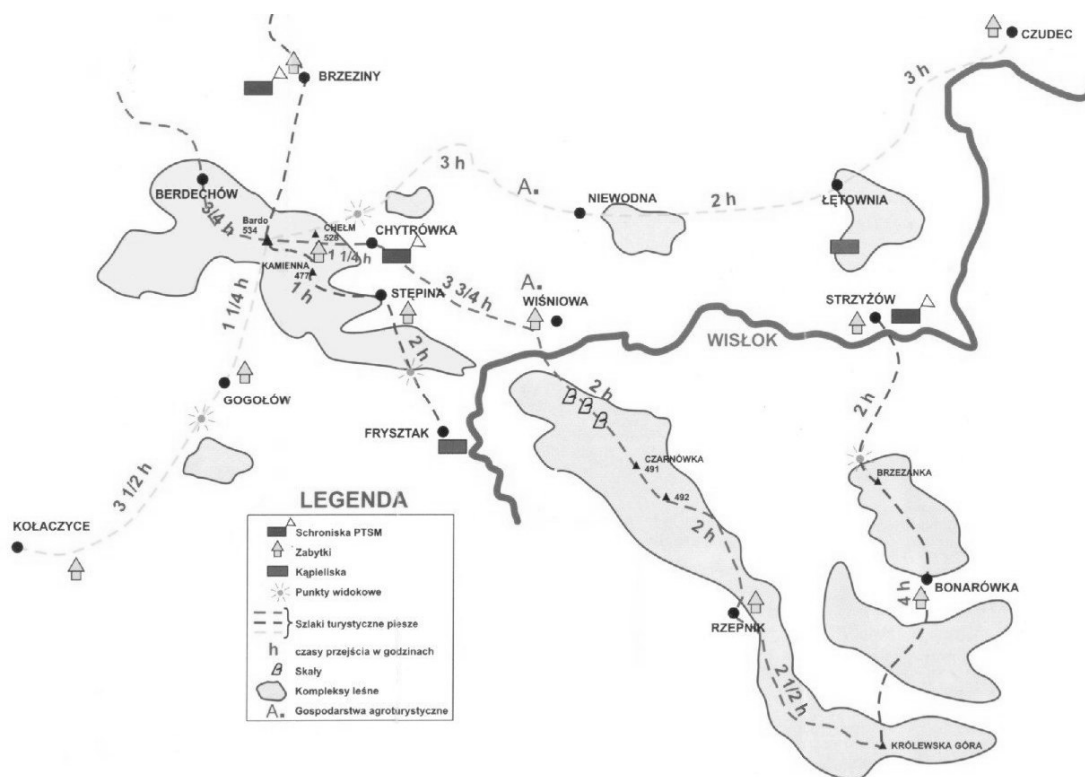
Walory krajobrazowe obszaru Gminy Wiśniowa, stwarzają duże możliwości rozwoju turystyki.

Rozwój turystyki winien być ukierunkowany na utrzymanie i stałe podnoszenie atrakcyjności Gminy Wiśniowa, na zwiększenie obsługi turystów odwiedzających tereny Gminy oraz na zwiększenie udziału tej funkcji w kształtowaniu regionalnej bazy ekonomicznej.

Gmina Wiśniowa bogata jest w wiele atrakcji turystycznych, które zachęcają głównie do pieszych wędrówek szlakami turystycznymi. Pozwoli to zaobserwować piękno

tutejszej przyrody, cudowne ukształtowanie terenu, a także wiele obiektów zabytkowych - głównie sztuki sakralnej. Tereny te zachęcają również do uprawiania agroturystyki.

Na terenie gminy Wiśniowa wyznaczono dwa szlaki turystyczne, udostępniające najciekawsze fragmenty Gminy:

- *Szlak niebieski* - o przebiegu: Dębica - Wiśniowa - Krosno; długość szlaku ok. 63 km, czas przejścia 18-20 godz.
- *Szlak żółty* - o przebiegu Góra Klonowa - Jaszczurowa - Szufnarowa - Niewodna - Różanka (część szlaku Kołaczyce - Czudec); długość szlaku ok. 86 km, czas przejścia 28-32 godz.
- *Punkty widokowe* - istotne znaczenie dla atrakcyjności turystycznej terenu mają miejsca, z których można podziwiać rozległe widoki z pięknym i malowniczym krajobrazem.

Na terenie gminy Wiśniowa znajduje się punkt widokowy na górze Chełm (532m n.p.m.), na przecięciu dwóch szlaków (niebieski) Dębica - Krosno i (żółty) Kołaczyce - Czudec. Widok z tego punktu obejmuje większą część gminy Wiśniowa. Od wschodu widzimy ciągnącą się na zach. dolinę Wisłoka wraz z "Bramą Frysztacką", kamieniołomem w Cieszynie i położonym na wzgórzu Fryszakiem. Na południu wznosi się malownicze pasmo wzgórz ciągnące się łańcuchem w kierunku pd.-wsch. tworzące tzw. Pasma Jazowej.

W miejscowości Kalembina występują szczególnie dogodne warunki do uprawy kajakarstwa. W przeszłości istniała tutaj dobrze wyposażona przystań kajakowa.

Miejscowość Kozłówek stanowi doskonałą bazę wypadową do organizowania wycieczek pieszych i rowerowych.

Malownicze położenie miejscowości Tułkowice i dobrze rozwinięta sieć dróg i ścieżek zachęca do uprawiania turystyki rowerowej.

W grupie pomników przyrody ożywionej na terenie miasta dominują pojedyncze drzewa i grupy drzew. Są to:

Lp.	Miejscowość	Gatunek drzewa	Ilość drzew	Rok uznania	Nr rejestru	Nr decyzji
1.	Kozłówek	Lipa drobnolistna	1	1953	1	RLVIb-13/9/6/53
2.	Kozłówek	Dąb szypułkowy	1	1960	49	RLVI-11/1/9/127/60
3.	Markuszowa	Dąb szypułkowy	1	1984	197	SGW-V-7140/6/84
4.	Niewodna	Lipa o trzech zrośniętych pniach	1	1997	1/G	Uchwała Rady Gminy Nr XXX/163/97
5.	Wiśniowa	Dęby szypułkowe	6	1954	8	RLVIb-13/9/37/54
6.	Wiśniowa	Lipy drobnolistne	2	1955	28	Ln 11/1/7/84/55
7.	Wiśniowa	Topola biała	1	1955	29	Ln 11/1/9/83/55

Źródło: Urząd Gminy w Wiśniowej.

Warto również zobaczyć izbę pamięci, która znajduje się w Domu Ludowym w miejscowości Markuszowa. Poświęcona jest historii okresu międzywojennego i II

wojny światowej. W zbiorach znajdują się pamiątki z pobytu Wincentego Witosa w Markuszowej w roku 1932. Ciekawym miejscem do zwiedzania może być także skansen „*Jak żyli i pracowali przodkowie*” w miejscowości Szufnarowa. Znajdują się tu eksponaty związane z życiem i pracą ludzi z tego terenu gromadzone przez ks. Proboszcza Bronisława Domino.

2.7.7. Zabytki

Na terenie gminy Wiśniowa zachowało się wiele zabytków architektury, które pochodzą z XVIII-XIX wieku. Są to głównie zabytki architektury sakralnej, takie jak: kościoły, kapliczki i cerkwie.

Wiśniowa

- Zespół pałacowo - parkowy (Mycielskich), w skład którego wchodzi : Pałac z przełomu XVII / XVIII wieku, barokowa oficyna z XV w. oraz zabytkowy park z wieloma pomnikami przyrody oraz ciekawą aleją grabową.

Jaszczurowa

- Rezerwat Góra Chełm, której wysokość wynosi 532m n.p.m. Na szczycie góry stoi drewniana kapliczka - legenda głosi, że przed wiekami stał tu drewniany kościół.
- Kapliczka z 1910 r., murowana , wewnątrz znajduje się obraz Zesłania Ducha Św. - XIX w. Na lipie koło kapliczki rzeźba Chrystusa Frasobliwego, budowa - XIX w.

Jazowa

- Rezerwat Herby utworzony celem ochrony naturalnych zbiorowisk lasu bukowego, oraz skalnych wychodni piaskowca ciągnących się wzdłuż całego pasma Jazowej. Z punktów widokowych rozpościera się piękny widok na przełom Wisłoka i Bramę Frysztacką. Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej położony na skraju lasu.
- Kapliczka wzniesiona w II poł. XIX w., murowana, potynkowana.

Kalembina

- Kapliczka wzniesiona w I poł XIX w., murowana, na rzucie prostokąta, zamknięta półkoliście, potynkowana. Wewnątrz rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem XIX w.

Kozłówek

- Stary kościółek pod wezwaniem św. Doroty, zbudowany w 1877 r. Wewnątrz znajduje się barokowy prospekt organowy z II połowy XVIII w., feretron z obrazem dwustronnym z Matką Boską Różańcową i Św. Stanisławem oraz rzeźba Św. Barbary i płaskorzeźba Trójcy Św. Przy kościele można zobaczyć stare zabytkowe drzewa.
- Figura przydrożna, wzniesiona w 1886 r. kamienna, dwukondygnacyjna, zwieńczona krzyżem.

Koźuchów

- Przydrożna kapliczka wzniesiona w I połowie XIX w., murowana, potynkowana. Wewnątrz znajduje się rzeźba św. Jana Nepomucena z I poł. XIX w., krucyfiks ludowy XIX w.

Markuszowa

- Zabytkowe kapliczki rozrzucone po różnych przysiółkach.
- Kapliczka przydrożna oraz szczątki fundamentu dworu z XIX w.

Niewodna

- Kościół p.w. św. Anny wzniesiony w 1923 r., wnętrze trójnawowe ozdobione wsółczesną orientalno - figuralną polichromią, oraz pochodzące z XVIII w. trzy ołtarze, ambona, chrzcielnica i chór.
- Kapliczka - wzniesiona w XIX w., murowana, wewnątrz znajdują się obrazy z XIX w.
- Wiatrak do mielenia zboża zachował się jeden, w dawnych czasach było ich kilka.

Oparówka

- Unicka, neoromańska, murowana cerkiew wzniesiona w 1912 r., w której obecnie mieści się kościół rzymskokatolicki.
- Zabytkowy cmentarz obok cerkwi gdzie najstarszy nagrobek pochodzi z 1927r.
- Kapliczka wybudowana w XIX w., murowana, potynkowana, wewnątrz rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem i dwa lichtarze - XIX w.

Pstrągówka

- Ołtarz z II poł. XVIII w. w kościele parafialnym pw. Jana Chrzciciela oraz kapliczki jedna na wzgórzu wśród pól, druga przy drodze niedaleko kościoła.

Różanka

- 27 przydrożnych kapliczek oraz krzyży, najstarsze pochodzą z II poł. XIX w.
- Dworek rodziny Nartowskich zbudowany w latach 90-tych XIX w., który znajduje się w posiadaniu prywatnego właściciela.
- Dwa wiatraki do mielenia zboża.

Szufnarowa

- Krzyże i kapliczki z okresu XIX w. i początków XX w.
- Drewniane budynki kryte strzechą.
- Skansen „Jak żyli i pracowali przodkowie”. Znajdują się tu eksponaty związane z życiem i pracą ludzi z tego terenu gromadzone przez ks. Proboszcza Bronisława Domino.

Tułowice

- Przydrożne kapliczki z których najstarsza - figura przydrożna wzniesiona w I połowie XIX w., kamienna, dwukondygnacyjna.
- Przed lasem widoczny jest stary krzyż, którego historia nie jest znana.

2.7.8. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne w Gminie Wiśniowa organizuje i zapewnia Posterunek Policji zlokalizowany w miejscowości Wiśniowa, zatrudniający 3 policjantów.

Na terenie Gminy funkcjonuje także 13 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP):

- OSP Jaszczurowa,
- OSP Jazowa,
- OSP Kalembina,

- OSP Kozłówek,
- OSP Kozuchów,
- OSP Markuszowa,
- OSP Nlewodna,
- OSP Oparówka,
- OSP Pstrągówka,
- OSP Różanka,
- OSP Szufnarowa,
- OSP Tułkowice,
- OSP Wiśniowa

Mieszkańcy Gminy czują się na jej terenie bezpiecznie. Aż 17 na 18 ankietowanych na pytanie „Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie Gminy?” odpowiadało TAK. Na pytanie, co można zmienić w kwestii zwiększenia bezpieczeństwa w Gminie, wymieniono: organizację czasu dla dzieci i młodzieży, zwiększenie zatrudnienia w policji, a tym samym zwiększenie częstotliwości patroli, organizowanie spotkań mieszkańców z przedstawicielami policji.

2.8. Bezrobocie

Bezrobocie jest dla wielu rodzin czynnikiem, który powoduje degradację ekonomiczną jednostki rodziny, a tym samym potęguje biedę.

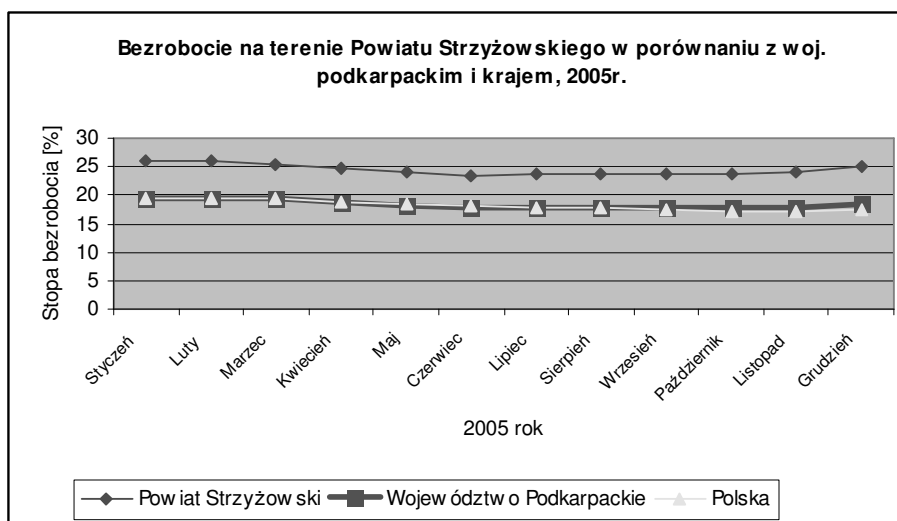
W 2004 roku stopa bezrobocia w Gminie Wiśniowa wynosiła 26,5%, nie odbiegała wielkością od stopy bezrobocia w powiecie strzyżowskim 24,9 była wyższa od średniej stopy bezrobocia w województwie podkarpackim, która wynosiła 19,1% oraz średniej dla kraju – również 19,1%.

Z analizy danych Powiatowego Urzędu Pracy w Strzyżowie stopa bezrobocia kształtowała się na przestrzeni roku 2005 następująco:

Stoпа bezrobocia [%] na terenie Powiatu Strzyżowskiego, 2005r.

Miesiąc	Powiat Strzyżowski	Województwo Podkarpackie	Polska
Styczeń	25,9	19,5	19,5
Luty	25,9	19,5	19,4
Marzec	25,4	19,3	19,3
Kwiecień	24,7	18,7	18,8
Maj	24,0	18,0	18,3
Czerwiec	23,5	17,8	18,0
Lipiec	23,7	17,9	17,9
Sierpień	23,7	17,9	17,8
Wrzesień	23,7	17,9	17,6
Październik	23,9	17,7	17,3
Listopad	24,2	17,9	17,3
Grudzień	25,2	18,4	17,6

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Strzyżowie

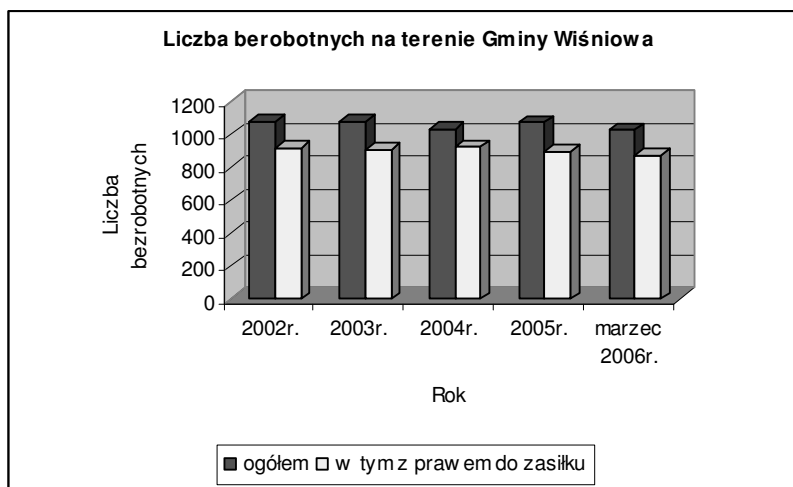
W skali roku można zaobserwować spadek stopy bezrobocia w miesiącach wiosennych i letnich, natomiast wzrost w miesiącach zimowych. Związane jest to z większą możliwością zatrudnienia latem zwłaszcza do prac sezonowych.

Struktura bezrobocia na terenie Gminy Wiśniowa:

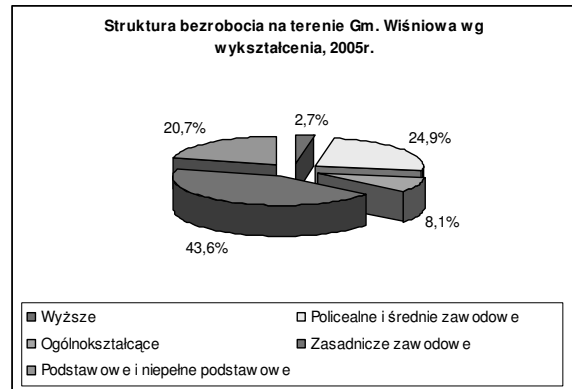
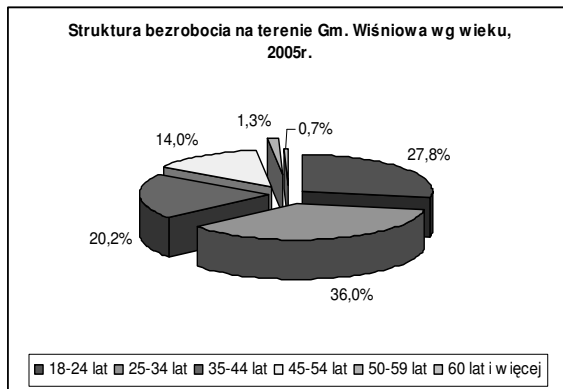
Wyszczególnienie	31.12.2003r.		31.12.2004r.		31.12.2005r.	
	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych
Ogółem	1 081	100,0	1 032	100,0	1 073	100,0
W tym bez prawa do zasiłku	909	84,1	924	89,5	898	83,7
Bezrobotni według wieku						
15-17 lat	0	0,0	0	0,0	0	0,00
18-24 lat	327	30,2	301	29,2	299	27,9
25-34 lat	388	35,9	350	33,9	387	36,1
35-44 lat	225	20,8	225	21,8	217	20,2
45-54 lat	130	12,0	138	13,4	150	14,0
50-59 lat	6	0,6	12	1,2	14	1,3
60 lat i więcej	5	0,5	6	0,6	7	0,7
Bezrobotni według poziomu wykształcenia						
Wyższe	21	1,9	20	1,9	29	2,7
Policealne i średnie zawodowe	239	22,1	234	22,7	267	24,9
Ogólnokształcące	85	7,9	80	7,8	87	8,1
Zasadnicze zawodowe	492	45,5	464	45,0	468	43,6
Podstawowe i niepełne podstawowe	244	22,6	234	22,7	222	20,7
Bezrobotni według czasu oczekiwania na pracę						
Do 1 miesiąca	49	4,5	46	4,5	62	5,8
1-3 miesięcy	135	12,5	124	12,0	129	12,0
3-6 miesięcy	103	9,5	79	7,7	126	11,7
6-12 miesięcy	111	10,3	141	13,7	129	12,0
12-24 miesięcy	181	16,7	138	13,4	142	13,2

Powyżej 24 miesięcy	502	46,4	504	48,8	485	45,2
Bezrobotni według stażu pracy						
Do 1 roku	159	14,7	171	16,6	151	14,1
1-5 lat	220	20,4	197	19,1	221	20,6
5-10 lat	139	12,9	135	13,1	153	14,3
10-20 lat	130	12,0	127	12,3	120	11,2
20-30 lat	60	5,6	52	5,0	59	5,5
30 lat i więcej	7	0,6	7	0,7	10	0,9
Bez stażu	366	33,9	343	33,2	359	33,5

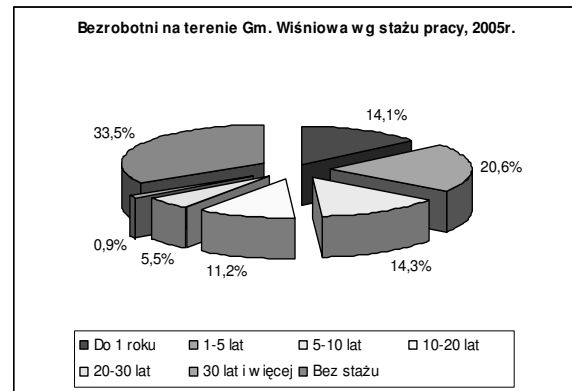
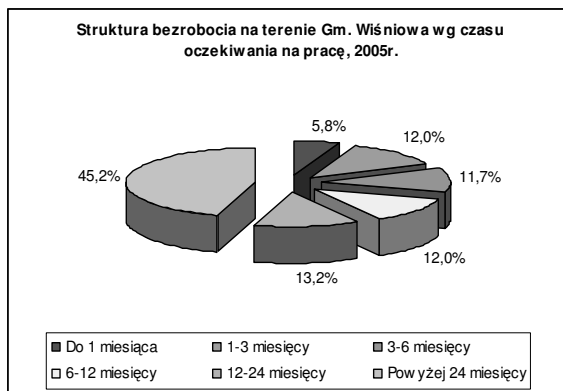
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Strzyżowie

Na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie Gm. Wiśniowa utrzymuje się na podobnym poziomie. Obniżeniu uległa liczba osób bez prawa do zasiłku.

Powyższe dane wskazują, że wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (43,6%) oraz policealnym i średnim zawodowym (24,9%). Jeżeli chodzi o wiek bezrobotnych największą grupę stanowią ludzie młodzi 18-24 lat – absolwenci szkół, którzy nie zdążyli jeszcze zdobyć doświadczenia lub stażu – 27,8% oraz osoby w wieku 25-34 lat – 36% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

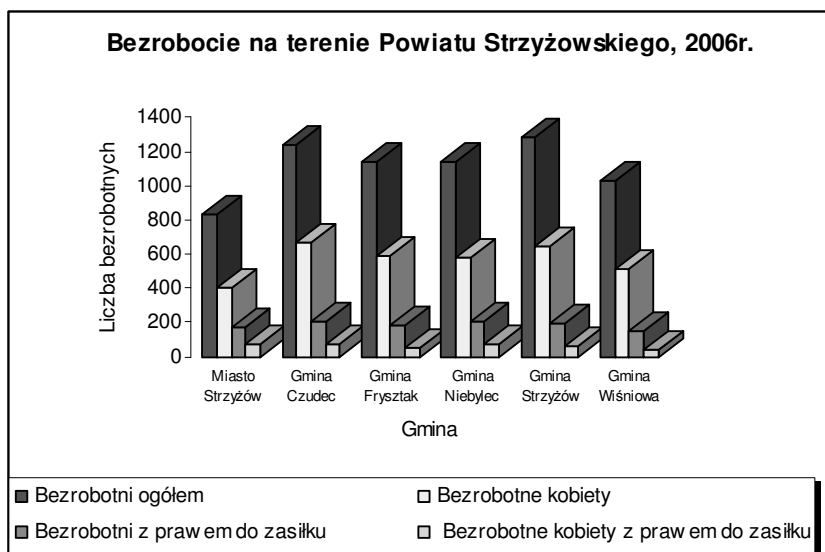

Najwięcej, bo aż 45,2% ogółu zarejestrowanych, to osoby pozostające bez pracy ponad 2 lata oraz osoby bez stażu 33,5% i ze stażem od 1 do 5 lat – 20,6%. Najmniejszy odsetek zarejestrowanych bezrobotnych to osoby pozostające bez pracy krócej niż 1 miesiąc (5,8%) oraz ze stażem pracy 30 lat i więcej (0,9%).

Bezrobocie Gm. Wiśniowa na terenie Powiatu Strzyżowskiego:

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani wg Gmin			
	Ogółem		W tym z prawem do zasiłku	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Miasto Strzyżów	827	407	166	73
Gmina Czudec	1 245	667	199	69
Gmina Frysztak	1 140	589	180	46
Gmina Niebylec	1 144	583	208	67
Gmina Strzyżów	1 286	645	193	63
Gmina Wiśniowa	1 026	516	154	36
Razem	6 668	3 407	1 100	354
Powiat Strzyżowski				

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Strzyżowie, stan na 31.03.2006r.

Wśród Gmin Powiatu Strzyżowskiego Gmina Wiśniowa zajmuje drugą pozycję jeżeli chodzi o liczę zarejestrowanych bezrobotnych (1 026 osób). Mniejszą liczbę osób bez pracy zarejestrowano jedynie w mieście Strzyżów (827 osób). Najwięcej osób

bezrobotnych zarejestrowano w Gm. Strzyżów (1 286 osób), co wiąże się z większą liczbą bezrobotnych na terenach wiejskich.

Osoby mające problem ze znalezieniem pracy mogą ubiegać się o skierowanie przez Powiatowy Urząd Pracy na bezpłatne szkolenia lub kursy w celu zmiany lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych.

Urząd Gminy także podejmuje kroki zmierzające do zmniejszenia liczby bezrobotnych poprzez zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych.

Również inne jednostki budżetowe zatrudniają osoby w ramach prac interwencyjnych bądź programów mających ograniczyć bezrobocie. Wadą programów jest to, że działają tylko w określonych przedziałach czasowych.

Pomimo działań podejmowanych przez Urząd Gminy i Powiatowy Urząd Pracy w Strzyżowie bezrobocie utrzymuje się w dalszym ciągu na dość wysokim poziomie.

2.9. Gospodarka mieszkaniowa

Ważnym czynnikiem wpływającym na standard życia mieszkańców są warunki mieszkaniowe. Zasoby na terenie Gminy charakteryzują się korzystnymi wielkościami w skali województwa, jednak w dalszym ciągu odczuwalny jest brak mieszkań.

Warunki mieszkaniowe w Gminie Wiśniowa zbliżone są do średniej dla powiatu strzyżowskiego i województwa podkarpackiego. Przykładami wskaźników określających warunki mieszkaniowe jest przeciętna powierzchnia użytkowa (w m²) przypadająca na 1 osobę oraz liczba osób przypadająca na 1 izbę.

Porównanie tych wielkości dla Gminy Wiśniowa, powiatu strzyżowskiego i województwa podkarpackiego przedstawia poniższa tabela:

Obszar	Przeciętna liczba osób na 1 izbę	Przeciętna powierzchnia na 1 osobę w m ²
Gmina Wiśniowa	0,94	21,6
Powiat Strzyżowski	0,89	23,4
Województwo Podkarpackie	0,89	21,9

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Zasoby mieszkaniowe w 2004r.

Warunki mieszkaniowe na terenie Gminy Wiśniowa, 2004r.:

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Pow. użytkowa mieszkań [tys.m ²]	Przeciętna				
				Liczba izb w mieszkaniu	Liczba osób na		Powierzchnia użytkowa [m ²]	
					1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkania	Na 1 osobę
Województwo podkarpackie	598 371	2 353 355	45 962,8	3,93	3,51	0,89	76,8	21,9
Powiat Strzyżowski	17 036	69 744	1 449,0	4,09	3,64	0,89	85,1	23,4
Gmina Wiśniowa	2 230	8 988	183,4	4,03	3,80	0,94	82,2	21,6

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Zasoby mieszkaniowe w 2004r.

O standardzie mieszkaniowym świadczą następujące wielkości:

- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na osobę - 21,6 m²
 - przeciętna liczba osób na mieszkanie - 3,80
 - przeciętna liczba osób na izbę - 0,94
- co oscyluje w granicach średniej krajowej

Mieszkania oddane do użytku w Gminie Wiśniowa w 2004r.:

Ogółem				W tym w budynkach indywidualnych			
mieszkania	izby	pow. użytkowa [m ²]		Mieszkania	izby	pow. użytkowa [m ²]	
		mieszkań	Przeciętna 1 mieszkania			mieszkań	Przeciętna 1 mieszkania
18	100	2 157	119,8	18	100	2 157	119,8

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, stan na 31.XII.2004r.

W 2004r. na terenie Gminy Wiśniowa oddano do użytku 18 mieszkań, co stanowiło 15% mieszkań oddanych do użytku na terenie powiatu strzyżowskiego. Wśród Gmin Powiatu Strzyżowskiego najwięcej mieszkań oddano do użytku na terenie Gminy Strzyżów (33 mieszkania) oraz Gminy Czudec (32 mieszkania).

2.10. Zidentyfikowane problemy

Na podstawie przeprowadzonej analizy o stanie Gminy Wiśniowa, rozmów z władzami oraz przeprowadzonych ankiet, zidentyfikowano główne problemy Gminy, hamujące jej rozwój gospodarczy i społeczny, wpływające na pogorszenie już i tak trudnych warunków życia na wsi.

2.10.1. Główne problemy zidentyfikowane w obszarze infrastruktury technicznej i środowiska naturalnego

1. Duże zróżnicowanie funkcjonalno-przestrzenne Gminy.
2. **Słaby stan infrastruktury technicznej w niektórych sołectwach Gminy:**
 - Zagrożenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych związane z nieuporządkowaniem gospodarki ściekowej na terenie Gminy, brak kanalizacji sanitarnej w większości sołectw Gminy, potrzeba rozbudowy starej, bądź budowy nowej oczyszczalni ścieków.
 - Duże potrzeby modernizacyjne dróg, zwłaszcza gminnych, wiejskich, dojazdowych do pól i gospodarstw, uciążliwości związane ze złym stanem technicznym nawierzchni ciągów komunikacyjnych przebiegających przez Gminę, brakiem oświetlenia ulicznego oraz wystarczającej ilości chodników i poboczy zabezpieczających poruszanie się pieszych.
 - Niewystarczająca ilość miejsc przystosowanych do wypoczynku i uprawiania sportu i rekreacji przez młodzież, mieszkańców - brak wystarczającej ilości gminnych obiektów sportowych oraz zły stan istniejących obiektów rekreacyjnych, boisk sportowych.
 - Brak infrastruktury turystycznej: miejsc noclegowych, kempingowych, punktów gastronomicznych itp.
 - Duże potrzeby zmierzające do uregulowania gospodarki wodnej na terenie Gminy: konieczność budowy i remontu istniejącego systemu wodociągowego, potrzeba regulacji rzek przepływających przez teren Gminy, które to działania, ze względu na wysokie koszty inwestycyjne, nie zostało zrealizowane aż do chwili obecnej.

3. Występowanie wielu zabytków architektonicznych wymagających odnowienia i renowacji, w tym zespół Pałacowo-Parkowy Rodu Mycielskich, jeden z najpiękniejszych zabytków na obszarze Gminy, który wymaga renowacji i właściwego wykorzystania.
4. Brak zagospodarowania zasobów Gminy, jakim są złoża wód geotermalnych - wykorzystanie ich jako alternatywne źródło energii, czy budowa basenów geotermalnych, to tylko niektóre z pomysłów, realizacja których, z pewnością zwiększyłyby atrakcyjność turystyczną Gminy.

2.10.2. Problemy zidentyfikowane w obszarze gospodarczym

1. Brak wystarczających środków na przeprowadzenie inwestycji na terenie Gminy Wiśniowa.
2. Trudności w zbyciu produktów rolniczych – brak punktów skupu, zakładów przetwórczych.
3. Rozdrobnione rolnictwo, brak specjalizacji gospodarstw, brak aktywności wśród rolników, a co za tym idzie brak opłacalności i efektywności produkcji rolnej.
4. Brak wykorzystania potencjału agroturystycznego w Gminie.
5. Mała liczba zakładów pracy, punktów usługowych na terenie Gminy, a tym samym brak miejsc pracy.
6. Brak inwestorów zewnętrznych. Należałoby podjąć działania zmierzające do podniesienia kapitału inwestowanego na terenie Gminy, stworzenia zachęt dla inwestorów, wydzielenia terenów inwestycyjnych w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.
7. Brak punktów konsultacyjno-informacyjnych dla rolników i przedsiębiorców, pomagających w pozyskiwaniu funduszy, w tym dotacji unijnych, na rozwój działalności, inwestycje.
8. Brak odpowiedniej promocji szeroko rozumianych walorów Gminy (turystycznych, przyrodniczych i krajobrazowych, inwestycyjnych, oferty kulturalnej, rekreacyjnej, dziedzictwa kulturowego, oferty agroturystycznej).

2.10.3. Problemy zidentyfikowane w sferze społecznej

1. Wzrost bezrobocia powodujący pogorszenie sytuacji materialnej mieszkańców Gminy.
2. Ubożenie społeczeństwa.
3. Brak perspektyw dla młodzieży, trudności ze znalezieniem pracy, a co z tym wiąże odpływ ludzi młodych, przedsiębiorczych i wykwalifikowanej kadry.
4. Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób bezrobotnych, biednych.
5. Potrzeba wspierania większej integracji, pomocy sąsiedzkiej i aktywności społecznej mieszkańców dla zapobiegania wykluczeniu społecznemu zagrożonych nim grup społecznych.
6. Potrzeba pomocy w organizowaniu działalności społeczno-kulturalnej przez udostępnienie, modernizację i wyposażenie odpowiedniej bazy lokalowej i zaspokojenie potrzeb kulturalnych zarówno dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców Gminy.
7. Mała ilość gabinetów lekarskich, brak gabinetów stomatologicznych, znaczna odległość od gabinetów specjalistycznych – jest to szczególnie uciążliwe dla starszych mieszkańców Gminy.
8. Główne problemy związane z oświatą to: szkoły wymagające remontów, brak przyszkolnych sal gimnastycznych, brak pomocy dydaktycznych, uboga oferta zajęć pozalekcyjnych, brak szkoły średniej na terenie Gminy.
9. Brak możliwości poszerzania kwalifikacji, przekwalifikowania, doskonalenia zawodowego: brak kursów językowych, szkoleń zawodowych itp.

2.11. Analiza SWOT

Nazwa **SWOT** jest akronimem angielskich słów **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse w otoczeniu), **T**hreats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron Gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed Gminą.

Jest ona oparta na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję Gminy, na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników.

Zewnętrzne pozytywne - szanse. Szanse to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które gdy odpowiednio wykorzystamy staną się impulsem rozwoju oraz osłabią zagrożenia.

Zewnętrzne negatywne - zagrożenia. Zagrożenia to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój Gminy lub powodzenie inwestycji. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.

Wewnętrzne pozytywne - mocne strony, czyli atuty organizacji. Mocne strony, to walory Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją pośród konkurencji.

Wewnętrzne negatywne - słabe strony. Słabe strony, to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.

Sporządzenie listy czynników i określenie trendów w otoczeniu i wewnątrz Gminy pozwala w kolejnym etapie ocenić siłę ich wpływ na Gminę i priorytetowe działania, które muszą zostać podjęte. Informacje uzyskane w trakcie analizy SWOT będą podstawą podejmowania kolejnych, strategicznych decyzji.

Na potrzeby niniejszego opracowania analizę SWOT przeprowadzono w pięciu obszarach strategicznych:

ROLNICTWO

L.p.	Słabe strony, czyli strategiczne problemy do rozwiązania
1	złe wykorzystanie zasobów ziemi uprawnej w Gminie
2	trudności w zbyciu produkcji roślinnej i zwierzęcej
3	brak punktów skupu płodów rolnych
4	nisko poziom wykształcenia właścicieli gospodarstw rolnych
5	brak gospodarstw specjalistycznych
6	duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych
7	niski poziom mechanizacji gospodarstw rolnych

Lp.	Zagrożenia
1	pogarszająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców wsi
2	brak rynków zbytu na produkty rolne związany z dużym importem artykułów spożywczych z innych krajów
3	niska opłacalność produkcji rolnej i brak perspektyw dotyczących zmiany tej sytuacji
4	niewielkie dotacje dla rolnictwa

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	dobra klasa bonitacyjna gleb na terenie Gminy
2	korzystne warunki klimatyczne
3	czyste i nieskażone środowisko, dające możliwość produkcji zdrowej żywności

L.p.	Szanse
1	rozwój gospodarstw agroturystycznych
2	tworzenie grup producenckich

3	dotacje unijne dla rolnictwa
4	rozwój gospodarstw zajmujących się produkcją zdrowej żywności

KAPITAŁ LUDZKI I SFERA SPOŁECZNA

L.p.	Słabe strony
1	wysokie bezrobocie na terenie gminy
2	niewielka ilość zakładów pracy
3	trudności z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych mieszkańców Gminy Wiśniowa

L.p.	Zagrożenia
1	odpływ ludzi wykształconych z Gminy
2	duże bezrobocie

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	wzrastająca aktywność gospodarcza mieszkańców Gminy
2	dostępna siła robocza
3	korzystna struktura wiekowa mieszkańców

L.p.	Szanse
1	znaczne zasoby ludności w wieku produkcyjnym
2	chęć podnoszenia kwalifikacji zawodowych

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

L.p.	Słabe strony
1	zniszczone i wymagające remontu nawierzchnie dróg
2	brak rozwiniętej sieci kanalizacji sanitarnej i systemu oczyszczania ścieków
3	słabo rozwinięta sieć dróg gminnych i wiejskich
4	brak chodników
5	brak dostatecznego oświetlenia drogowego

L.p.	Zagrożenia
1	trudności z pozyskiwaniem środków na realizację zadań z zakresu infrastruktury
2	wysoki koszt koniecznych do realizacji prac

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	dobrze rozwinięta sieć gazowa, wodociągowa, energetyczna i telekomunikacyjna
2	istniejąca na terenie Gminy oczyszczalnia ścieków
3	dogodne połączenia komunikacyjne z okolicznymi miejscowościami
4	korzystne położenie i środowisko przyrodnicze Gminy

L.p.	Szanse
1	pozyskanie dotacyjnej unijnych na dofinansowanie poprawy infrastruktury
2	wykorzystanie położenia geograficznego w kierunku rozwoju turystyki

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

L.p.	Słabe strony
1	niewielka ilość przedsiębiorstw działających na terenie Gminy
2	brak zakładów przetwórczych i punktów skupu
3	dużo ilość firm małych, nie mających ugruntowanej pozycji na rynku
4	brak opracowanego i uchwalonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z wyznaczonymi terenami inwestycyjnymi

L.p.	Zagrożenia
1	duża konkurencja
2	brak inwestorów zewnętrznych

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	stosunkowo dobrze rozwinięta sieć placówek handlowych
2	zasoby niewykorzystanej siły roboczej

L.p.	Szanse
1	rozwój przedsiębiorstw produkujących żywność ekologiczną
2	preferencje dla nowo powstałych firm
3	Pozyskanie inwestorów zewnętrznych
4	dotacje unijne

TURYSTYKA I AGROTURYSTYKA

L.p.	Słabe strony
1	niewielka ilość gospodarstw agroturystycznych
2	słaba promocja Gminy
3	brak bazy noclegowej (pensjonat, hotel) na terenie Gminy
4	Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna

L.p.	Zagrożenia
1	konkurencja dla gospodarstw agroturystycznych ze strony gmin ościennych
2	trudności w wypromowaniu Gminy jako przyjaznej dla turystyki

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	atrakcyjne położenie geograficzne
2	nieskażone środowisko
3	możliwość korzystania przez turystów z żywności ekologicznej

L.p.	Szanse
1	rozwijanie gospodarstw agroturystycznych
2	konkurencyjne ceny noclegów i wyżywienia
3	rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej

Wyznaczone wyżej problemy nie mogą zostać rozwiązane jednocześnie. W ramach strategicznego rozwoju Gminy, muszą więc zostać określone priorytety rozwoju. Planowane do rozwiązania problemy podzielono na problemy pierwszego horyzontu czasowego – do 2007 roku i dalszego horyzontu na lata 2008 i następne. Kluczem

do stworzenia tej hierarchii jest waga poszczególnych problemów i logika rozwoju lokalnego.

Do problemów wymagających najszybszego rozwiązania lub mogących spowodować przyspieszenie lokalnego rozwoju zaliczono:

- remont nawierzchni dróg i ich przebudowę,
- objęcie siecią kanalizacji sanitarnej wszystkich miejscowości Gminy,
- brak wykorzystania potencjału położenia geograficznego – słabą infrastrukturę ruchu turystycznego,
- niedogodne warunki do inwestowania i dla rozwoju przedsiębiorczości,
- zmniejszenie bezrobocia.

3. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego

3.1. Zgodność z Narodowym Planem Rozwoju

Wszystkie realizowane projekty inwestycyjne w Gminie powinny zawierać się w ogólnych ramach strategicznych wyznaczonych przez Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013, którego projekt został przyjęty przez Radę Ministrów dn. 06.09.2005r., jako dokumentu określającego główne kierunki rozwoju gospodarczego kraju.

Celem strategicznym Narodowego Planu Rozwoju jest **„rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia i poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym”**. Realizacja celu strategicznego odbywa się poprzez osiągnięcie celów cząstkowych:

- *Utrzymanie gospodarki na ścieżce wzrostu gospodarczego.*
- *Wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia.*
- *Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.*

Źródło: **Narodowy Plan Rozwoju**

Zadania zaplanowane do realizacji w strategii w latach 2006 – 2013 zostały wybrane tak, by przyczyniały się do zrównoważonego rozwoju obszarów. Inwestycje przewidziane do realizacji w Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa na lata 2006-2013 będą miały korzystny wpływ na sytuację w Gminie, a tym samym w całym powiecie strzyżowskim oraz regionie Podkarpacia. Realizacja zadań z różnych obszarów działalności Gminy,

da impulsy rozwojowe w poszczególnych aspektach funkcjonowania społeczności Gminy Wiśniowa.

3.2. Zgodność z Narodową Strategią Rozwoju Regionalnego

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa jest instrumentem realizacji misji i priorytetów NSRR na szczeblu lokalnym. Dzięki temu możliwy jest zrównoważony rozwój regionów, który musi być zainicjowany już na poziomie podstawowych struktur administracyjnych Państwa, jakimi są Gminy.

Misją *NSRR na lata 2007–2013* jest **zapewnienie wzrostu jakości życia przy zachowaniu zasad rozwoju konkurencyjności kraju i regionów, przy jednoczesnej koncentracji na stymulowaniu i utrwalaniu pozytywnych tendencji rozwojowych w województwach z wykorzystaniem ich endogenicznych zasobów.**

Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007–2013 formułuje następujące strategiczne cele kierunkowe rozwoju regionalnego Polski:

1. *Większa konkurencyjność województw.*
2. *Większa spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna.*
3. *Szybszy wzrost – wyrównywanie szans rozwojowych.*

Przyjęcie wymienionych wyżej celów strategicznych jest zgodne z zasadą rozwoju wszystkich polskich województw. W praktyce oznacza dążenie jednocześnie do poprawienia konkurencyjności gospodarczej polskich regionów i całego kraju, jak również wyrównywania szans rozwojowych tych obszarów, które bez pomocy państwa skazane są na marginalizację lub długotrwałe problemy rozwojowe.

Źródło: **Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013 – PROJEKT**, Warszawa, wrzesień 2005r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy Departament Polityki Regionalnej, zaakceptowany przez Radę Ministrów dn. 06.09.2005r.

3.3. Zgodność z Narodową Strategią Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000-2006

Głównym celem *Narodowej Strategii Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich* jest **osiągnięcie wyższego zaangażowania ludności w procesie pracy. Warunkiem koniecznym jest równoczesne podwyższenie potencjału kwalifikacyjnego zasobów ludzkich.**

Cele sformułowane w Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa wpisują się w cel główny Narodowej Strategii Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich oraz inne cele, dzięki realizacji których będzie możliwe jego osiągnięcie:

- *Poprawę zatrudnialności poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich (reforma systemu edukacji wszystkich szczebli, kształcenia ustawicznego, wysoka jakość kształcenia)*
- *Rozwój przedsiębiorczości,*
- *Poprawę zdolności adaptacji przedsiębiorstw i ich pracowników do warunków zmieniającego się rynku,*
- *Wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy*

Wymienione wyżej sposoby osiągania celu są zgodne z czterema filarami europejskiej strategii zatrudnienia. Są one ze sobą ściśle powiązane, tworząc spójny program rozwoju społeczno - gospodarczego.

Źródło: Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000-2006, przyjęta przez Radę Ministrów dnia 04.01.2000r.

3.4. Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

Cele strategiczne Gminy Wiśniowa wpisują się także w ramy Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego: cel główny, cele szczegółowe i konkretne działania przypisane do poszczególnych osi priorytetowych. Celem głównym *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013* jest **„zrównoważenie rynku pracy i wzrost poziomu życia społeczeństwa regionu**

poprzez podniesienie międzynarodowej konkurencyjności i innowacyjności gospodarki”. Tak sformułowany cel główny wynika bezpośrednio ze *Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020*, jest także spójny z *Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia*, *Strategią Rozwoju Kraju* oraz *Strategią Lizbońską*.

Przyjęte w Regionalnym Programie Operacyjnym cele szczegółowe wyznaczone w oparciu o analizę poziomu społeczno – gospodarczego rozwoju województwa to:

- Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej i rozwijanie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań regionalnych międzynarodowych.
- Wzmocnienie potencjału innowacyjnego regionu, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawa stanu ochrony środowiska,
- Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu oraz kontaktów zewnętrznych.

Priorytety realizowane w ramach programu:

Oś priorytetu 1. Infrastruktura techniczna i informatyczna.

Realizację priorytetu określają następujące cele:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej i jakości infrastruktury transportowej
- Poprawa czystości środowiska naturalnego, modernizacja infrastruktury energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
- Budowa społeczeństwa informacyjnego

Działania:

- Infrastruktura drogowa, kolejowa i lotnicza oraz centra logistyczne,
- Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego,
- Infrastruktura ochrony środowiska.

Oś Priorytetu 2. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Realizację priorytetu określają następujące cele:

- Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw i ich produktów.
- Zbudowanie sieci nowoczesnych podmiotów gospodarczych stosujących innowacje technologiczne i organizacyjne przy wykorzystaniu potencjału naukowo-technicznego regionu oraz kontaktów zewnętrznych.
- Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego regionu.
- Wzmocnienie regionalnego systemu innowacji.
- Przywrócenie walorów użyteczności publicznej i gospodarczej terenom zdegradowanym.
- Zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla celów inwestycyjnych.

Działania:

- Wsparcie kapitałowe MŚP,
- Instytucje otoczenia biznesu,
- Regionalny system innowacji,
- Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Oś priorytetu 3. Infrastruktura rozwoju zasobów ludzkich

Nadrzędnym celem priorytetu jest *poprawa jakości oraz zwiększenie dostępności usług społecznych wpływających na rozwój kapitału ludzkiego.*

Realizację priorytetu określają następujące cele szczegółowe:

- Zwiększanie dostępności oraz poprawa jakości edukacji na każdym szczeblu oraz wspieranie otwartości i elastyczności systemu kształcenia.
- Wzrost znaczenia kultury, sportu i turystyki jako czynników identyfikujących region w przestrzeni krajowej oraz europejskiej a także stymulujących jego rozwój społeczno – gospodarczy.
- Poprawa stanu regionalnej sieci infrastruktury ochrony zdrowia oraz wzrost dostępności i jakości usług medycznych.
- Osiągnięcie europejskich standardów w zakresie jakości i dostępności szeroko rozumianej infrastruktury pomocy społecznej.

Działania:

- Infrastruktura oświatowa i szkolnictwa wyższego turystycznej i sportowej,
- Infrastruktura turystyczna i sportowa,
- Inwestycje w kulturę,
- Infrastruktura ochrony zdrowia,
- Infrastruktura pomocy społecznej,

Oś priorytetu 4. Obszar metropolitalny

Realizację priorytetu określają następujące cele szczegółowe:

- Poprawa spójności, funkcjonalności i dostępności komunikacyjnej ROM oraz jakości infrastruktury transportowej i transportu komunikacji miejskiej.
- Poprawa stanu środowiska naturalnego ROM, budowa i modernizacja odpowiedniej infrastruktury, a także wykorzystanie alternatywnych i odnawialnych źródeł energii.
- Stworzenie infrastruktury instytucjonalno - społecznej pozwalającej na rozwinięcie w Rzeszowie i ROM funkcji centralnych oraz oferowanie tzw. „usług wyższego rzędu” na poziomie odpowiadającym światowym standardom, dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
- Przyciągnięcie inwestorów zarówno zagranicznych, jak i krajowych oraz autorytety i specjalistów z dziedziny nauki i kultury a także turystów, poprzez aktywne, kompleksowe działania promocyjne.

Działania:

- Infrastruktura techniczna,
- Infrastruktura instytucjonalno-społeczna,
- Promocja obszaru metropolitalnego.

Źródło: **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013**, Zarząd Województwa Podkarpackiego, WSTĘPNY PROJEKT na dzień 10 maja 2006r., Rzeszów 2006r.

3.5. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020

Cele strategiczne Gminy Wiśniowa w dużej mierze są zgodne z głównymi obszarami rozwojowymi Województwa Podkarpackiego. Osiągnięcie celów na poziomie gminnym przyczyni się do wykorzystania szans stojących przed województwem.

Cele strategiczne Gminy Wiśniowa będą się również bezpośrednio przyczyniać do realizacji celu głównego *Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego*: „**Podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zrównoważenia rynku pracy oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności**”. Ważne są tutaj działania na rzecz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

Poniżej przedstawiono obszary strategiczne, cele strategiczne i priorytety ujęte w *Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020*, do których powinny zmierzać cele strategiczne Gminy Wiśniowa.

Obszar strategiczny GOSPODARKA REGIONU

Cel strategiczny:

Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Priorytet 1. *Rozwój przedsiębiorstw, szczególnie małych i średnich, poprzez wsparcie finansowe oraz instytucjonalne.*

Priorytet 2. *Budowanie regionalnego systemu innowacji poprzez rozwój rzeszowskiego obszaru metropolitalnego oraz powiązań między nauką i gospodarką.*

Priorytet 3. *Działania na rzecz podniesienia atrakcyjności regionu dla rozwoju inwestycji.*

Priorytet 4. *Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno – gospodarczego województwa.*

Obszar strategiczny INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Cel strategiczny:

Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa.

Priorytet 1. *Wspieranie inwestycji komunikacyjnych: drogowych, kolejowych i lotniczych.*

Priorytet 2. *Wspieranie inwestycji z zakresu gospodarki wodno – ściekowej.*

Priorytet 3. *Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu.*

Priorytet 4. *Poprawa sprawności funkcjonowania regionalnego systemu usług telekomunikacyjnych.*

Obszar strategiczny OBSZARY WIEJSKIE I ROLNICTWO

Cel strategiczny:

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich sprzyjający powstawaniu rentownych gospodarstw rolnych oraz kreowaniu pozarolniczych źródeł dochodów.

Priorytet 1. *Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej w warunkach zrównoważonego rozwoju.*

Priorytet 2. *Odnowa wsi oraz modernizacja przestrzeni wiejskiej.*

Priorytet 3. *Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.*

Priorytet 4. *Rozwój rynku rolnego.*

Obszar strategiczny OCHRONA ŚRODOWISKA

Cel strategiczny:

Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych.

Priorytet 1. *Ochrona wód i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.*

Priorytet 2. *Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami.*

Priorytet 3. *Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.*

Priorytet 4. *Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.*

Priorytet 5. *Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.*

Obszar strategiczny KAPITAŁ SPOŁECZNY

Cel strategiczny:

Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.

Priorytet 1. *Poprawa jakości systemu edukacji jako warunek pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji.*

Priorytet 2. *Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu.*

Priorytet 3. *Rozwój kultury.*

Priorytet 4. *Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.*

Obszar strategiczny WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Cel strategiczny:

Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo – krajobrazowych.

Priorytet 1. *Tworzenie warunków do podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i pozyskiwania inwestycji.*

Priorytet 2. *Współpraca na rzecz rozwoju turystyki, ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego.*

Priorytet 3. *Zachowanie obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrona środowiska przyrodniczego.*

Obszar strategiczny OCHRONA ZDROWIA

Cel strategiczny:

Bezpieczeństwo zdrowotne ludności.

Priorytet 1. *Zmniejszenie zachorowalności oraz umieralności w społeczeństwie.*

Priorytet 2. *Koordinacja działań w zakresie ochrony zdrowia oraz poprawy bezpieczeństwa ludności.*

Obszar strategiczny ZABEZPIECZENIE SPOŁECZNE

Cel strategiczny:

Integracja działań w zakresie pomocy społecznej.

Priorytet 1. *Wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.*

Priorytet 2. *Tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi.*

Priorytet 3. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej.*

Priorytet 4. *Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.*

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 - Projekt, Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, kwiecień 2006r.

3.6. Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego jest podstawowym narzędziem prowadzenia przez władze samorządowe województwa polityki regionalnej, w tym kształtowania i utrzymania ładu przestrzennego. Plan jest dokumentem, za którego pośrednictwem ustalenia strategii rozwoju są przenoszone do planowania miejscowego. Plan określa zasady organizacji struktury przestrzennej województwa, w tym podstawowe elementy sieci osadniczej, rozmieszczenie infrastruktury społecznej, technicznej i innej, wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury, ochrony przeciwpowodziowej, obszary strategiczne dla zagospodarowania przestrzennego, w tym pasma koncentracji rozwoju.

Strategia rozwoju Gminy Wiśniowa, jako dokument planistyczny, służy racjonalizacji celów i ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, dlatego opiera się na tychże ustaleniach w zakresie:

1. Kierunków zagospodarowania przestrzennego dotyczących struktury przestrzennej województwa w układach:

a/. Strefowym

- strefa koncentracji potencjału gospodarczego i przyspieszonych procesów rozwojowych,
- strefa produkcji rolnej,
- strefa gospodarki leśnej,
- strefa specjalna,
- strefa rozwoju turystyki, wypoczynku i funkcji uzdrowskiej,
- strefa przygraniczna

b/. Liniowym:

- komunikacja
- energetyka: elektroenergetyka, gazownictwo, ciepłownictwo,
- gospodarka wodno-ściekowa: gospodarka wodna, zaopatrzenie w wodę, gospodarka ściekowa,
- gospodarka odpadami,
- telekomunikacja,
- obronność i bezpieczeństwo publiczne

2. Kierunków zagospodarowania przestrzennego w dziedzinie ochrony oraz racjonalnego wykorzystania środowiska przyrodniczego i kulturowego, ustalenia w zakresie:

- Kształtowania systemu ochrony przyrody i krajobrazu,
- Ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- Obszarów uzdrowskich,
- Ochrony i wykorzystania złóż kopalin,
- Obszarów zdegradowanych i przeznaczonych do rekultywacji,
- Ochrony atmosfery i klimatu akustycznego,
- Gospodarki leśnej i zalesień,

- Minimalizowania negatywnych skutków gospodarczych i procesów denundacyjnych w strefie obszarów osuwiskowych,
- Ochrony korytarzy ekologicznych,
- Ochrony środowiska w rolnictwie,
- Ochrony środowiska w energetyce,
- Ochrony środowiska w obszarach zurbanizowanych,
- Ochrony, kształtowania i racjonalnego wykorzystania krajobrazu kulturowego.

3. Kierunków zagospodarowania przestrzennego w dziedzinie infrastruktury społeczno-gospodarczej:

- a/.** infrastruktura społeczna: edukacja, ochrona zdrowia, opieka społeczna, kultura, kultura fizyczna,
- b/.** infrastruktura gospodarcza: rolnictwo, gospodarka poza rolnictwem, działalność produkcyjna, budownictwo, transport, handel, turystyka,
- c/.** infrastruktura ekonomiczna,
- d/.** ośrodki i strefy społeczno-gospodarcze.

4. Kierunków zagospodarowania przestrzennego w dziedzinie infrastruktury:

- a/.** system komunikacji: sieć drogową, sieć kolejową, lotniska, przejścia graniczne,
- b/.** energetyka: elektroenergetyka (konwencjonalne i niekonwencjonalne źródła wykorzystywania energii elektrycznej na terenie województwa, stacje redukcyjne, linie energetyczne), gazownictwo, ciepłownictwo (konwencjonalne źródła energii, źródła energii odnawialnej),
- c/.** gospodarka wodno-ściekowa,
- d/.** gospodarka odpadami,
- e/.** telekomunikacja (łączność przewodowa i bezprzewodowa),
- f/.** obronność i bezpieczeństwo publiczne.

Podstawowym instrumentem zrównoważonego rozwoju Gminy powinny być inwestycje w różnych dziedzinach działalności: proekologicznej, gospodarczej, społecznej, infrastruktury technicznej, bazujące na ustaleniach *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego*.

Źródło: *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego*, Rzeszów, kwiecień 2002r., Zarząd Województwa Podkarpackiego, dokument przyjęty Uchwałą Nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego, dn. 30.08.2002r.

3.7. Zgodność z Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego jest narzędziem realizacji polityki ekologicznej Państwa na terenie województwa. *Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa*, jako dokument planistyczny na szczeblu lokalnym, realizuje przyjęte w wojewódzkim *Programie Ochrony Środowiska* ustalenia w dziedzinie ochrony środowiska. Przyjęte w *Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa* z zakresu ochrony środowiska wpisują się pola strategiczne, cele strategiczne (długoterminowe) oraz cele długookresowe i krótkookresowe, których zostały wyznaczone w ramach celów strategicznych *Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego*.

Pole strategiczne: OCHRONA I POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA

Cel strategiczny nr 1/1 *Ochrona wód i kształtowanie stosunków wodnych.*

Cel strategiczny nr 2/1 *Gospodarka odpadami.*

Cel strategiczny nr 3/1 *Ochrona przed hałasem.*

Cel strategiczny nr 4/1 *Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.*

Cel strategiczny nr 5/1 *Przeciwdziałanie poważnym awariom i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.*

Cel strategiczny nr 6/1 *Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu.*

Cel strategiczny **nr 7/1** *Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej.*

Pole strategiczne: RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA

Cel strategiczny **nr 1/2** *Zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności i odpadowości gospodarki.*

Cel strategiczny **nr 2/2** *Wykorzystanie energii odnawialnej.*

Cel strategiczny **nr 3/2** *Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych.*

Cel strategiczny **nr 4/2** *Ochrona kopalin.*

Cel strategiczny **nr 5/2** *Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów.*

Pole strategiczne: WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA

Cel strategiczny **nr 1/3** *Ograniczenie zanieczyszczeń transgranicznych.*

Pole strategiczne: EDUKACJA EKOLOGICZNA I DOSTĘP DO INFORMACJI I POSZERZENIE DIALOGU SPOŁECZNEGO

Cel strategiczny **nr 1/4** *Propagowanie idei ochrony środowiska oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju w społeczeństwie.*

Realizują także cel nadrzędny Programu: **„przyśpieszony rozwój społeczno-gospodarczy województwa podkarpackiego w harmonii ze środowiskiem naturalnym”**.

Źródło: **Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego**, Rzeszów, maj 2003r., Zarząd Województwa Podkarpackiego

3.8. Zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego na lata 2002-2010

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa odpowiada celom przyjętym przez powiat. Ze względu na specyfikę zadań różnicujących role powiatu i gminy, niektóre cele powiatu są specyficzne dla jego struktur, bądź nie dotyczą gminy, jednak w większości kwestii dotyczących społeczno-gospodarczego rozwoju są zbieżne z celami powiatu.

Celem ogólnym *Strategii Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego* jako obszaru słabiej rozwiniętego na tle województwa i kraju jest **przyśpieszenie rozwoju powiatu oraz poprawa poziomu życia jego mieszkańców**. Dla osiągnięcia celu ogólnego niezbędne jest **przeciwdziałanie marginalizacji** dużych środowisk społecznych oraz równoczesne **podnoszenie konkurencyjności** powiatu.

Poniżej przedstawiono pola strategiczne, priorytety i cele sformułowane w *Strategii Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego*:

POLE STRATEGICZNE: ROLNICTWO, TURYSTYKA I AGROTURYSTYKA

Priorytet nr 1 Wykorzystanie warunków glebowo – klimatycznych i walorów przyrodniczo – krajobrazowych obszaru powiatu w celu rozwoju opłacalnych gałęzi produkcji rolniczej oraz różnych form rekreacji i turystyki.

Cel strategiczny nr 1 Stworzenie i wypromowanie spójnego produktu turystyczno – rekreacyjnego powiatu.

Cel strategiczny nr 2 Wzrost konkurencyjności i towarowości gospodarstw rolnych oraz rozwój opłacalnych gałęzi produkcji rolnej.

Cel strategiczny nr 3 Rozwój pozarolniczych form aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich powiatu.

POLE STRATEGICZNE: GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Priorytet nr 2 Tworzenie warunków oraz wspieranie rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw jako podstawowe działanie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu na terenie powiatu strzyżowskiego.

Cel strategiczny **nr 1** *Podnoszenie konkurencyjności przedsiębiorstw w powiecie.*

Cel strategiczny **nr 2** *Rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu strzyżowskiego.*

Cel strategiczny **nr 3** *Zaangażowanie środków publicznych i pomocowych w celu tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze powiatu.*

Cel strategiczny **nr 4** *Aktywne poszukiwanie inwestorów i tworzenie sprzyjających warunków dla napływu inwestycji zewnętrznych na teren powiatu.*

POLE STRATEGICZNE: EDUKACJA OGÓLNA, ZAWODOWA I MENEDŻERSKA

Priorytet nr 3 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Cel strategiczny **nr 1** *Lepsze przygotowanie absolwentów do funkcjonowania na rynku pracy.*

Cel strategiczny **nr 2** *Poprawa organizacji i oferty oświatowej placówek prowadzonych przez powiat strzyżowski.*

Cel strategiczny **nr 3** *Utworzenie nowych typów szkół i kierunków kształcenia, w tym szkół pomaturalnych i szkoły oferującej kształcenie na poziomie licencjackim.*

POLE STRATEGICZNE: INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA I OCHRONA ŚRODOWISKA

Priorytet nr 4 Rozwój infrastruktury poprzez rozbudowę i modernizację układu komunikacyjnego oraz działania służące ochronie środowiska naturalnego.

Cel strategiczny **nr 1** *Modernizacja dróg powiatowych pod kątem rozwoju przedsiębiorczości i turystyki w obszarze środkowo – zachodnim województwa podkarpackiego.*

Cel strategiczny **nr 2** *Wsparcie budowy nowych połączeń drogowych na obszarze powiatu strzyżowskiego a także modernizacji linii kolejowej Rzeszów – Jasło.*

Cel strategiczny **nr 3** *Działania na rzecz właściwej gospodarki odpadami oraz rozbudowy infrastruktury technicznej gospodarki wodnej i ściekowej.*

POLE STRATEGICZNE: INICJATYWY LOKALNE I WSPÓŁPRACA REGIONALNA

Priorytet nr 5 Aktywizacja i integracja społeczności powiatu strzyżowskiego wokół programów wspierających jego rozwój.

Cel strategiczny **nr 1** *Realizacja przedsięwzięć promocyjnych w dziedzinie kultury, sztuki, sportu turystyki i gospodarki.*

Cel strategiczny **nr 2** *Współdziałanie społeczności lokalnych, samorządów i innych podmiotów w realizacji różnorodnych programów o znaczeniu lokalnym.*

Cel strategiczny **nr 3** *Realizacja programów dotyczących stanu bezpieczeństwa na obszarze powiatu.*

Cel strategiczny **nr 4** *Przedsięwzięcia dotyczące rozwoju usług zdrowotnych i opieki społecznej na terenie powiatu.*

Źródło: *Strategia Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego na lata 2002-2010*, Strzyżów 2002r., opracowana przez Wyższą Szkołę Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie

3.9. Zgodność z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego

Głównym celem *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego* jest określenie polityki ekologicznej powiatu strzyżowskiego powiązanej przede wszystkim ze „*Strategią Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego na lata 2002-2010*”. realizującej politykę ekologiczną państwa, rozumianą jako zjednoczenie celów ochrony środowiska z wyzwaniami zrównoważonego rozwoju w warunkach jednoczenia się Europy i rozszerzania ogólnoświatowej troski o Ziemię i jej przyszłych mieszkańców. Cele i zadania z zakresu ochrony środowiska podjęte w *Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa* nawiązują w swej istocie do celów strategicznych *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego*.

Poniżej przedstawiono pola i cele strategiczne Programu:

Pole strategiczne **nr 1** - *Ochrona i poprawa jakości środowiska.*

Cel Strategiczny **nr 1/1** *Ochrona wód i kształtowanie stosunków wodnych.*

Cel Strategiczny **nr 2/1** *Gospodarka odpadami.*

Cel strategiczny **nr 3/1** *Ochrona przed hałasem.*

Cel strategiczny **nr 4/1** *Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.*

Cel strategiczny nr 5/1 *Przeciwdziałanie poważnym awariom i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.*

Cel strategiczny nr 6/1 *Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu.*

Cel strategiczny nr 7/1 *Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej.*

Pole strategiczne nr 2 - *Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska.*

Cel strategiczny nr 1/2 *Zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości gospodarki.*

Cel strategiczny nr 2/2 *Wykorzystanie energii odnawialnej.*

Cel strategiczny nr 3/2 *Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych.*

Cel strategiczny nr 4/2 *Ochrona kopalín.*

Cel strategiczny nr 5/2 *Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów.*

Pole strategiczne nr 3 - *Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego.*

Cel strategiczny nr 1/3 *Propagowanie idei ochrony środowiska oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju w społeczeństwie.*

Źródło: **Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego**, Strzyżów 2004r., Zarząd Powiatu w Strzyżowie.

3.10. Zgodność z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Wiśniowa

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa jest dokumentem ściśle powiązany z *Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Wiśniowa* opracowanym przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział Zamiejscowy w Krośnie. Wspólnie współpracują i uzupełniają się pod kątem realizacji polityki strategicznej Gminy.

Strategia działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska Gminy wynika z diagnozy aktualnego stanu środowiska, istniejących przepisów prawnych, kierunków

i działań określonych w powiatowych, wojewódzkich i krajowych strategiach, programach i planach. Pola strategiczne, cele strategiczne i cele ekologiczne zostały przyjęte zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego” lecz priorytety i zakres działań dostosowane są do uwarunkowań Gminy Wiśniowa.

Poniżej przedstawiono pola i cele strategiczne, a także cele i priorytety ekologiczne Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wiśniowa:

Pole strategiczne **nr 1**. *Ochrona i poprawa jakości środowiska.*

To pole strategiczne obejmuje 7 celów strategicznych:

Cel strategiczny **nr 1/1**: *Ochrona wód i kształtowanie stosunków wodnych;*

Cel strategiczny **nr 2/1**: *Racjonalna gospodarka odpadami;*

Cel strategiczny **nr 3/1**: *Ochrona przed hałasem;*

Cel strategiczny **nr 4/1**: *Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej;*

Cel strategiczny **nr 5/1**: *Przeciwdziałanie poważnym awariom i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego;*

Cel strategiczny **nr 6/1**: *Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu;*

Cel strategiczny **nr 7/1**: *Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.*

Pole strategiczne **nr 2**. *Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska*

Przedmiotowe pole strategiczne obejmuje 4 cele strategiczne:

Cel strategiczny **nr 1/2**: *Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych;*

Cel strategiczny **nr 2/2**: *Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych;*

Cel strategiczny **nr 3/2**: *Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów;*

Cel strategiczny **nr 4/2**: *Ochrona kopalni.*

Pole strategiczne **nr 3**: *Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego*

Pole to obejmuje jeden lecz bardzo ważny cel:

Cel strategiczny **nr 1/3**: *Propagowanie w społeczeństwie idei ochrony środowiska oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju (ekonomicznego, ekologicznego i społecznego).*

Cele i priorytety ekologiczne

Przyjęte w niniejszym Programie cele ekologiczne uwzględniają uwarunkowania lokalne oraz cele i priorytety określone w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego”, dokumentu nadrzędnego w stosunku do niniejszego programu.

Cel Strategiczny **nr 1/1** ***Ochrona wód i kształtowanie stosunków wodnych.***

Wszystkie cele ekologiczne w ramach celu strategicznego **1/1** mają charakter średniookresowy i długookresowy. Są to:

Cel ekologiczny **nr 1.1/1**. *Zaspokojenie zapotrzebowania ludności na odpowiednią jakościowo wodę pitną, zgodnie z wymogami przepisów ochrony środowiska obowiązującymi w Unii Europejskiej.*

Cel ekologiczny **nr 2/1/1**. *Zmniejszenie zagrożenia powodziąmi.*

Cel ekologiczny **nr 3.1/1**. *Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych), trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (przede wszystkim z terenów rolnych oraz terenów zurbanizowanych).*

Cel ekologiczny **nr 5.1/1**. *Zmniejszenie wodochłonności przemysłu*

Cel ekologiczny **nr 6.1/1**. *Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody.*

Cel ekologiczny **nr 7.1/1**. *Prawidłowe ukształtowanie stosunków wodnych na obszarach intensywnie użytkowanych przez człowieka.*

Cel strategiczny **nr 2/1** ***Racjonalna gospodarka odpadami.***

W zakresie gospodarki odpadami w gminie przyjęto następujące cele ekologiczne:

Cel ekologiczny **nr 1.2/1** *Ograniczenie ilości odpadów do poziomu określonego w planie gospodarki dla terenu gminy Wiśniowa.*

Cel ekologiczny **nr 2.2/1** *Objęcie selektywną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców gminy.*

Cel nr 3.2/1 *Zwiększenie stopnia kontroli obrotu osadami ściekowymi celem maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i ochrony środowiska.*

Cel strategiczny nr 3/1 Ochrona przed hałasem.

Określa się następujące cele ekologiczne na obszarze Gminy:

Cel ekologiczny nr 1.3/1. *Zmniejszenie skali narażenia mieszkańców na nadmierny, ponadnormatywny poziom hałasu, o największym zasięgu przestrzennym, emitowanego przede wszystkim przez środki transportu.*

Cel ekologiczny nr 2.3/1. *Niedopuszczanie do pogorszenia klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.*

Cel strategiczny nr 4/1 Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej.

Główne cele ekologiczne ochrony przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej to:

Cel ekologiczny nr 1.4/1. *Doskonalenie systemu obszarów chronionych.*

Cel ekologiczny nr 2.4/1. *Poprawa stanu środowiska – usunięcie bądź ograniczenie zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej.*

Cel ekologiczny nr 3.4/1. *Zachowanie, odtwarzanie oraz wzbogacanie zasobów przyrody, w tym ochrona najbardziej zagrożonych ekosystemów oraz gatunków i ich siedlisk.*

Cel ekologiczny nr 4.4/1. *Optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych Gminy, rozwój zaplecza turystyczno-rekreacyjnego przy pełnej ochronie przyrody i dziedzictwa kulturowego (w tym krajobrazu kulturowego) i podnoszenie wartości krajobrazu na szczeblu lokalnym.*

Cel ekologiczny nr 5.4/1. *Utrzymanie urozmaiconego krajobrazu rolniczego, zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na obszarach przyrodniczo cennych oraz rozwój form rolnictwa stosujących metody produkcji, prowadzące do zachowania równowagi przyrodniczej, (m.in. rozwój rolnictwa ekologicznego).*

Cel strategiczny nr 5/1 Przeciwdziałanie poważnym awariom i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.

W zakresie powyższego celu strategicznego Określono następujące cele ekologiczne:

Cel ekologiczny nr 1.5/1. *Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu pojazdów z towarami niebezpiecznymi na terenie gminy Wiśniowa.*

Cel ekologiczny nr **2.5/1**. *Wprowadzanie rozwiązań promujących działania w celu zmniejszenia zagrożeń od stosowanych pestycydów, zgodnie z przyjętą strategią Wspólnoty.*

Cel ekologiczny nr **3.5/1**. *Wycofanie z użytkowania urządzeń zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (np. PCB).*

Cel ekologiczny nr **4.5/1**. *Podniesienie świadomości społecznej w zakresie biotechnologii i bezpieczeństwa biologicznego.*

Cel strategiczny nr 6/1 Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu,

Na obszarze gminy przyjęto następujące cele i działania realizujące cele ekologiczne określone w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego*:

Cel ekologiczny nr **1.6/1** *Redukcja niskiej emisji, ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających powietrze powinny do poziomu określonego w przepisach prawnych odnośnie jakości powietrza w zakresie stężeń w powietrzu, w roku kalendarzowym, zanieczyszczeń podstawowych.*

Cel ekologiczny nr **2./6/1**. *Ograniczenie strat energetycznych.*

Cel ekologiczny nr **3./6/1** *Wzrost świadomości ekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu.*

Cel strategiczny nr 7/1 Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

Cel ekologiczny nr **1.7/1.:** *Zapewnienie skutecznej ochrony ludności przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego, a w szczególności preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego.*

Cel strategiczny nr 1/2 Wykorzystanie energii odnawialnej.

Cel ekologiczny gminy Wiśniowa pokrywa się z celem ekologicznym określonym na poziomie powiatowym jest to:

Cel ekologiczny nr **1.1/2**. *Wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnej.*

Cel ekologiczny nr **2.1/2**. *Wykorzystanie energii geotermalnej, jako czynnika lokalnego rozwoju.*

Cel strategiczny nr 2/2 Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych.

Ze względu na specyfikę gminy Wiśniowa przyjęto następujące cele ekologiczne:

Cel ekologiczny nr 1./2/2. *Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, polepszenie kondycji i konkurencyjności gospodarstw rolnych na obszarze gminy.*

Cel ekologiczny nr 2./2/2. *Wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, stosownie do konstytucyjnego zapisu o rozwoju zrównoważonym w działalności rolniczej poszczególnych gospodarstw.*

Cel ekologiczny nr 3./2/2. *Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem wskutek czynników: naturalnych (m.in. zakwaszenie, erozja) i antropogenicznych.*

Cel ekologiczny nr 4./2/2. *Identyfikacja zagrożeń i optymalne wykorzystanie gleb w zależności od uwarunkowań przyrodniczych.*

Cel ekologiczny nr 5./2/2. *Monitoring gleb ukierunkowany na rejestrowanie zmian powodowanych przez czynniki naturalne i antropogeniczne (zakwaszenie gleb, erozja, użytkowanie, przeciążenie gleb materią i energią, niewłaściwą agrotechniką itp.)*

Cel ekologiczny nr 6./2/2. *Rekultywacja gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym zalesianie.*

Cel ekologiczny nr 7./2/2. *Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.*

Cel strategiczny nr 3/2 Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów.

Dla prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej zakłada realizację następujących celów:

Cel ekologiczny nr 1.3/2. *Zachowanie korzystnego wpływu lasów na równowagę przyrodniczą oraz na warunki życia ludzi, w szczególności: korzystnego zaopatrzenia lasów w wodę i poprawę gospodarki wodnej, szczególnie na wododziałach, terenach wyżynnych i górskich.*

Cel ekologiczny nr 1.3/2. *Zapewnienie lasom i zadrzewieniom właściwego znaczenia w planowaniu przestrzennym i zagospodarowaniu, w tym kształtowaniu granicy polno – leśnej i w ochronie krajobrazu.*

Cel strategiczny nr 4/2 Ochrona kopalin.

Cel ekologiczny nr 1.4/2. *Ochrona złóż kopalin poprzez racjonalizację ich zagospodarowania z uwagi na zapewnienie dostępności nieodnawialnych zasobów w przyszłości, w koordynacji z planami rozwoju powiatu.*

Cel strategiczny nr 4/1 Propagowanie idei ochrony środowiska oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju w społeczeństwie.

W ramach realizacji celu strategicznego i celów założonych w powiatowym programie ochrony środowiska powinny być realizowane następujące cele ekologiczne Gminy:

Cel ekologiczny nr 1.1/3. *Zorganizowanie systemu informacji o środowisku i ogólnodostępnych form edukacji ekologicznej.*

Cel ekologiczny nr 2.1/3. *Poprawa świadomości ekologicznej w zakresie właściwych postaw konsumenckich dotyczących korzystania ze środowiska (m.in. gospodarki odpadami i racjonalizacji zużycia wody, energii cieplnej i elektrycznej).*

Cel ekologiczny nr 3.1/3. *Podniesienie świadomości społecznej w zakresie wiedzy o środowisku (zagadnienia ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej) i jego zagrożeniach, biotechnologii, bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego.*

Cel ekologiczny nr 4.1/3. *Promowanie rolnictwa ekologicznego, Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, odnawialnych źródeł energii.*

Cel ekologiczny nr 5.4/1 *Promowanie niekonwencjonalnych źródeł energii, np. biopaliw, poprzez media, wydawnictwa, zachęty w postaci dofinansowania itp.*

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wiśniowa, Wiśniowa, maj 2004r., dokument opracowany przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział Zamiejscowy w Krośnie, 38-400 Krosno, ul. Lewakowskiego 7

3.11. Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiśniowa

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa powinna mieć także na uwadze cele i uwarunkowania rozwoju Gminy kierunki zagospodarowania przestrzennego

oraz zadania polityki przestrzennej ujęte w *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiśniowa*.

Celami strategicznymi w sferze gospodarowania przestrzenią są:

- *Ochrona środowiska przyrodniczego i harmonizowanie rozwoju przestrzennego z walorami tego środowiska,*
- *Utrzymanie ciągłości kulturowej poprzez zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego,*
- *Utrzymanie, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej,*
- *Tworzenie warunków dla rozwoju wytwórczości, usług komercyjnych i przetwórstwa na bazie produkcji rolnej i leśnej,*
- *Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznej,*
- *Budowa, rozbudowa i modernizacja systemu infrastruktury technicznej i komunikacji.*

Główne zasady polityki przestrzennej Gminy Wiśniowa to:

Tworzenie warunków efektywnego i kompleksowego rozwoju Gminy przy właściwym wykorzystaniu przestrzeni i zapewnienia odpowiednich standardów poziomu życia mieszkańców,

Ułatwienie i koordynowanie działań różnych podmiotów uczestniczących w procesach realizacji zadań,

Łagodzenie konfliktów i kolizji występujących między wymogami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, a dążeniami do zabudowywania dolin rzek i potoków, obszarów rolniczych o dobrych glebach i stref ekspozycji zespołów i obiektów zabytkowych, rozpraszania zabudowy, żywiłowego wykorzystania zasobów przyrody (eksploatacja kruszywa, wycinanie lasów); między rozbieżnymi interesami w zaspokajaniu odmiennych potrzeb poszczególnych użytkowników przestrzeni; pomiędzy aspiracjami i oczekiwaniami mieszkańców dotyczącymi zaspokajania potrzeb i poprawy warunków życia, a niewystarczającymi dla ich realizacji środkami.

Realizacja przyjętych celów i głównych kierunków rozwoju wymaga podjęcia działań w następujących dziedzinach:

- *Ochronie środowiska przyrodniczego i kulturowego,*
- *Aktywizacji gospodarczej i rozwoju turystyki,*
- *Kształtowania zabudowy, zagospodarowania terenu i gospodarowania mieniem komunalnym,*
- *Rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,*
- *Zapewnienia realizacji celów publicznych.*

Źródło: *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiśniowa, Zarząd Gminy Wiśniowa, 2000-2001r., dokument uchwalony przez Radę Gminy Wiśniowa Uchwałą Nr XXX/213/01 z dn. 13.09.2001r.*

3.12. Uwzględnienie polityki równych szans

Cele i zadania ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa mają wpływ na społeczne sfery życia. Uwzględniają zasady równości szans kobiet i mężczyzn, umożliwiające pogodzenie życia rodzinnego z pracą zawodową, pomoc w zwalczaniu patologii społecznych oraz walkę z wykluczeniem społecznym. Działania wspierają także rozwój przedsiębiorstw. Uwzględniają kwestie dotyczące pomocy osobom niepełnosprawnym (lepszy dostęp do obiektów i infrastruktury, pomoc w aktywnym prosperowaniu w społeczności gminy). W tej kwestii cele strategii Gminy nawiązują do celów strategicznych *Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Ograniczenia Procesu Marginalizacji Społecznej Orsz Zapewnienia Godnego Życia Osobom Niepełnosprawnym na lata 2003 – 2006:*

- *umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym,*
- *zapewnienie osobom niepełnosprawnym równego dostępu do praw, dóbr i usług oraz przestrzeganie ich praw,*
- *zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,*
- *dążenie do integracji środowiska osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem.*

5. Założenia Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa

5.1. Cel Strategii

Planowanie strategiczne to zespół działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, środowiskowego, żywienia gospodarczego i społecznego, zwiększenia potencjału kulturalno-turystycznego obszaru Gminy oraz poprawy jej wizerunku na tle Gmin ościennych. Działania te dotyczą nie tylko poprawy życia w sferze technicznej, infrastrukturalnej czy gospodarczej, ale także stymulują podjęcie kroków na rzecz rozwiązywania problemów społecznych – walka z bezrobociem, ubóstwem, patologiami czy wykluczeniem społecznym.

Aby proces budowania *Strategii Rozwoju Gminy* przebiegał pomyślnie, należy szczegółowo zaplanować zadania objęte Strategią, przeanalizować możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania poszczególnych zadań priorytetowych, nakreślić plan finansowania, a także zapewnić monitoring i możliwość aktualizacji Strategii w momencie zaistnienia takiej konieczności.

5.2. Misja Gminy

Misja Gminy wskazuje nadrzędny kierunek jej rozwoju. Stanowi czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych dla rozwoju Gminy spraw. Jest to przesłanie, wokół którego skupiają się działania społeczności Gminy, zmierzające do jej zrównoważonego rozwoju, wzrostu społeczno-gospodarczego.

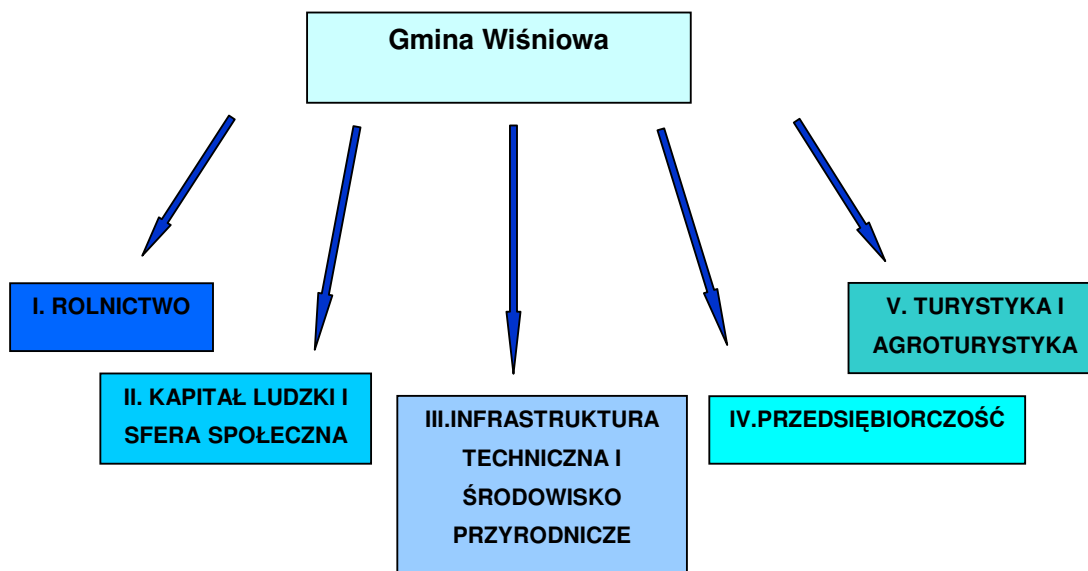
Misją Gminy Wiśniowa jest stworzenie warunków do osiągnięcia trwałego i zrównoważonego rozwoju poprzez optymalne wykorzystanie wszystkich walorów i możliwości Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, takich jak *Plan Rozwoju Lokalnego*, *Program Ochrony Środowiska* i in., wpływając na jej ożywienie gospodarcze, ekonomiczne oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystycznej.

Strategia powinna być przygotowana przy współpracy władz Gminy, placówek kulturalno-oświatowych, przedsiębiorców i innych podmiotów zaangażowanych w realizację wytyczonych w Strategii zadań.

Obszary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie infrastruktury technicznej pomogą zrealizować zadania w sferze rolniczej, czy gospodarczej, pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska i rozwój turystyki. Cele osiągnięte w ramach strefy społecznej i kapitału ludzkiego wpłyną na realizację celów w obszarach infrastrukturalnych, gospodarczych.

Wytyczono 5 obszarów rozwojowych, do których następnie zostały przypisane cele strategiczne, operacyjne i zadania realizacyjne.

5.3. Cele Strategiczne

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zidentyfikowane w Gminie na podstawie analizy stanu społeczno-gospodarczego Gminy, analizy SWOT, ankiet przeprowadzonych wśród społeczności Gminy. Cele strategiczne wynikają ze sformułowanej wcześniej misji. Wytyczają ścieżki, którymi trzeba podążać, by osiągnąć założony w niej stan. Niniejsza Strategia postawiła przed sobą 5 celów strategicznych charakteryzujących każdy z pięciu obszarów: *rolnictwo, kapitał ludzki i sfera społeczna, infrastruktura techniczna i środowisko przyrodnicze, przedsiębiorczość, turystyka*. Jako, że Gmina Wiśniowa, to obszar typowo rolniczy, ze sfery gospodarczej wydzielono dwa obszary: rolnictwo i przedsiębiorczość. Z uwagi na fakt, iż rozwój infrastruktury technicznej wpływa na mniejsze obciążenie środowiska naturalnego zanieczyszczeniami, połączono w jeden obszar strategiczny infrastrukturę techniczną i środowisko przyrodnicze. Wyodrębniono obszar turystyka, by skutecznie wykorzystać potencjał, jaki posiada Gmina w tej dziedzinie. Obszar kapitał ludzki i sfera społeczna jest wynikiem pełnowymiarowej realizacji potrzeb mieszkańców na płaszczyźnie społecznej, kulturalnej, rozwoju intelektualnego, ochrony zdrowia.

Powyższe cele będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych przypisanych do każdego z celów strategicznych. Celom operacyjnym zostały przyporządkowane zadania realizacyjne, a niektórym z nich, by bardziej uszczegółowić zakres i kierunki działań, przypisano zadania szczegółowe. Zadania realizacyjne są najbardziej szczegółowym elementem Strategii. Są to konkretne przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym, organizacyjnym, restrukturyzacyjnym, za pomocą których realizowana będzie hierarchiczna struktura celów Strategii.

5.3.1. Obszar I. ROLNICTWO

Cel strategiczny: ***Rozwój rolnictwa poprzez zwiększenie jakości i opłacalności produkcji rolnej oraz aktywizację obszarów wiejskich.***

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące cele operacyjne:

I.1. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.

I.1.1. Podnoszenie efektywności i opłacalności produkcji rolnej.

I.1.2. Specjalizacja produkcji rolnej, ze szczególnym naciskiem na uprawę warzyw i owoców.

I.1.3. Tworzenie, rozwój i promocja gospodarstw ekologicznych.

I.1.4. Kreowanie marki i promocja produktów lokalnych.

I.2. Wspieranie inicjatyw wspólnego gospodarowania oraz rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego.

I.2.1. Pomoc w organizowaniu grup producenckich.

I.2.2. Stymulowanie wzajemnej współpracy pomiędzy rolnikami, a producentami.

I.2.3. Poszukiwanie rynków zbytu oraz stworzenie sieci punktów skupu artykułów rolnych.

I.3. Zwiększanie liczby pozarolniczych miejsc pracy.

I.3.1. Stworzenie warunków do rozwoju zakładów okołorolniczych.

I.3.2. Pomoc w przekwalifikowaniu osób odchodzących z rolnictwa.

I.4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników.

I.4.1. Organizowanie szkoleń dla rolników w zakresie nowoczesnych technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej, prowadzenia rachunkowości rolnej, zwiększenia znajomości prawa rolnego, pozyskiwania środków pomocowych mdz. in. z Unii Europejskiej.

I.4.2. Stworzenie punktu doradczo-informacyjnego dla rolników.

I.4.3. Pomoc Urzędu gminy w pozyskiwaniu środków unijnych.

I.5. Zagospodarowanie przestrzeni rolniczej Gminy.

I.5.1. Zalesianie gruntów stanowiących nieużytki.

Uzasadnienie:

Gmina Wiśniowa należy do obszarów typowo rolniczych. Mimo iż rolnictwo jest wiodącą częścią gospodarki Gminy, istnieje wiele problemów do rozwiązania w tej dziedzinie. Pogarszające się zewnętrzne i wewnętrzne warunki ekonomiczne wpływają na spadek opłacalności produkcji: problemy ze zbytem produktów rolnych oraz bardzo niskie ceny skupu. Wielofunkcyjny rozwój Gminy możliwy jest poprzez szereg działań prowadzących do modernizacji i restrukturyzacji rolnictwa oraz aktywizację obszarów wiejskich.

Na rozwój rolnictwa w gminie ma przede wszystkim wpływ potencjał produkcyjny poszczególnych gospodarstw rolnych. Ważne jest zatem podniesienie ich konkurencyjności oraz wspieranie inicjatyw wspólnego gospodarowania, rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego. Jedną z dróg racjonalizacji produkcji i niwelowania skutków rozdrobnienia gruntów jest pozioma integracja gospodarstw, czyli tworzenie tzw. grup producenckich oraz tworzenie warunków wzajemnej współpracy pomiędzy rolnikami a producentami. Przedmiot integracji powinna stanowić grupowa produkcja, przechowalnictwo, handel oraz zaopatrzenie. Jedną z dróg podnoszenia konkurencyjności gospodarstw rolnych jest także specjalizacja produkcji rolnej.

Ze względu na wysokie walory ekologiczne środowiska przyrodniczego Gminy warto dążyć do tworzenia gospodarstw ekologicznych. Produkcja z wykorzystaniem naturalnych metod upraw, naturalnych nawozów, wpływa na poprawę jakości i atrakcyjności produktów. W świecie, gdzie nawyki żywieniowe zmieniają się na korzyść „zdrowej żywności” nie powinno być także problemów ze zbyciem płodów rolnych z tego typu gospodarstw.

Istnieje potrzeba poprawy aktywności, zaradności i świadomości rolników. Konieczne jest więc podnoszenie kwalifikacji właścicieli gospodarstw. Pomoże w tym zwiększenie dostępu do informacji i doradztwa, a więc organizowanie szkoleń dla rolników w zakresie nowoczesnych technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej, zwiększenie znajomości prawa rolnego, pomoc w pozyskiwaniu środków unijnych.

Rozwój rolnictwa ściśle powiązany jest ze strefą przedsiębiorczości, dlatego sektor rolniczy powinien być wspierany przez tworzenie na terenie Gminy małych firm przetwórczych, które nie tylko poszerzą rynek zbytu, ale dodatkowo wpłyną na wzrost poziomu zatrudnienia w Gminie, a także poprzez powstawanie zakładów usługowych

wspomagających technicznie drobne gospodarstwa (np. usługi mechanizacyjne, naprawcze, zaopatrzenie).

Wszystkie powyższe działania związane są z dużymi nakładami inwestycyjnymi, stąd konieczne są również działania skierowane na pozyskiwanie źródeł finansowania na realizację poszczególnych działań przez Samorząd Gminy, ale także przez gospodarzy: preferencyjne kredyty dla rolnictwa, dopłaty dla rolnictwa, dotacje unijne.

5.1.1. Obszar II : KAPITAŁ LUDZKI I SFERA SPOŁECZNA

Cel strategiczny: ***Rozwój kapitału ludzkiego poprzez poszerzenie jakości i dostępności usług w sferze społecznej.***

II.1. Zapewnienie wysokiego poziomu edukacji dzieci i młodzieży.

II.1.1. Poprawa infrastruktury placówek oświatowych: remonty budynków szkolnych.

II.1.2. Podnoszenie sprawności fizycznej dzieci i młodzieży poprzez budowę przyszkolnych sal gimnastycznych i boisk sportowych.

II.1.3. Stworzenie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych (sekcje sportowe, kółka zainteresowań, nauka języków obcych) oraz zakup wyposażenia dydaktycznego.

II.1.4. Stworzenie szkoły ponadgimnazjalnej lub pomaturalnej w Gminie.

II.1.5. Stworzenie systemu stypendialnego dla najzdolniejszych uczniów oraz organizacja wymiany młodzieży.

II.2. Poprawa jakości usług ochrony zdrowia.

II.2.1. Zwiększenie dostępności do usług medycznych: zwiększenie liczby lekarzy podstawowej opieki medycznej oraz stomatologów.

II.2.2. Zwiększenie profilaktyki zdrowotnej i stomatologicznej w szkołach, upowszechnienie badań kontrolnych i profilaktycznych.

II.3. Zaspokojenie potrzeb kulturalnych, edukacyjnych i sportowo-rekreacyjnych społeczeństwa Gminy.

II.3.1. Upowszechnianie czytelnictwa wśród mieszkańców Gminy.

II.3.1.1. Kontynuacja komputeryzacji Biblioteki Gminnej w Wiśniowej – zakup kolejnych licencji programu Libra 2000, komputeryzacja 4 filii biblioteki, prezentacja części katalogów w internecie.

II.3.1.2. Stworzenie strony www biblioteki, uruchomienie systemu zamawiania książek przez internet (e-mail, komunikator Gadu-Gadu).

II.3.1.3. Dalsze kompletowanie księgozbioru regionalnego.

II.3.1.4. Powiększenie lokalu biblioteki – stworzenie odrębnej czytelnicy.

II.3.2. Dostosowanie oferty kulturalnej Ośrodków Kultury do potrzeb mieszkańców.

II.3.2.1. Organizacja miejsc spotkań dzieci i młodzieży: świetlice, kluby, sale gier i zabaw.

II.3.2.2. Organizowanie imprez kulturalnych i środowiskowych integrującą społeczność Gminy.

II.3.2.3. Upowszechnienie i rozwój cyklicznych imprez kulturalnych.

II.3.3. Zadania inwestycyjne zmierzające do poprawy infrastruktury kultury na terenie Gminy Wiśniowa.

II.3.3.1. Modernizacja pomieszczeń Ośrodka Kultury w Wiśniowej.

II.3.3.2. Wybudowanie Amfiteatru w oparciu o park w Wiśniowej.

II.3.3.3. Wybudowanie zadaszonych scen w miejscowościach: Markuszowa, Różanka, Szufnarowa, Tułkowice, Pstrągówka, Kalembina, Niewodna.

II.3.3.4. Zakup profesjonalnej sceny przewoźnej.

II.3.3.5. Uzupełnienie nagłośnienia i oświetlenia, kostiumerii (zakup strojów ludowych).

II.3.4. Powołanie do życia społecznego muzeum w Szufnarowej w oparciu o dotychczasowe zbiory parafialne pn. „*Jak żyli i pracowali nasi przodkowie*”.

II.3.5. Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju sportu i rekreacji na terenie Gminy.

II.3.5.1. Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w celu zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców Gminy poprzez:

- Budowę kompleksu sportowego przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Wiśniowej,
- Budowę kortów tenisowych,
- Budowę w Wiśniowej Lokalnego Centrum Kulturalno-Rekreacyjnego przy stadionie,
- **Dążenie do uruchomienia i budowy kompleksu basenów termalnych.**

II.3.5.2. Stworzenie warunków dla przeprowadzania sportowych rozgrywek szkół na szczeblu gminnym poprzez **rozbudowę boisk sportowych** w sołectwach.

II.4. Sprawny system pomocy społecznej.

II.4.1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu zagrożonych trwałym bezrobociem, ubóstwem, alkoholizmem grup społecznych.

II.4.2. Zorganizowanie dla osób bezrobotnych prac interwencyjnych społecznie użytecznych w ciągu całego roku.

Uzasadnienie:

Ważną rolę w zrównoważonym rozwoju odgrywają zasoby ludzkie i sfera społeczna.

Infrastruktura i dobrze zorganizowany system usług społecznych, zaspokojenie potrzeb intelektualnych, sportowych i kulturalnych wpływają na poprawę warunków życia w równym stopniu, co poprawa stanu infrastruktury technicznej.

Wśród celów założonych przez Gminę w tym obszarze dominuje zapewnienie wysokiego poziomu edukacji dzieci i młodzieży. Jakość kapitału ludzkiego zależy od jakości i warunków kształcenia, dlatego główne zamierzenia oświaty to rozbudowa, modernizacja i doposażenie obiektów szkolnych, budowa przyszkolnych sal gimnastycznych i boisk sportowych, zapewnienie rozwoju zainteresowań, dzięki opracowaniu bogatej oferty zajęć lekcyjnych i zakupowi pomocy dydaktycznych. Dostęp

do edukacji na pewno poprawiłoby stworzenie na terenie Gminy szkoły średniej. Zadaniem priorytetowym jest budowa sal gimnastycznych przy Szkołach Podstawowych w Markuszowej i Różance.

Dla mieszkańców Gminy duże znaczenie odgrywa dostęp do usług medycznych. Według ludności zakres tych usług jest niewystarczający. Sposobem na rozwiązanie tego problemu może być zwiększenie liczby lekarzy internistów i stomatologów oraz działanie na rzecz zwiększenia profilaktyki ochrony zdrowia w szkołach i wśród mieszkańców.

Rozwój fizyczno-intelektualny człowieka wiąże się z możliwością poszerzania wiedzy, umiejętności, rozwijania zainteresowań, możliwością dzielenia się doświadczeniami i spostrzeżeniami, możliwością uprawiania sportu. Dlatego tak ważne jest zaspokojenie potrzeb kulturalnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych. Działania Gminy w tej materii będą skupiały się na upowszechnieniu czytelnictwa wśród mieszkańców Gminy. Pomoże w tym kontynuacji komputeryzacja biblioteki, dalsze kompletowanie księgozbioru regionalnego oraz stworzenie odrębnej czytelnicy. Bardzo ważna jest integracja społeczeństwa Gminy, która buduje więzi i wzmacnia poczucie przynależności i tożsamości. Dużą rolę w życiu kulturalnym Gminy odgrywa Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniowej. Kierunki działań Władz Gminy oraz kierownictwa Ośrodka powinny koncentrować się na dostosowaniu oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców. Organizacja miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży (świetlice, kluby, sale gier), imprez kulturalnych i środowiskowych, a więc aktywne i ciekawe spędzanie czasu „razem”, przyczyni się do budowania postaw wspólnoty i solidarności społeczności gminnej. Ważna jest także realizacja zadań inwestycyjnych w sferze kulturalnej, w tym modernizacja pomieszczeń Ośrodka Kultury w Wiśniowej, wybudowanie amfiteatru w oparciu o park w Wiśniowej, wybudowanie zadaszonych scen w miejscowościach Gminy: Markuszowej, Szufnarowej, Różance, Tułkowicach, Pstrągówce i Niewodnej. Działania te będą dodatkowo wspierać procesy integracyjne, tworząc przestrzeń do organizacji imprez i spotkań. Z punktu widzenia wzmocnienia tożsamości lokalnej, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz poprawy atrakcyjności turystycznej Gminy, ważnym przedsięwzięciem będzie powołanie do życia społecznego muzeum w Szufnarowej w oparciu o dotychczasowe zbiory parafialne pn. *„Jak żyli i pracowali nasi przodkowie?”*.

Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju sportu i rekreacji na terenie Gminy wiąże się z rozbudową infrastruktury, poprzez budowę kompleksu sportowego przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Wiśniowej, budowę kortów tenisowych, czy kompleksu basenów termalnych oraz rozbudowę boisk sportowych w poszczególnych sołectwach. Ważnym przedsięwzięciem byłaby budowa w Wiśniowej Lokalnego Centrum Kulturalno-Rekreacyjnego przy stadionie. Dobra baza sportowo-rekreacyjna dodatkowo wzmocni atrakcyjność turystyczną Gminy.

Ważne jest także objęcie opieką najbiedniejszych rodzin w Gminie, podjęcie działań na rzecz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu zagrożonych bezrobociem, ubóstwem, alkoholizmem grup społecznych. Jednym ze sposobów na walkę z bezrobociem może być organizowanie prac interwencyjnych w ciągu całego roku.

5.1.2. Obszar III : INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Cel strategiczny: ***Rozwój infrastruktury wpływający na polepszenie jakości życia mieszkańców oraz ochronę środowiska naturalnego.***

III.1. Uporządkowanie gospodarki ściekowej.

III.1.1. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej – objęcie kanalizacją wszystkich miejscowości Gminy.

III.1.2. Zabezpieczenie systemu oczyszczania ścieków – rozbudowa istniejącej oczyszczalni lub budowa nowej.

III.1.3. Opracowanie mechanizmu wsparcia finansowego gospodarstw zachęcającego do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie budowa kanalizacji jest niemożliwa lub bardzo kosztowana.

III.2. Uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi

III.2.1. Objęcie selektywną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców Gminy.

III.3. Rozwój systemu komunikacji na terenie Gminy

III.3.1. Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej na terenie Gminy.

III.3.1.1. Przebudowa i remont nawierzchni dróg powiatowych, gminnych, wiejskich, dojazdowych do pól i gospodarstw.

III.3.1.2. Budowa nowych połączeń drogowych na terenie Gminy.

III.3.2. Poprawa bezpieczeństwa drogowego.

III.3.2.1. Rozbudowa i modernizacja sieci chodników wzdłuż dróg.

III.3.2.2. Rozbudowa i modernizacja oświetleń ulicznych.

III.3.2.3. Utrzymanie poboczy drogowych.

III.4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie Gminy.

III.4.1. Informatyzacja Gminy Wiśniowa – „Nowoczesna eGmina”, wprowadzenie elektronicznego systemu obiegu dokumentów w Urzędzie Gmin.

III.4.2. Utworzenie na terenie Gminy Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (PIAP).

III.4.3. Zwiększenie dostępu do internetu dla mieszkańców Gminy.

III.5. Racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.

III.5.1. Modernizacja wodociągów komunalnych.

III.5.2. Ochrona ujęć wodnych oraz stworzenie systemów uzdatniania wody do celów konsumpcyjnych.

III.5.3. Zmniejszenie zagrożenia powodziąmi.

III.5.3.1. Wspieranie działań w zakresie regulacji rzek przepływających przez teren Gminy.

III.6. Racjonalna gospodarka energetyczna.

III.6.1. Wspieranie działań zmierzających do modernizacji sieci elektrycznej.

III.6.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

III.6.2.1. Wykorzystanie złóż wód geotermalnych.

III.6.3. Modernizacja kotłowni w obiektach komunalnych.

III.7. Propagowanie idei ochrony środowiska oraz edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy.

Uzasadnienie:

Działania związane z poprawą infrastruktury technicznej w dużym stopniu wpływają na poprawę środowiska naturalnego, np. dzięki budowie kanalizacji i oczyszczalni ścieków, zmniejsza się liczba ścieków przedostających się do środowiska, a więc i poziom zanieczyszczenia wód powierzchniowych, głębinowych i gleb; dzięki przebudowie systemu dróg, skraca się czas przejazdu, a więc i ilość zanieczyszczeń komunikacyjnych emitowanych do atmosfery. Rozbudowa sieci infrastruktury technicznej jest także bodźcem do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa, np. dobra infrastruktura komunikacyjna, tereny uzbrojone w sieć wodną, elektryczną, system odprowadzania i oczyszczania ścieków, dostęp do sieci internetowej sprzyjają lokalizowaniu firm na danym obszarze oraz rozwojowi hodowli i upraw. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej jest więc podstawą wielofunkcyjnego rozwoju Gminy oraz poprawy warunków życia i zamożności mieszkańców.

Głównymi działaniami w dziedzinie poprawy infrastruktury technicznej skoncentrowane będą na:

- rozbudowie sieci kanalizacji sanitarnej, tak, by zostały nią objęte wszystkie miejscowości Gminy, a co za tym idzie rozbudowie oczyszczalni ścieków;
- poprawie stanu infrastruktury drogowej (przebudowie, modernizacji i rozbudowie zwłaszcza dróg gminnych i wiejskich, poprawie bezpieczeństwa poprzez budowę chodników wzdłuż bardziej uczęszczanych tras, oświetlenia ulicznego),
- uporządkowaniu gospodarki odpadami komunalnymi, racjonalizacji gospodarki zasobami wodnymi – rozbudowie i modernizacji sieci wodociągowej, a także

zmniejszenia zagrożenia powodziami poprzez regulację rzek przepływających przez obszar Gminy.

Ważną kwestią jest także racjonalna gospodarka energetyczna. Duży potencjał tkwi we właściwym zagospodarowaniu złóż geotermalnych zlokalizowanych na terenie Gminy. Mogą być one wykorzystane do celów rekreacyjno-uzdrowiskowych, a także jako alternatywne źródło energii. Realizacja tego zadania ukazuje synergizm pozytywnych efektów, w postaci zachowania walorów środowiska naturalnego, dzięki wykorzystaniu naturalnych źródeł energii, wzmocnienia potencjału turystycznego Gminy, dzięki stworzenia bazy uzdrowiskowo-wypoczynkowej oraz wzrost gospodarczy, dzięki powstaniu nowych miejsc pracy i zwiększeniu ruchu turystycznego.

Podejmowanie działań na rzecz budowania społeczeństwa informacyjnego sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości i rolnictwa oraz podnoszeniu kwalifikacji dzięki dostępowi do informacji poprzez internet. Stworzenie elektronicznego systemu obiegu dokumentów na terenie Urzędu Gminy znacznie skróci czas obsługi klientów oraz ułatwi pracę urzędnikom.

Zostaną podjęte także działania zmierzające do propagowania idei ochrony środowiska, edukacji ekologicznej wśród młodzieży szkolnej i dorosłych mieszkańców Gminy.

Posiadanie nowoczesnej, rozwiniętej infrastruktury technicznej przyczyni się do zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego Gminy, powstawaniu nowych miejsc pracy poza rolnictwem, rozwój bardziej ekonomicznych i ekologicznych form gospodarowania w rolnictwie.

5.1.3. Obszar IV : PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Cel strategiczny: ***Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju gospodarki Gminy dzięki rozwojowi przedsiębiorczości i podniesieniu poziomu inwestowania.***

IV.1. Przeciwdziałanie bezrobociu oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

IV.1.1. Pomoc przy tworzeniu miejsc pracy poprzez opracowanie programu np. „Gmina przyjazna dla inwestora”.

IV.1.2. Organizowanie prac interwencyjnych.

IV.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz aktywizacja gospodarcza Gminy.

IV.2.1. Uruchomienie systemu ulg i zachęt dla inwestorów podejmujących działalność na terenie Gminy.

IV.2.2. Opracowanie i uchwalenie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego z uwzględnieniem trendów pod zakłady produkcyjne oraz działalność gospodarczą.

IV.2.3. Zagospodarowanie wolnych terenów oraz adaptacja nieużytkowanych obiektów na potrzeby małej przedsiębiorczości.

IV.2.4. Prowadzenie aktualnej oferty inwestycyjnej Gminy oraz systemu diagnozowania gospodarki lokalnej.

IV.2.5. Tworzenie małych zakładów przetwórstwa rolnego.

IV.2.6. Stworzenie warunków i środków do zmiany kwalifikacji zawodowych.

IV.3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych obecnych i potencjalnych przedsiębiorców.

IV.3.1. Tworzenie centrów informacji dla przedsiębiorców, pracodawców.

IV.3.2. Szkolenia w zakresie pozyskiwania pomocy z UE.

IV.3.3. Pomoc dla początkujących w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej, założenia firmy.

Uzasadnienie:

Rozwój przedsiębiorczości jest obok rolnictwa jednym z obszarów stymulujących wzrost gospodarczy. Powstawanie nowych firm produkcyjnych, zakładów usługowych, punktów handlowych, wiąże się z generowaniem miejsc pracy, a więc wpływa na zmniejszenie stopy bezrobocia na terenie Gminy.

Powstawanie firm zapewniających kompleksową obsługę rolnictwa w zakresie skupu, zaopatrzenia w środki produkcji oraz usługi będzie wspomagać jego rozwój. Z kolei

powstawanie zakładów przetwórczych wpłynie na rozwiązanie problemów ze zbytem płodów rolnych.

Ważną kwestią sprzyjającą rozwojowi przedsiębiorczości jest zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy. Należy w tym celu wytyczyć tereny pod zakłady produkcyjne i działalność gospodarczą w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, uzbroić tereny przeznaczone pod inwestycje, zagospodarować wolne tereny oraz zaadoptować nieużytkowane obiekty na potrzeby małej przedsiębiorczości. Na podstawie analiz gospodarki lokalnej powinna zostać przedstawiona aktualna oferta inwestycyjna. Wszystkie te działania wraz z uruchomieniem systemu ulg i zachęt dla inwestorów pomogą przyciągnąć kapitał na teren Gminy.

Dużą rolę w rozwoju przedsiębiorczości odgrywa wsparcie okołobiznesowe, a więc tworzenie centrów informacji dla przedsiębiorców i pracodawców, szkolenia w zakresie wykorzystania i pozyskiwania środków unijnych, pomoc konsultacyjno-doradcza dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą.

Stworzenie warunków do zmiany kwalifikacji zawodowych wpłynie na zwiększenie możliwości zatrudnienia.

5.1.4. Obszar V : TURYSTYKA I AGROTURYSTYKA

Cel strategiczny: **Wykorzystanie potencjału turystycznego i agroturystycznego, ochrona dziedzictwa kulturowego oraz skuteczna promocja walorów Gminy.**

V.1. Rozwój infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej oraz stworzenie oferty rekreacyjnej.

V.1.1. Wyznaczanie szlaków turystycznych i tras rowerowych.

V.1.2. Przygotowanie bazy noclegowej pod kątem turystyki na bazie istniejących budynków.

V.1.3. Wykorzystanie naturalnych walorów do uprawiania turystyki kwalifikowanej (np. spływy kajakowe).

V.2. Rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz turystyki weekendowej.

V.2.1. Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych gospodarstw agroturystycznych, jako dodatkowej formy działalności gospodarstw rolnych.

V.2.2. Tworzenie punktów konsultacyjno-szkoleniowych oferujących pomoc rolnikom prowadzącym gospodarstwa agroturystyczne.

V.3. Zachowanie szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

V.3.1. Renowacja i odnowa zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy.

V.3.2. Działania zmierzające do zachowania tożsamości lokalnej: folkloru, kultury, tradycji, historii.

V.4. Stworzenie wszechstronnego systemu promocji Gminy: walorów przyrodniczych, kulturowych, historycznych.

V.4.1. Opracowanie szczegółowych informatorów obejmujących wszystkie walory Gminy: turystyczne, krajobrazowe, inwestycyjne, usługi agroturystyczne, kalendarz imprez kulturalnych i sportowych, listę ciekawych miejsc i zabytków na terenie Gminy.

V.4.2. Budowa profesjonalnej witryny internetowej.

V.4.3. Utworzenie kalendarza stałych imprez sportowych i kulturalnych oraz ich promocja.

V.4.4. Zawiązanie współpracy z PTTK.

Uzasadnienie:

Gmina Wiśniowa posiada duży potencjał turystyczny. Składają się na to wysokie walory krajobrazowe, nieskażone środowisko naturalne, bogactwo flory i fauny, liczne zabytki architektoniczne, bliskość szlaków pieszych i rowerowych. Działania Gminy Wiśniowa będą zmierzać do wykorzystania potencjału turystycznego Gminy, a więc rozbudowy bazy turystycznej, poszerzenia ofert w zakresie możliwości wypoczynku i aktywnego spędzania czasu, zachowania szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego oraz skutecznej promocji usług turystycznych. Rozwój infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej jest niezbędnym elementem wpływającym na atrakcyjność turystyczną

obszaru. Odpowiednia jakość i liczba miejsc noclegowych, wytyczone szlaki piesze i rowerowe, możliwość uprawiania sportów, turystyki kwalifikowanej (np. spływy kajakowe), sprawią, że teren Gminy będzie chętnie i często odwiedzany przez turystów. Bodźcem dla zwiększenia ruchu turystycznego może być powstanie centrum zdrowotno-wypoczynkowego w zabytkowym zespole pałacowo-parkowym w Wiśniowej, wykorzystanie do celów uzdrowiskowych źródeł geotermalnych, czy budowa zbiornika retencyjnego.

Gmina Wiśniowa posiada również ogromne predyspozycje do rozwoju agroturystyki, jako jednej z form działalności rolniczej. Tego typu formy wypoczynku cieszą się ogromnym zainteresowaniem gości, zwłaszcza z dużych aglomeracji miejskich. Wśród malowniczych widoków mogą wypoczywać na świeżym powietrzu, w przyjaznej atmosferze tworzonej przez gospodarzy. Dodatkowym atutem jest degustacja wiejskich potraw, czy możliwość zakupu świeżych, zdrowych produktów bezpośrednio od rolników.

Na atrakcyjność turystyczną obszaru ma niewątpliwie wpływać zasoby dziedzictwa kulturowego. Zwiedzanie zabytków nie tylko uatrakcyjnia pobyt, ale przede wszystkim pomaga poznać historię i kulturę danego regionu. Dlatego Władze Gminy powinny podejmować działania polegające na renowacji i odnowie zabytków oraz działania zmierzające do zachowania tożsamości lokalnej: folkloru, kultury, tradycji.

Rozwój turystyki uzależniony jest w dużym stopniu od jakości i skuteczności systemu promocji. Samorząd Gminy powinien podejmować działania w kierunku wszechstronnej promocji walorów Gminy poprzez opracowanie szczegółowych informatorów, budowę profesjonalnej witryny internetowej, utworzenie kalendarza stałych imprez kulturalnych i sportowych.

Turystyka Gminy Wiśniowa ma szansę stać się czynnikiem wspomagającym rozwój społeczny i ekonomiczny Gminy. Generowanie dochodów przez branżę turystyczną wpływa na podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców, ograniczenie bezrobocia dzięki tworzeniu nowych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa.

6. Lista planowanych działań strategicznych na obszarze Gminy Wiśniowa w latach 2006-2013

6.1.1. Schemat Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa

Obszar strategiczny I. ROLNICTWO		
Cel strategiczny: <i>Rozwój rolnictwa poprzez zwiększenie jakości i opłacalności produkcji rolnej oraz aktywizację obszarów wiejskich.</i>		
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Zadania szczegółowe
I.1. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych	I.1.1. Podnoszenie efektywności i opłacalności produkcji rolnej	
	I.1.2. Specjalizacja produkcji rolnej ze szczególnym naciskiem na uprawę warzyw i owoców	
	I.1.3. Tworzenie, rozwój i promocja gospodarstw ekologicznych	
	I.1.4. Kreowanie marki i promocja produktów lokalnych	
I.2. Wspieranie inicjatyw wspólnego gospodarowania oraz rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego	I.2.1. Pomoc w organizowaniu grup producenckich	
	I.2.2. Stymulowanie wzajemnej współpracy pomiędzy rolnikami a producentami	
	I.2.3. Poszukiwanie rynków zbytu oraz stworzenie sieci punktów skupu artykułów rolnych	

I.3. Zwiększenie liczby pozarolniczych miejsc pracy	I.3.1. Stworzenie warunków do rozwoju zakładów okolorolniczych	
	I.3.2. Pomoc w przekwalifikowaniu osób odchodzących z rolnictwa	
I.4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników	I.4.1. Organizowanie szkoleń dla rolników w zakresie nowoczesnych technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej, prowadzenia rachunkowości rolnej, zwiększenia znajomości prawa rolnego, pozyskiwania środków pomocowych, mdz. in. z Unii Europejskiej.	
	I.4.2. Stworzenie punktu doradczo-informacyjnego dla rolników	
	I.4.3. Pomoc Urzędu Gminy w pozyskiwaniu środków unijnych	
I.5. Zagospodarowanie przestrzeni rolniczej Gminy	I.5.1. Zalesienie gruntów stanowiących nieużytki	
Obszar strategiczny II. KAPITAŁ LUDZKI I SFERA GOSPODARCZA		
Cel strategiczny: <i>Rozwój kapitału ludzkiego poprzez poszerzenie jakości i dostępności usług w sferze społecznej.</i>		
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Zadania szczegółowe
II.1. Zapewnienie wysokiego poziomu edukacji dzieci i młodzieży	II.1.1. Poprawa infrastruktury placówek oświatowych: remonty budynków szkolnych	
	II.1.2. Podnoszenie sprawności fizycznej dzieci i młodzieży poprzez budowę przyszkolnych sal gimnastycznych i boisk sportowych	
	II.1.3. Stworzenie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych (sekcje sportowe, kółka zainteresowań, nauka języków obcych) oraz zakup wyposażenia dydaktycznego	
	II.1.4. Stworzenie szkoły ponadgimnazjalnej lub pomaturalnej w Gminie	
	II.1.5. Stworzenie systemu stypendialnego dla najzdolniejszych uczniów oraz organizacja wymiany młodzieży	

II.2. Poprawa jakości usług ochrony zdrowia	II.2.1. Zwiększenie dostępności do usług medycznych: zwiększenie liczby lekarzy podstawowej opieki medycznej oraz stomatologów	
	II.2.2. Zwiększenie profilaktyki zdrowotnej i stomatologicznej w szkołach, upowszechnienie badań kontrolnych i profilaktycznych	
II.3. Zaspokojenie potrzeb kulturalnych, edukacyjnych i sportowo-rekreacyjnych społeczeństwa Gminy	II.3.1. Upowszechnienie czytelnictwa wśród mieszkańców Gminy	II.3.1.1. Kontynuacja komputeryzacji Biblioteki Gminnej w Wiśniowej – zakup kolejnych licencji programu Libra 2000, komputeryzacja 4 filii biblioteki, prezentacja części katalogów w internecie
		II.3.1.2. Stworzenie strony www biblioteki, uruchomienie systemu zamawiania książek przez internet (e-mail, komunikator Gadu – Gadu)
		II.3.1.3. Dalsze kompletowanie księgozbioru regionalnego
		II.3.1.4. Powiększenie lokalu biblioteki – stworzenie odrębnej czytelnicy
	II.3.2. Dopasowanie oferty kulturalnej Ośrodków Kultury do potrzeb mieszkańców	II.3.2.1. Organizacja miejsc spotkań dzieci i młodzieży: świetlice, kluby, sale gier i zabaw
		II.3.2.2. Organizowanie imprez kulturalnych i środowiskowych integrujących społeczność gminy
		II.3.2.3. Upowszechnienie i rozwój cyklicznych imprez kulturalnych
	II.3.3. Zadania inwestycyjne zmierzające do poprawy infrastruktury kultury na terenie Gminy	II.3.3.1. Modernizacja pomieszczeń Ośrodka Kultury w Wiśniowej
		II.3.3.2. Wybudowanie Amfiteatru w oparciu o park w Wiśniowej

		<p>II.3.3.3. Wybudowanie zadaszonych scen w miejscowościach Markuszowa, Różanka, Szufnarowa, Pstrągówka, Kalembina, Niewodna</p> <p>II.3.3.4. Zakup profesjonalnej sceny przewoźnej</p> <p>II.3.3.5. Uzupelnienie nagłośnienia i oświetlenia, kostiumerii (zakup strojów ludowych)</p>
	<p>II.3.4. Powołanie do życia społecznego muzeum w Szufnarowej w oparciu o dotychczasowe zbiory parafialne „<i>Jak żyli i pracowali nasi przodkowie</i>”</p>	
	<p>II.3.5. Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju sportu i rekreacji na terenie Gminy</p>	<p>II.3.5.1. Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w celu zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców Gminy przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowę kompleksu sportowego przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Wiśniowej, - Budowę kortów tenisowych, - Budowę w Wiśniowej Lokalnego Centrum Kulturalno-Rekreacyjnego przy stadionie, - Dążenie do uruchomienia i budowy kompleksu basenów termalnych <p>II.3.5.2. Stworzenie warunków do przeprowadzania sportowych rozgrywek szkół na szczeblu gminnym poprzez rozbudowę boisk sportowych w sołectwach.</p>
<p>II.4. Sprawny system pomocy społecznej</p>	<p>II.4.1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu zagrożonych trwałym bezrobociem, ubóstwem, alkoholizmem grup społecznych</p> <p>II.4.2. Zorganizowanie dla osób bezrobotnych prac interwencyjnych społecznie</p>	

	użytecznych w ciągu całego roku	
Obszar strategiczny III. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE		
Cel strategiczny: <i>Rozwój infrastruktury wpływający na polepszenie jakości życia mieszkańców oraz ochronę środowiska naturalnego</i>		
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Zadania szczegółowe
III.1. Uporządkowanie gospodarki ściekowej	III.1.1. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej – objęcie kanalizacją wszystkich miejscowości Gminy	
	III.1.2. Zabezpieczenie systemu oczyszczanie ścieków – rozbudowa istniejącej oczyszczalni lub budowa nowej	
	III.1.3. Opracowanie mechanizmu wsparcia finansowego gospodarstw zachęcającego do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie budowa kanalizacji jest niemożliwa lub bardzo kosztowna	
III.2. Uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi	III.2.1. Objęcie selektywną zbiórką odpadów wszystkich miejscowości Gminy	
III.3. Rozwój systemu komunikacji na terenie Gminy	III.3.1. Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej na terenie Gminy	III.3.1.1. Przebudowa i remont nawierzchni dróg powiatowych, gminnych, wiejskich, dojazdowych do pól i gospodarstw.
		III.3.1.2. Budowa nowych połączeń na terenie Gminy
	III.3.2. Poprawa bezpieczeństwa drogowego	III.3.2.1. Rozbudowa i modernizacja sieci chodników wzdłuż dróg
		III.3.2.2. Rozbudowa i modernizacja oświetleń ulicznych
		III.3.2.3. Utrzymanie poboczy drogowych
III.4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego na	III.4.1. Informatyzacja Gminy Wiśniowa – „Nowoczesna eGmina”, wprowadzenie	

terenie Gminy	elektronicznego systemu obiegu dokumentów w UG.	
	III.4.2. Utworzenie na terenie Gminy Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (PIAP)	
	III.4.3. Zwiększenie dostępu do internetu dla mieszkańców.	
III.5. Racjonalna gospodarka zasobami wodnymi	III.5.1. Modernizacja wodociągów komunalnych	
	III.5.2. Ochrona ujęć wodnych oraz stworzenie systemów uzdatniania wody do celów konsumpcyjnych	
	III.5.3. Zmniejszenie zagrożenia powodziami	III.6.5.1. Wspieranie działań w zakresie regulacji rzek przepływających przez teren Gminy
III.6. Racjonalna gospodarka energetyczna	III.6.1. Wspieranie działań zmierzających do modernizacji sieci elektrycznej	
	III.6.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	III.6.2.1. Wykorzystanie złóż wód geotermalnych
	III.6.3. Modernizacja kotłowni w obiektach komunalnych	
III.7. Propagowanie idei ochrony środowiska oraz edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy.		
Obszar strategiczny IV. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ		
Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju gospodarki Gminy dzięki rozwojowi przedsiębiorczości i podniesieniu poziomu inwestowania.		
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Zadania szczegółowe
IV.1. Przeciwdziałanie bezrobociu oraz tworzenie nowych miejsc pracy	IV.1.1. Pomoc przy tworzeniu miejsc pracy poprzez opracowanie programu np. „Gmina przyjazna dla inwestora”	
	IV.1.2. Organizowanie prac interwencyjnych	
IV.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz	IV.2.1. Uruchomienie systemu ulg i zachęt dla inwestorów podejmujących	

aktywizacja gospodarcza gminy	działalność na terenie Gminy	
	IV.2.2. Stworzenie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego z uwzględnieniem terenów pod zakłady produkcyjne oraz działalność gospodarczą	
	IV.2.3. Zagospodarowanie wolnych terenów oraz adaptacja nieużytkowanych obiektów na potrzeby małej przedsiębiorczości	
	IV.2.4. Prowadzenie aktualnej oferty inwestycyjnej Gminy oraz systemu diagnozowania gospodarki lokalnej	
	IV.2.5. Tworzenie małych zakładów przetwórstwa rolnego	
	IV.2.6. Stworzenie warunków i środków do zmiany kwalifikacji zawodowych	
IV.3. Podnoszenia kwalifikacji zawodowych obecnych i potencjalnych przedsiębiorców	IV.3.1. Tworzenie centrów informacji dla przedsiębiorców i pracodawców	
	IV.3.2. Szkolenia w zakresie pozyskiwania pomocy z UE	
	IV.3.3. Pomoc dla początkujących w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej, założenia firmy	
Obszar strategiczny V. TURYSTYKA I AGROTURYSTYKA		
Cel strategiczny: Wykorzystanie potencjału turystycznego i agroturystycznego, ochrona dziedzictwa kulturowego oraz skuteczna promocja walorów Gminy		
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Zadania szczegółowe
V.1. Rozwój infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej oraz stworzenie oferty rekreacyjnej	V.1.1. Wyznaczenie szlaków turystycznych i tras rowerowych	
	V.1.2. Przygotowanie bazy noclegowej pod kątem turystyki na bazie istniejących budynków	

	V.1.3. Wykorzystanie naturalnych walorów do uprawiania turystyki kwalifikowanej (np. spływy kajakowe)	
V.2. Rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz turystyki weekendowej	V.2.1. Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych gospodarstw agroturystycznych jako dodatkowej formy działalności gospodarstw rolnych	
	V.2.2. Tworzenie punktów konsultacyjno-szkoleniowych oferujących pomoc rolnikom prowadzącym gospodarstwa agroturystyczne.	
V.3. Zachowanie szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego	V.3.1. Renowacja i odnowa zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy	
	V.3.2. Działania zmierzające do zachowania tożsamości lokalnej: folkloru, kultury, tradycji, historii.	
V.4. Stworzenie wszechstronnego systemu promocji Gminy: walorów przyrodniczych, kulturowych, historycznych	V.4.1. Opracowanie szczegółowych informatorów obejmujących wszystkie walory Gminy: turystyczne, krajobrazowe, inwestycyjne, usługi agroturystyczne, kalendarz imprez kulturalnych i sportowych, listę ciekawych miejsc i zabytków na terenie Gminy	
	V.4.2. Budowa profesjonalnej witryny internetowej	
	V.4.3. Utworzenie kalendarza stałych imprez sportowych i kulturalnych oraz ich promocja	
	V.4.4. Zawiązanie współpracy z PTTK	

6.1.2. Projekty priorytetowe realizowane na obszarze Gminy Wiśniowa w latach 2006-2013

L.p.	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Tytuł i zakres projektu	Oszacowanie przewidywanych nakładów [tys. PLN]	Przewidywany okres realizacji
1.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112461R Kalembina – Wisłok - Kładka	400,00	2007
2.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112464R Kozłówek – Podlas - Cyranówka	300,00	2007
3.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112454R Różanka – Rola - Grodzisko	500,00	2007
4.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112452R Różanka – Niewodna - Szufnarowa	900,00	2008
5.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112451R Wiśniowa – Szufnarowa - Rakówki	1 000,00	2009
6.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112453 Niewodna – Szkotnik – Szufnarowa - Wyrząska	600,00	2010
7.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112457R Wiśniowa – Balice	500,00	2011
8.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112465R Markuszowa – Sklep - Oparówka	300,00	2011

„Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa na lata 2006-2013”

9.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112462R Markuszowa – Wysoka - Szkoła	300,00	2012
10.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112463R Markuszowa – Rędziny - Ława	300,00	2012
11.	Gmina Wiśniowa	Przebudowa drogi gminnej Nr 112455R Różanka - Zawadka	200,00	2013
12.	Gmina Wiśniowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i rozbudowa oczyszczalni ścieków	10 000,00	2007-2013
13.	Gmina Wiśniowa	Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w celu zaspokojenia potrzeb społecznych miejscowości Wiśniowa	560	2007-2013
14.	Gmina Wiśniowa	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Markuszowej i Różance	1 600,00	2007-2008
RAZEM			17 460,00	

7. Plan finansowy realizacji zadań priorytetowych na lata 2006-2013 dla Gminy Wiśniowa

L.p.	Projekt	Nakłady ogółem [tys. PLN]	Przewidywany okres realizacji	Źródła finansowania w okresie realizacji projektu [tys. zł]				Uwagi
				Środki Własne	Środki UE (przyjęto ok. 60%)	Budżet państwa	Inne	
Obszar INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE, Cel operacyjny 3. Rozwój systemu komunikacji na terenie Gminy.								
1.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112461R Kalembina – Wisłok - kładka	400,00	2007	60,00	300,00	40,00	-	
2.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112464R Kozłówek – Podlas - Cyranówka	300,00	2007	45,00	225,00	30,00	-	
3.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112454R Różanka – Rola - Grodzisko	500,00	2007	75,00	375,00	50,00	-	
4.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112452R Różanka – Niewodna - Szufnarowa	900,00	2008	135,00	675,00	90,00	-	
5.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112451R Wiśniowa – Szufnarowa - Rakówki	1 000,00	2009	150,00	750,00	100,00	-	

„Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa na lata 2006-2013”

6.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112453R Niewodna – Szkotnik – Szufnarowa - Wyrząska	600,00	2010	90,00	450,00	60,00	-	
7.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112457R Wiśniowa - Balice	500,00	2011	75,00	375,00	50,00	-	
8.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112465R Markuszowa – Sklep - Oparówka	300,00	2011	45,00	225,00	30,00	-	
9.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112462R Markuszowa – Wysoka - Szkoła	300,00	2012	45,00	225,00	30,00	-	
10.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112463R Markuszowa – Rędziny - Ława	300,00	2012	45,00	225,00	30,00	-	
11.	Przebudowa drogi gminnej Nr 112455R Różanka - Zawadka	200,00	2013	30,00	150,00	20,00	-	
RAZEM		5 300,00		795,00	3 975,00	530,00	-	
Obszar INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE, Cel operacyjny 1. Uporządkowanie gospodarki ściekowej								
1.	Budowa kanalizacji i rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Wiśniowa	10 000,00	2007-2013	2 500,00	7 500,00	-	-	
RAZEM:		10 000,00		2 500,00	7 500,00	-	-	
Obszar KAPITAŁ LUDZKI I SFERA SPOŁECZNA, Cel operacyjny 3. Zaspokojenie potrzeb kulturalnych, edukacyjnych i sportowo-rekreacyjnych społeczeństwa Gminy								
1.	Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w celu zaspokojenia potrzeb społecznych miejscowości Wiśniowa	560,00	2007-2013	110,00	450,00	-	-	Program „Odnowa wsi”
RAZEM:		560,00		110,00	450,00	-	-	

Obszar KAPITAŁ LUDZKI I SFERA SPOŁECZNA, Cel operacyjny 1. Zapewnienie wysokiego poziomu edukacji dzieci i młodzieży								
1.	Budowa sal gimnastycznych przy Szkołach Podstawowych w Markuszowej i Różance	1 600,00	2007-2008	400,00	1 200,00	-	-	
RAZEM:		1 600,00		400,00	1 200,00	-	-	
RAZEM		17 460,00		3 805,00	13 125,00	530,00	-	

Zadania przewidziane do wykonania w ramach Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa w okresie programowania będą realizowane w zależności od wdrażania Funduszy Strukturalnych w Polsce i opracowywania, bądź aktualizacji, dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym (np. przyjęcie Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 - 2013) oraz regionalnym. Mimo iż w planie finansowym Gmina Wiśniowa założyła finansowanie zadań ze środków Unii Europejskiej, w perspektywie czasu przewiduje także wykorzystanie innych dostępnych środków pomocy publicznej w zakresie dofinansowania z budżetu państwa, programów państwowych, wojewódzkich, kredytowania.

7.1. Źródła finansowania zadań priorytetowych Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa w latach 2006-2007

Zestawienie finansowe dla Gminy Wiśniowa z podziałem na lata i źródła finansowania:

Źródła finansowania	Nakłady w latach 2006-2007 [tys. PLN]		
	Ogółem	w tym, w poszczególnych budżetach:	
		2006 r.	2007 r.
Środki własne gminy	1921	941	980
Budżet państwa	672	272	400
Środki prywatne	-	-	-
Środki UE	2422	922	1500
Inne			
Razem	5015	2135	2880

Źródło: opracowanie Akordbud-Consulting Sp. z o.o. na podstawie danych Urzędu Gminy Wiśniowa

8. System wdrażania Strategii Gminy Wiśniowa

8.1. Wyznaczenie zespołu do realizacji zadań

Zespół do realizacji zadań Strategii Gminy zostanie wyznaczony po jej zatwierdzeniu przez Radę Gminy.

8.2. System wdrażania Strategii

System wdrażania Strategii powiązany będzie ściśle ze strukturą organizacyjną Urzędu Gminy Wiśniowa.

Generalna zasada realizacji Strategii polega na przypisaniu zadań, merytorycznym działom (zgodnie z zakresami działania tych działów).

Osobami odpowiedzialnymi za realizację zadań oraz stałe monitorowanie wykonywanych przedsięwzięć są Kierownicy poszczególnych Wydziałów Urzędu gminy Wiśniowa.

Dla realizacji Strategii służą przede wszystkim następujące instrumenty:

- organizacyjne, związane ze wskazaniem podmiotów realizujących Strategię
- finansowe, związane z wprowadzeniem zadań do planów i budżetu Gminy Wiśniowa
- prawno - administracyjne, związane z uwzględnieniem odpowiednich przepisów przy realizacji zadań,
- informacyjno-edukacyjne, związane z monitorowaniem i promocją.

9. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa

9.1. Sposoby monitorowania i oceny Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa

Monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. Monitoring dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych zadań realizacyjnych jak i sposobie oraz prawidłowości wykorzystania udzielonej pomocy finansowej. Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji.

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

Monitoring rzeczowy obejmował będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w PR i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu,
- wskaźniki oddziaływania.

W celu monitorowania Strategii można posłużyć się kilkoma podstawowymi miernikami, które określać będą stopień zaawansowania realizacji kolejnych celów strategicznych.

Rozważyć należy następujące mierniki:

- odsetek dzieci w wieku od lat 3 do 7 objętych pełną lub częściową opieką przedszkolną
- odsetek młodzieży podejmującej po gimnazjum naukę w szkole średniej;
- liczbę młodzieży do lat 20 kończąca szkołę średnią;
- liczbę studiującej młodzieży;

- liczbę godzin nauczania języków obcych w szkołach;
- liczbę dzieci objętych zajęciami pozalekcyjnymi;
- wskaźnik umieralności niemowląt;
- przeciętną długość życia mieszkańców gminy;
- liczbę lekarzy na 1000 mieszkańców;
- stopę bezrobocia;
- liczbę nowych stanowisk pracy (poza bezpośrednią produkcją rolną);
- strukturę zatrudnienia (stopień obniżenia się poziomu zatrudnienia w produkcji rolnej);
- natężenie zatrudnienia w rolnictwie (liczba zatrudnionych na 100 ha UR);
- średni areal gospodarstw rolnych;
- procentowy udział produkcji przetworzonej w gminie w odniesieniu do rolniczej produkcji towarowej gminy;
- wysokość wpływów do budżetu gminy z podatków od miejscowych przedsiębiorstw;
- stopień zagospodarowania wolnych obiektów;
- liczbę funkcjonujących firm;
- średni wskaźnik rentowności przedsiębiorstw (analizę można objąć tylko największe przedsiębiorstwa);
- liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców;
- dochody własne Gminy na jednego mieszkańca;
- odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury rekreacyjnej;
- liczbę gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej;
- odsetek wsi i gospodarstw domowych korzystających z hal sportowych;
- liczbę młodzieży w klubach sportowych;
- odsetek społeczeństwa uczestniczącego czynnie w imprezach sportowych;
- ilość turystów odwiedzających Gminę;
- długość dróg utwardzonych na terenie Gminy.

Liczba i dobór mierników zależą od przyjętych celów, ich hierarchii i możliwości uzyskania niezbędnych dla dokonania obliczeń danych. Informowanie społeczności Gminy za pomocą

tego typu zobiektywizowanych miar jest bardzo pożyteczne i daje przekonujący obraz o tym, „w którym miejscu jesteśmy”. Należy jednak pamiętać, że wiele bardzo ważnych zmian dokonuje się w sposób trudny do zmierzenia. Dotyczą one głównie ludzi, ich systemu wartości, postaw i poziomu uzyskania satysfakcji z jakości życia w Gminie. Osiągnięcie sukcesów na tym polu daje zazwyczaj największą satysfakcję miejscowym liderom.

Monitoring finansowy obejmował będzie dane finansowe realizacji projektów będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków finansowych w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Wiśniowa powinna stanowić dokument ponadkadencyjny, określający cele i programy działań na kilkanaście lat, wymagający okresowej aktualizacji oraz ciągłego podnoszenia jakości. Przygotowanie aktualizacji Strategii i jej przyjęcie przez Gminę Wiśniowa, kończy pierwszy etap planowania rozwoju strategicznego. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w przyjętym dokumencie oraz stałego przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata.

9.2. Public Relations Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa

Główną jednostką odpowiedzialną za promocję *Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa*, za promocję poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych ujętych w Strategii, będzie Urząd Gminy Wiśniowa.

Wszelkie materiały promocyjne powinny określać m.in. cele realizacji poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych w ramach Strategii, planowane wskaźniki osiągnięć oraz źródła finansowania tych projektów. Sposoby promocji inwestycji współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej

Nr 1159/2000 z dnia 30.05. 2000 r. w sprawie „Zasad informowania i promocji projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych”.

Celem działań związanych z promocją Strategii jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów projektów podejmowanych w ramach Starategii, a także instytucji mogących stać się partnerami w realizacji niektórych przedsięwzięć inwestycyjnych. Grupami tymi są:

- bezpośredni beneficjenci większości projektów – mieszkańcy Gminy Wiśniowa,
- środowisko przedsiębiorców,
- organizacje pozarządowe,
- partnerzy społeczni.

W ramach promocji Strategii Rozwoju Gminy Wiśniowa podejmowane powinny być w szczególności takie działania jak:

- na bieżąco aktualizowana strona internetowa Urzędu Gminy
- ulotki informacyjne dla mieszkańców (poświęcone konkretnym projektom),
- spotkania z potencjalnymi partnerami gospodarczymi, społecznymi,
- publikacje w prasie (w przypadku wybranych projektów).

10. Wykorzystane materiały

- **POLSKA Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006**, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dn. 14 stycznia 2003r., Warszawa styczeń 2003r.
- **Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013 – PROJEKT**, Warszawa, wrzesień 2005r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy Departament Polityki Regionalnej, zaakceptowany przez Radę Ministrów dn. 06.09.2005r.
- **Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000-2006**, przyjęta przez Radę Ministrów dnia 04.01.2000r.
- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013**, Zarząd Województwa Podkarpackiego, WSTĘPNY PROJEKT na dzień 10 maja 2006r., Rzeszów 2006r.
- **Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 - Projekt**, Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, kwiecień 2006r.
- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego**, Rzeszów, kwiecień 2002r., Zarząd Województwa Podkarpackiego, dokument przyjęty Uchwałą Nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego, dn. 30.08.2002r.
- **Strategia Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego na lata 2002-2010**, Strzyżów 2002r., opracowana przez Wyższą Szkołę Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie
- **Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego**, Strzyżów 2004r., Zarząd Powiatu w Strzyżowie.
- **Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wiśniowa**, Wiśniowa, maj 2004r., dokument opracowany przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział Zamiejscowy w Krośnie, 38-400 Krosno, ul. Lewakowskiego 7
- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiśniowa**, Zarząd Gminy Wiśniowa, 2000-2001r., dokument uchwalony przez Radę Gminy Wiśniowa Uchwałą Nr XXX/213/01 z dn. 13.09.2001r.
- Urząd Statystyczny w Rzeszowie, **Województwo Podkarpackie. Podregiony, powiaty, gminy**, Rzeszów 2005r.
- „**Mały Rocznik Statystyczny Polski 2005**”, Główny Urząd Statystyczny
- Strona internetowa Gminy Wiśniowa: www.wisniowa.pl
- Materiały uzyskane drogą internetową